

گلچین احادیث معصومین علیهم السلام

نویسنده: سید ابراهیم امینی خیرآبادی

تذکر این کتاب توسط مؤسسه فرهنگی - اسلامی شبکه الامامین الحسنین علیهم السلام
بصورت الکترونیکی برای مخاطبین گرامی منتشر شده است.
لازم به ذکر است تصحیح اشتباهات تایپی احتمالی، روی این کتاب انجام گردیده
است.

پیامبر مکرم اسلام ﷺ

1 - قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تُضَيِّعُوا صَلَاتَكُمْ، فَإِنَّ مِنْ ضَيِّعِ صَلَاتِهِ، حُشِيرَ مَعَ قَارُونَ وَ هَامَانَ، وَ كَانَ حَقًّا عَلَيَّ اللَّهُ أَنْ يُدْخِلَهُ النَّارَ مَعَ الْمُنَافِقِينَ. (1)

پیامبر مکرم اسلام ﷺ فرمود: نماز را سبک و ناچیز مشمارید، هر کس نسبت به نمازش بی اعتنا باشد و آنرا سبک و ضایع گرداند همنشین قارون و هامان خواهد گشت و حق خداوند است که او را همراه منافقین در آتش داخل نماید.

2 - قَالَ ﷺ: مَنْ مَشَى إِلَى مَسْجِدٍ مِنْ مَسَاجِدِ اللَّهِ، فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ خَطَايَا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ، عَشْرُ حَسَنَاتٍ، وَ مَحَى عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ، وَ رَفَعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ. (2)

فرمود: هر کس قدمی به سوی یکی از مساجد خداوند بردارد، برای هر قدم ثواب ده حسنه می باشد تا برگردد به منزل خود، و ده خطا از لغزش هایش پاک می شود، همچنین در پیشگاه خداوند ده درجه ترفیع می یابد.

3 - بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ، إِذْ دَخَلَ رَجُلٌ فَقَامَ يُصَلِّي، فَلَمْ يُتِمَّ رُكُوعَهُ وَ لَا سُجُودَهُ، فَقَالَ: نَقَرَ كَنْقَرِ الْغُرَابِ، لَئِنْ مَاتَ هَذَا وَ هَكَذَا صَلَوَتُهُ لَيَمُوتَنَّ عَلَيَّ غَيْرَ دِينِي. (3)

رسول خدا ﷺ در مسجد نشسته بود که شخصی وارد شد و مشغول خواندن نماز شد و رکوع و سجودش را کامل انجام نمی داد و عجله و شتاب می کرد. حضرت فرمود: کار این شخص همانند کلاغی است که منقار بر زمین می زند، اگر با این حالت از دنیا برود بر دین من نمرده است.

4 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَا رَسُولُ اللَّهِ الْمُبْلَغُ عَنْهُ، وَأَنْتَ وَجْهُ اللَّهِ وَالْمُؤْتَمُّ بِهِ، فَلَا نَظِيرَ لِي إِلَّا أَنْتَ، وَلَا مِثْلَ لَكَ إِلَّا أَنَا. (4) رسول خدا ﷺ به امام علیّ علیهما السلام

فرمود: من رسول خدا هستم، که از طرف او تبلیغ و هدایت می نمایم؛ و تو وجه الله می باشی، که امام و مقتدای (بندگان خدا) خواهی بود، پس نظیری برای من وجود ندارد مگر تو؛ و همانند تو نیست مگر من.

5 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَبَاذَرَّ، الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ، وَمَا أَصْبَحَ فِيهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا وَهُوَ حَزِينٌ، وَكَيْفَ لَا يَحْزُنُ الْمُؤْمِنُ وَقَدْ أَوْعَدَهُ اللَّهُ أَنَّهُ وَارِدٌ جَهَنَّمَ. (5) فرمود: ای ابوذر، دنیا زندان مؤمن و بهشت کافران است، مؤمن همیشه محزون و غمگین می باشد، چرا چنین نباشد و حال آن که خداوند به او - در مقابل گناهان و خطاهایش - وعده مجازات و دخول جهنم را داده است.

6 - وَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا عَلِيُّ! افْتَحْ طَعَامَكَ بِالْمِلْحِ، فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ سَبْعِينَ دَاءً، مِنْهَا: الْجُنُونُ وَالْجُدَامُ وَالْبَرَصُ وَوَجَعُ الْحَلْقِ وَالْأَضْرَاسِ وَوَجَعُ الْبَطْنِ. (6) رسول خدا ﷺ به امام علیّ علیهما السلام فرمود: غذای خود را با (تناول نمودن کمی) نمک شوع نما، همانا که در آن درمان و شفاء هفتاد نوع بلا و آفت خواهد بود، که دیوانگی، بیسی، جذام، درد و ناراحتی های حلق، دندان ها؛ و شکم و معده از آنها می باشد.

7 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: شَرُّ النَّاسِ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا، وَشَرُّ مَنْ ذَلِكَ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ. (7)

فرمود: بدترین افراد کسی است که آخرت خود را به دنیایش بفروشد و بدتر از او آن کسی خواهد بود که آخرت خود را برای دنیای دیگری بفروشد.

8 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثَةٌ أَخَافُهُنَّ عَلَى أُمَّتِي: الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ، وَمُضِلَّاتُ الْفِتَنِ، وَشَهْوَةُ الْبَطْنِ وَالْفَرْجِ. (8)

فرمود: در سه چیز برای امت خود احساس خطر می‌کنم: گمراهی، بعد از آن که هدایت و معرفت پیدا کرده باشند. گمراهی‌ها و لغزش‌های به وجود آمده از فتنه‌ها. مشتبهات شکم، و آرزوهای نفسانی و شهوت پرستی.

9 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ تُعَجَّلُ عُقُوبَتُهَا وَلَا تُؤَخَّرُ إِلَى الْآخِرَةِ: عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَالْبَغْيُ عَلَى النَّاسِ، وَكُفْرُ الْأَحْسَانِ. (9)

فرمود: عقاب و مجازات سه دسته از گناهان زودرس می‌باشد و به قیامت کشانده نمی‌شود: ایجاد ناراحتی برای پدر و مادر، ظلم در حق مردم، ناسپاسی در مقابل کارهای نیک دیگران.

10 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَعْجَزَ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ، وَإِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ بَخِلَ بِالسَّلَامِ. (10)

فرمود: عاجز و ناتوان‌ترین افراد کسی است که از دعا و مناجات با خداوند ناتوان و محروم باشد، و بخیل‌ترین اشخاص کسی خواهد بود که از سلام کردن خودداری نماید.

11 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا تَلَقَّيْتُمْ فَتَلَقُّوا بِالتَّسْلِيمِ وَالتَّصَافِحِ، وَإِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ. (11)

فرمود: هنگام بر خورد و ملاقات با یکدیگر سلام و مصافحه نمائید و موقع جدا شدن برای همدیگر طلب آمرزش کنید.

12 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بَكْرُوا بِالصَّدَقَةِ، فَإِنَّ الْبَلَاءَ لَا يَتَخَطَّأُهَا. (12)

فرمود: صبحگاهان حرکت و کار خود را با دادن صدقه شروع نمائید چون که بلاها و آفت‌ها را بر طرف می‌گرداند.

13 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يُوتَى الرَّجُلُ فِي قَبْرِهِ بِالْعَذَابِ، فَإِذَا أُتِيَ مِنْ قَبْلِ رَأْسِهِ دَفَعَتْهُ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ، وَإِذَا أُتِيَ مِنْ قَبْلِ يَدَيْهِ دَفَعَتْهُ الصَّدَقَةُ، وَإِذَا أُتِيَ مِنْ قَبْلِ رِجْلَيْهِ دَفَعَهُ مَشْبَهُ إِلَى الْمَسْجِدِ. (13)

فرمود: هنگامی که بدن مرده را در قبر قرار دهند، چنانچه عذاب از بالای سر بخواند وارد شود تلاوت قرآنش مانع عذاب می گردد و چنانچه از مقابل وارد شود صدقه و کارهای نیک مانع آن می باشد. و چنانچه از پائین پا بخواند وارد گردد، رفتن به سوی مسجد مانع آن خواهد گشت.

14 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكُمْ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ بَعَثَنِي بِهَا، وَإِنَّ مِنْ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ: أَنْ يَغْفُوَ الرَّجُلُ عَمَّنْ ظَلَمَهُ، وَيُعْطِيَ مَنْ حَرَمَهُ، وَيَصِلَ مَنْ قَطَعَهُ، وَأَنْ يَعُودَ مَنْ لَا يَعُودُهُ. (14)

فرمود: بر شما باد رعایت مکارم اخلاق، که خداوند مرا بر آن ها مبعوث نمود، و - بعضی از - آن ها عبارتند از: کسی که بر تو ظلم کند - به جهت غرض شخصی - او را ببخش، کسی که تو را نسبت به چیزی محروم گرداند کمکش نما، با شخصی که با تو قطع دوستی کند رابطه دوستی داشته باش، شخصی که به دیدار تو نیاید به دیدارش برو.

15 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ وَجَدَ كَسْرَةً أَوْ تَمْرَةً فَأَكَلَهَا لَمْ يُفَارِقْ جَوْفَهُ حَتَّى يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُ. (15)

فرمود: هر کس تکه ای نان یا دانه ای خرما در جایی ببیند، و آن را بردارد و میل کند، مورد رحمت و مغفرت خداوند قرار می گیرد.

16 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ. (16)

فرمود: کسی اظهار تواضع و فروتنی نکرده، مگر آن که خداوند متعال او را رفعت و عزت بخشیده است.

17 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا، كَانَ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةٌ. (17)

فرمود: هر کس بدهکار ناتوانی را مهلت دهد برای هر روزش ثواب صدقه در راه خدا می باشد.

18 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ هُدُودٍ إِلَّا وَفِي جَنَاحِهِ مَكْتُوبٌ بِالسَّرِّيَانِيَّةِ «آلُ مُحَمَّدٍ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ». (18)

فرمود: هیچ پرندۀ ای به نام هدهد وجود ندارد مگر آن که روی بال هایش به لغت سریانی نوشته شده است: آل محمد (صلوات الله عليهم اجمعين) بهترین مخلوق روی زمین می باشند.

19 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، الصَّابِرُ مِنْهُمْ عَلَى دِينِهِ كَالْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ. (19)

فرمود: زمانی بر مردم خواهد آمد که صبر نمودن در برابر مسائل دین - و عمل به دستورات آن - همانند در دست گرفتن آتش گداخته است.

20 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي يَفْرُونَ مِنَ الْعُلَمَاءِ كَمَا يَفِرُّ الْغَنَمُ مِنَ الذَّبِّ، إِبْتِلَاهُمُ اللَّهُ بِثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ: الْأَوَّلُ: يَرْفَعُ الْبَرَكَةَ مِنْ أَمْوَالِهِمْ، وَالثَّانِي: سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا جَائِرًا، وَالثَّلَاثُ: يَخْرُجُونَ مِنَ الدُّنْيَا بِلَا إِيْمَانٍ. (20)

فرمود: زمانی بر امت من خواهد آمد که مردم از علماء گریزان شوند همان طوری که گوسفند از گرگ گریزان است، خداوند چنین جامعه ای را به سه نوع عذاب مبتلا می گرداند: 1 - برکت و رحمت خود را از اموال ایشان برمی دارد. 2 - حکمفرمایی ظالم و بی مروت را بر آن ها مسلط می گرداند. 3 - هنگام مرگ و جان دادن، بی ایمان از این دنیا خواهند رفت.

21 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْعَالَمُ بَيْنَ الْجُهَالِ كَالْحَيِّ بَيْنَ الْأَمْوَاتِ، وَإِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ يَسْتَغْفِرُ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى حَيْتَانَ الْبَحْرِ، وَهُوَامُهُ، وَسُبَاعُ الْبَرِّ وَ أَنْعَامُهُ، فَاطْلُبُوا

الْعِلْمِ، فَإِنَّهُ السَّبَبُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَإِنَّ طَلَبَ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ. (21)

پیامبر مکرم اسلام ﷺ فرمود: دانشمندی که بین گروهی نادان قرار گیرد همانند انسان زنده ای است بین مردگان، و کسی که در حال تحصیل علم باشد تمام موجودات برایش طلب مغفرت و آمرزش می کنند، پس علم را فرا گیرید چون علم وسیله قرب و نزدیکی شما به خداوند است، و فراگیری علم، بر هر فرد مسلمانی فریضه است.

22 - قَالَ ﷺ: مَنْ زَارَ عَالِمًا فَكَانَ مَآ زَارَنِي، وَمَنْ صَافَحَ عَالِمًا فَكَانَ مَآ صَافَحَنِي، وَمَنْ جَالَسَ عَالِمًا فَكَانَ مَآ جَالَسَنِي، وَمَنْ جَالَسَنِي فِي الدُّنْيَا أَجْلَسْتُهُ مَعِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (22)

فرمود: هر کس به دیدار و زیارت عالم و دانشمندی برود مثل آن است که مرا زیارت کرده، هر که با دانشمندی دست دهد و مصافحه کند مثل آن که با من مصافحه نموده، هر شخصی همنشین دانشمندی گردد مثل آن است که با من مجالست کرده، و هر که در دنیا با من همنشین شود، در آخرت همنشین من خواهد گشت.

23 - قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَزَوَّجَ إِمْرَأَةً لِمَالِهَا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ، وَ مَنْ تَزَوَّجَهَا لِجَمَالِهَا رَأَى فِيهَا مَا يَكْرَهُ، وَ مَنْ تَزَوَّجَهَا لِدِينِهَا جَمَعَ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ. (23)

فرمود: هر کس زنی را به جهت ثروتش ازدواج کند خداوند او را به همان واگذار می نماید، و هر که با زنی به جهت زیبایی و جمالش ازدواج کند خوشی نخواهد دید، و کسی که با زنی به جهت دین و ایمانش تزویج نماید خداوند خواسته های او را تأمین می گرداند.

24 - قَالَ ﷺ: مَنْ قَلَّ طَعَامُهُ، صَحَّ بَدَنُهُ، وَ صَفَا قَلْبُهُ، وَ مَنْ كَثُرَ طَعَامُهُ سَقَمَ بَدَنُهُ وَ قَسَا قَلْبُهُ. (24)

فرمود: هر که خوراکش کمتر باشد بدنش سالم و قلبش با صفا خواهد بود، و هر کس خوراکش زیاد باشد امراض جسمی بدنش و کدورت، قلبش را فرا خواهد گرفت.

25 - قَالَ ﷺ: لَا تُشْبِعُوا، فَيُطْفَأُ نُورُ الْمَعْرِفَةِ مِنْ قُلُوبِكُمْ. (25)

فرمود: شکم خود را از خوراک سیر و پر مگردانید، چون که سبب خاموشی نور عرفان و معرفت - در افکار و - قلب هایتان می گردد.

26 - قَالَ ﷺ: مَنْ تَوَلَّى عَمَلًا وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ بِأَهْلٍ، فَلْيَتَّبِعْهُ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ. (26)

فرمود: هر که ریاست و مسئولیتی را بپذیرد و بداند که اهلیت آن را ندارد، - در قبر و قیامت - جایگاه او پر از آتش خواهد شد.

27 - قَالَ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيُبْغِضُ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ الَّذِي لَا دِينَ لَهُ، فَقِيلَ: وَ مَا الْمُؤْمِنُ الضَّعِيفُ الَّذِي لَا دِينَ لَهُ؟ قَالَ: الَّذِي لَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ. (27)

فرمود: همانا خداوند دشمن دارد آن مؤمنی را که ضعیف و بی دین است، سؤال شد: مؤمن ضعیف و بی دین کیست؟ پاسخ داد: کسی که نهی از منکر و جلوگیری از کارهای زشت نمی کند.

28 - قَالَ ﷺ: صَدَقَهُ السَّرُّ تَطْفِئُ الْخَطِيئَةَ، كَمَا تَطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ، وَ تَدْفَعُ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الْبَلَاءِ. (28)

فرمود: صدقه ای که محرمانه و پنهانی داده شود سبب پاکی گناهان می باشد، همان طوری که آب، آتش را خاموش می کند، همچنین صدقه هفتاد نوع بلا و آفت را بر طرف می نماید.

29 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَجِبْتُ لِمَنْ يَحْتَمِي مِنَ الطَّعَامِ مَخَافَةَ الدَّاءِ، كَيْفَ لَا يَحْتَمِي مِنَ الذُّنُوبِ، مَخَافَةَ النَّارِ. (29)

فرمود: تعجب دارم از کسانی که نسبت به خورد و خوراک خود اهمیت می دهند تا مبادا مریض شوند ولیکن اهمیتی نسبت به گناهان نمی دهند و باکی از آتش سوزان جهنم ندارند.

30 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حُبُّ الْجَاهِ وَالْمَالِ يُنْبِتُ النِّفَاقَ فِي الْقَلْبِ، كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ. (30)

فرمود: علاقه نسبت به ریاست و ثروت سبب روئیدن نفاق در قلب و درون خواهد شد، همان طوری که آب و باران سبب روئیدن سبزیجات می باشند.

31 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَصَابَ مِنْ إِمْرَأَةٍ نَظْرَهُ حَرَامًا، مَلَأَ اللَّهُ عَيْنَهُ نَارًا. (31)

فرمود: هرکس نگاه حرامی به زن نامحرمی بیفکند، خداوند چشم های او را پر از آتش می گرداند.

32 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حَسِّنُوا أَخْلَاقَكُمْ، وَاطْفُوا جِيرَانَكُمْ، وَاکْرُمُوا نِسَائِكُمْ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ. (32)

فرمود: رفتار و اخلاق خود را نیکو سازید، نسبت به همسایگان با ملاحظت و محبت برخورد نمایید، زنان و همسران خود را گرامی دارید تا بدون حساب وارد بهشت گردید.

33 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدَكُمْ مَنْ يُخَالِطُ. (33)

فرمود: انسان بر روش و اخلاق دوستش پرورش می یابد و شناخته می شود، پس متوجه باشید با چه کسی دوست و همنشین می باشید.

34 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الصَّدَقَةُ بَعَشْرٍ، وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةِ عَشْرٍ، وَصَلَةُ الرَّحِمِ بِأَرْبَعَةِ وَعَشْرِينَ. (34)

فرمود: پاداش و ثواب دادن صدقه ده برابر درجه، و دادن قرض الحسنه هیجده درجه، و انجام صله رحم بیست و چهار درجه افزایش خواهد داشت.

35 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَمْرُضُ مُؤْمِنٌ وَلَا مُؤْمِنَةٌ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ بِهِ خَطَايَاهُ. (35)

فرمود: هیچ مؤمن و مؤمنه ای مریض نمی گردد مگر آن که خطاها و لغزش هایش پاک و بخشوده می شود.

36 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ وَقَرَ ذَا شَيْبِهِ فِي الْأِسْلَامِ أَمَّنَهُ اللَّهُ مِنْ فَرْعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

(36)

فرمود: هر کس بزرگ سال مسلمانی را گرمی دارد و احترام نماید، خداوند او را در قیامت از سختی ها و مشکلات در امان می دارد.

37 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ عَيْنٍ بَاكِيَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْيُنٍ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ

خَشْيَةِ اللَّهِ، وَ عَيْنٌ غُضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَ عَيْنٌ بَاتَتْ سَاهِرَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (37)

فرمود: تمامی چشم ها در روز قیامت گریانند، مگر سه دسته: 1 - آن چشمی که به جهت خوف و ترس از عذاب خداوند گریه کرده باشد. 2 - چشمی که از گناهان و موارد خلاف بسته و نگاه نکرده باشد. 3 - چشمی که شبها در عبادت و بندگی خداوند متعال بیدار بوده باشد.

38 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَادَهُ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا الْأَسْخِيَاءُ، سَادَهُ النَّاسِ فِي الْآخِرَةِ

الْأَتْقِيَاءُ. (38)

فرمود: سرور و سیّد مردم در دنیا افراد سخاوتمند خواهند بود، و سیّد و سرور انسان ها در قیامت پرهیزکاران می باشند.

39 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَعَظَنِي جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا مُحَمَّدُ، أَحِبُّ مَنْ شِئْتَ فَإِنَّكَ

مُفَارِقُهُ، وَاعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مُلَاقِيهِ. (39)

فرمود: جبرئیل مرا موعظه و نصیحت کرد: با هر کس که خواهی دوست باش، بالأخره بین تو و او جدائی خواهد افتاد. هر چه خواهی انجام ده، ولی بدان نتیجه و پاداش آنرا خواهی گرفت.

40 - قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْصَانِي رَبِّي بِتِسْعٍ: أَوْصَانِي بِالْإِخْلَاصِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ، وَالْعَدْلِ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ، وَالْقَصْدِ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى، وَ أَنْ أَعْفُوَ عَمَّنْ ظَلَمَنِي، وَأَعْطِيَ مَنْ حَرَمَنِي، وَأَصِيلَ مَنْ قَطَعَنِي، وَأَنْ يَكُونَ صُؤْمِي فِكْرًا، وَمَنْطِقِي ذِكْرًا، وَنَظْرِي عِبْرًا. (40)

فرمود: پروردگار متعال، مرا به 9 چیز سفارش نمود: اخلاص در آشکار و پنهان، دادگری در خوشنودی و خشم، میانه روی در نیاز و توانمندی، بخشیدن کسی که در حق من ستم روا داشته است، کمک به کسی که مرا محروم گردانده، دیدار خویشاوندانی که با من قطع رابطه نموده اند، و این که خاموشیم اندیشه و سخنم، یادآوری خداوند؛ و نگاهم عبرت و پند باشد.

پاورقی ها :

- 1 - وسائل الشیعه: ج 4، ص 30، ح 4431.
- 2 - عقاب الأعمال: ص 343، س 14، وسائل الشیعه: ج 5، ص 201، ح 6328.
- 3 - وسائل الشیعه: ج 4، ص 31، ح 4434.
- 4 - تأویل الآیات الظاهره: ص 549، س 5؛ و تفسیر البرهان: ج 4، ص 184، س 26.
- 5 - أمالی طوسی: ج 2، ص 142، بحار الأنوار: ج 74، ص 80، ح 3.
- 6 - محاسن برقی: ص 593، ح 110، بحار: ج 63، ص 398، ح 20.
- 7 - من لا یحضره الفقیه: ج 4، ص 353، ح 5762 چاپ جامعه مدرسین.
- 8 - أمالی طوسی: ج 1، ص 158، بحار الأنوار: ج 10، ص 368، ح 15.
- 9 - أمالی طوسی: ج 1، ص 13، بحار الأنوار: ج 70، ص 373، ح 7.
- 10 - أمالی طوسی: ج 1، ص 87، بحار الأنوار: ج 90، ص 291، ح 11.
- 11 - أمالی طوسی: ج 1، ص 219، بحار الأنوار: ج 73، ص 4، ح 13.
- 12 - أمالی طوسی: ج 1، ص 157، بحار الانوار: ج 93، ص 177، ح 8.
- 13 - مسکن الفؤاد شهید ثانی: ص 50، س 1.
- 14 - أمالی طوسی: ج 2، ص 92، بحار الأنوار: ج 66، ص 375، ح 24.
- 15 - أمالی صدوق: ص 246، ح 14، بحار الأنوار: ج 63، ص 430، ح 12.
- 16 - أمالی طوسی: ج 1، ص 56، بحار الأنوار: ج 72، ص 120، ح 7.
- 17 - أعیان الشیعه: ج 1، ص 305، بحار الأنوار: ج 100، ص 151، ح 17.
- 18 - أمالی طوسی: ج 1، ص 360، بحار الأنوار: ج 27، ص 261، ح 2.
- 19 - أمالی طوسی: ج 2، ص 92، بحار الأنوار: ج 28، ص 47، ح 9.
- 20 - مستدرک الوسائل: ج 11، ص 376، ح 13301.
- 21 - بحار الأنوار: ج 1، ص 172، ح 25.
- 22 - مستدرک الوسائل: ج 17، ص 300، ح 21406.
- 23 - تهذیب الأحکام: ج 7، ص 399، ح 5.
- 24 - تنبیہ الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 548، بحار الأنوار: ج 59، ص 268، ح 53.
- 25 - مستدرک الوسائل: ج 16، ص 218، ح 19646.
- 26 - تاریخ الإسلام: ج 101_120، ص 285.

- 27 - وسائل الشَّيْعة: ج 16، ص 122، ح 21139.
- 28 - مستدرک الوسائل: ج 7، ص 184، ح 7984.
- 29 - بحار الأنوار: ج 70، ص 347، ح 34.
- 30 - تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 264
- 31 - مستدرک الوسائل: ج 14، ص 270، ح 16685.
- 32 - أعيان الشَّيْعة: ج 1، ص 301.
- 33 - أمالي طوسی: ج 2، ص 132، بحار الأنوار: ج 71، ص 192، ح 12.
- 34 - مستدرک الوسائل: ج 7، ص 194، ح 8010.
- 35 - جامع الأحاديث: ج 3، ص 89، ح 35، مستدرک الوسائل: ج 2، ص 66، ح 1422.
- 36 - کافی: ج 2، ص 658، ح 3، بحار الأنوار: ج 7، ص 302، ح 53.
- 37 - نواب الأعمال: ص 211، ح 1، بحار الأنوار: ج 46، ص 100، ح 88.
- 38 - أعيان الشَّيْعة: ج 1، ص 302، بحار الأنوار: ج 68، ص 350، ح 1.
- 39 - أمالي طوسی: ج 2، ص 203، بحار الأنوار: ج 68، ص 188، ح 54.
- 40 - أعيان الشَّيْعة، ج 1، ص 300، بحار الأنوار: ج 74، ص 139، ضمن ح 1.

حضرت امام علی علیه السلام

1 - قَالَ الْأَمَامُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام : إِغْتَنِمُوا الدُّعَاءَ عِنْدَ خَمْسَةِ مَوَاطِنَ: عِنْدَ قِرَائَةِ الْقُرْآنِ، وَ عِنْدَ الْأَذَانِ، وَ عِنْدَ نَزُولِ الْغَيْثِ، وَ عِنْدَ التِّقَاءِ الصَّفِّينِ لِلشَّهَادَةِ، وَ عِنْدَ دَعْوَةِ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ لَهَا حِجَابٌ دُونَ الْعَرْشِ. ⁽¹⁾

حضرت امیر المومنین امام علی علیه السلام فرمود: پنج موقع را برای دعا و حاجت خواستن غنیمت شمارید: موقع تلاوت قرآن، موقع اذان، موقع بارش باران، موقع جنگ و جهاد - فی سبیل الله - موقع ناراحتی و آه کشیدن مظلوم. در چنین موقعیت ها مانعی برای استجاب دعا نیست.

2 - قَالَ علیه السلام : الْعِلْمُ وَرِاثَةٌ كَرِيمَةٌ، وَ الْأَدَبُ حُلٌّ حَسَنٌ، وَ الْفِكْرَةُ مِرَاةٌ صَافِيَةٌ، وَ الْأَعْتِدَارُ مُنْذِرٌ نَاصِحٌ، وَ كَفَى بِكَ أَدْبًا تَرَكُّكَ مَا كَرِهْتَهُ مِنْ غَيْرِكَ. ⁽²⁾

فرمود: علم؛ ارثیه ای با ارزش، و ادب؛ زیوری نیکو، و اندیشه؛ آئینه ای صاف، و پوزش خواستن؛ هشدار دهنده ای دلسوز خواهد بود. و برای با ادب بودن همین بس که آنچه برای خود دوست نداری، در حق دیگران روا نداشته باشی.

3 - قَالَ علیه السلام : الْحَقُّ جَدِيدٌ وَ إِنِ طَالَتِ الْأَيَّامُ، وَ الْبَاطِلُ مَخْذُولٌ وَ إِنِ نَصَرَهُ أَقْوَامٌ. ⁽³⁾

فرمود: حق و حقیقت در تمام حالات جدید و تازه است گر چه مدتی بر آن گذشته باشد. و باطل همیشه پست و بی اساس است گر چه افراد بسیاری از آن حمایت کنند.

4 - قَالَ علیه السلام : الدُّنْيَا تُطَلَبُ لِثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ: الْغِنَى، وَ الْعِزُّ، وَ الرَّاحَةُ، فَمَنْ زَهَدَ فِيهَا عَزَّ، وَ مَنْ قَنَعَ اسْتَغْنَى، وَ مَنْ قَلَّ سَعْيُهُ اسْتَرَحَ. ⁽⁴⁾

فرمود: دنیا و اموال آن، برای سه هدف دنبال می شود: بی نیازی، عزت و شوکت، آسایش و آسوده بودن. هر که زاهد باشد؛ عزیز و با شخصیت است، هر که قانع باشد؛ بی نیاز و غنی گردد، هر که کمتر خود را در تلاش و زحمت قرار دهد؛ همیشه آسوده و در آسایش است.

5 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ لَا الدِّينُ وَ النَّقِيُّ، لَكُنْتُ أَذْهَى الْعَرَبِ. (5)

فرمود: چنانچه دین داری و تقوای الهی نمی بود، هر آینه سیاستمدارترین افراد بودم - ولی دین و تقوا مانع سیاست بازی می شود - .

6 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمُلُوكُ حُكَّامٌ عَلَى النَّاسِ، وَالْعِلْمُ حَاكِمٌ عَلَيْهِمْ، وَ حَسْبُكَ مِنَ الْعِلْمِ أَنْ تَخْشَى اللَّهَ، وَ حَسْبُكَ مِنَ الْجَهْلِ أَنْ تَعْجَبَ بِعِلْمِكَ. (6)

فرمود: ملوک بر مردم حاکم هستند و علم بر تمامی ایشان حاکم خواهد بود، تو را در علم کافی است که از خداوند ترسناک باشی؛ و به دانش و علم خود بالیدن، بهترین نشانه نادانی است.

7 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا مِنْ يَوْمٍ يَمُرُّ عَلَى ابْنِ آدَمَ إِلَّا قَالَ لَهُ ذَلِكَ الْيَوْمُ: يَا بْنَ آدَمَ أَنَا يَوْمٌ جَدِيدٌ وَ أَنَا عَلَيْكَ شَهِيدٌ. فَقُلْ فِي خَيْرًا، وَ اَعْمَلْ فِي خَيْرًا، أَشْهَدُ لَكَ بِهِ فِي الْقِيَامَةِ، فَإِنَّكَ لَنْ تَرَانِي بَعْدَهُ أَبَدًا. (7)

فرمود: هر روزی که بر انسان وارد شود، گوید: من روز جدیدی هستم، من بر اعمال و گفتار تو شاهد می باشم. سعی کن سخن خوب و مفید بگوئی، کار خوب و نیک انجام دهی. من در روز قیامت شاهد اعمال و گفتار تو خواهم بود. و بدان امروز که پایان یابد دیگر مرا نخواهی دید و قابل جبران نیست.

8 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فِي الْمَرَضِ يُصِيبُ الصَّبِيَّ، كَفَّارَةٌ لِوَالِدَيْهِ. (8)

فرمود: مریضی کودک، کفاره گناهان پدر و مادرش می باشد.

9 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الزَّيْبُ يَشُدُّ الْقَلْبَ، وَيُذْهِبُ بِالْمَرَضِ، وَيُطْفِئُ الْحَرَارَةَ، وَيُطِيبُ النَّفْسَ. (9)

فرمود: خوردن مویز - کشمش سیاه - قلب را تقویت، مرض‌ها را برطرف، و حرارت بدن را خاموش، و روان را پاک می‌گرداند.

10 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَطْعِمُوا صَبِيَّانَكُمْ الرُّمَانَ، فَإِنَّهُ أَسْرَعُ لِلسِّنْتِهِمْ. (10)

فرمود: به کودکان خود انار بخورانید تا زبانشان بهتر و زودتر باز شود.

11 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَطْرُقُوا أَهَالِيكُمْ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ جُمْعَةٍ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ، كَيْ يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ. (11)

فرمود: در هر شب جمعه همراه با مقداری میوه - یا شیرینی،... - بر اهل منزل و خانواده خود وارد شوید تا موجب شادمانی آن‌ها در جمعه گردد.

12 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُلُوا مَا يَسْقُطُ مِنَ الْخَوَانِ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَسْتَشْفِيَ بِهِ. (12)

فرمود: آنچه اطراف ظرف غذا و سفره می‌ریزد جمع کنید و بخورید، که همانا هرکس آن‌ها را به قصد شفا میل نماید، به اذن حق تعالی شفای تمام دردهای او خواهد شد.

13 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَنْبَغِي لِلْعَبْدِ أَنْ يَتَّقَ بِخَصْلَتَيْنِ: الْعَافِيَةَ وَالْغِنَى، بَيْنَا تَرَاهُ مُعَافَاً إِذْ سَقَمَ، وَبَيْنَا تَرَاهُ غَنِيًّا إِذْ افْتَقَرَ. (13)

فرمود: سزاوار نیست که بنده خدا، در دوران زندگی به دو خصوصیت اعتماد کند و به آن دلبسته باشد: یکی عافیت و تندرستی و دیگری ثروت و بی‌نیازی است. زیرا چه بسا در حال صحت و سلامتی می‌باشد ولی ناگهان انواع مریضی‌ها بر او عارض می‌گردد و یا آن‌که در موقعیت و امکانات خوبی است، ناگهان

فقیر و بیچاره می شود، - پس بدانیم که دنیا و تمام امکانات آن بی ارزش و بی وفا خواهد بود و تنها عمل صالح مفید و سودبخش می باشد - .

14 - قَالَ ﷺ: لِلْمُرَائِي ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ: يَكْسِلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ، وَيَنْشَطُ إِذَا كَانَ فِي النَّاسِ، وَيَزِيدُ فِي الْعَمَلِ إِذَا أُثْبِيَ عَلَيْهِ، وَيَنْقُصُ إِذَا ذُمَّ. (14)

فرمود: برای ریاکار سه نشانه است: در تنهایی کسل و بی حال، در بین مردم سرحال و بانشاط می باشد. هنگامی که او را تمجید و تعریف کنند خوب و زیاد کار می کند و اگر انتقاد شود سُستی و کم کاری می کند.

15 - قَالَ ﷺ: أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى نَبِيٍِّّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ: قُلْ لِقَوْمِكَ لَا يَلْبَسُوا لِبَاسَ أَعْدَائِي، وَلَا يَطْعَمُوا مَطَاعِمَ أَعْدَائِي، وَلَا يَتَشَكَّلُوا بِمَشَاكِلِ أَعْدَائِي، فَيَكُونُوا أَعْدَائِي. (15)

فرمود: خداوند تبارک و تعالی بر یکی از پیامبرانش وحی فرستاد: به امت خود بگو: لباس دشمنان مرا نپوشند و غذای دشمنان مرا میل نکنند و هم شکل دشمنان من نگردند، وگرنه ایشان هم دشمن من خواهند بود.

16 - قَالَ ﷺ: الْعُقُولُ أَيْمَةُ الْأَفْكَارِ، وَالْأَفْكَارُ أَيْمَةُ الْقُلُوبِ، وَالْقُلُوبُ أَيْمَةُ الْحَوَاسِّ، وَالْحَوَاسُّ أَيْمَةُ الْأَعْضَاءِ. (16)

فرمود: عقل هر انسانی پیشوای فکر و اندیشه اوست؛ و فکر پیشوای قلب و درون او خواهد بود؛ و قلب پیشوای حواس پنج گانه می باشد، و حواس پیشوای تمامی اعضاء و جوارح است.

17 - قَالَ ﷺ: تَفَضَّلْ عَلَى مَنْ شِئْتَ فَأَنْتَ أَمِيرُهُ، وَاسْتَعِنْ عَمَّنْ شِئْتَ فَأَنْتَ نَظِيرُهُ، وَافْتَقِرْ إِلَى مَنْ شِئْتَ فَأَنْتَ أَسِيرُهُ. (17)

فرمود: بر هر که خواهی نیکی و احسان نما، تا رئیس و سرور او گردی؛ و از هر که خواهی بی نیازی جوی تا همانند او باشی. و خود را نیازمند هر که خواهی بدان - و از او تقاضای کمک نما - تا اسیر او گردی.

18 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَعَزُّ الْعِلْمُ، لِإِنَّ بِهِ مَعْرِفَةَ الْمَعَادِ وَالْمَعَاشِ، وَأَذَلُّ الذُّلِّ الْجَهْلُ، لِأَنَّ صَاحِبَهُ أَصَمُّ، أَبْكَمُّ، أَعْمَى، حَيْرَانٌ.⁽¹⁸⁾

فرمود: عزیزترین عزت ها علم و کمال است، برای این که شناخت معاد و تأمین معاش انسان، به وسیله آن انجام می پذیرد. و پست ترین ذلت ها جهل و نادانی است، زیرا که صاحبش همیشه در کوری و لالی و کوری می باشد و در تمام امور سرگردان خواهد بود.

19 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: جُلُوسُ سَاعَةٍ عِنْدَ الْعُلَمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ عِبَادَةِ اللَّهِ مِنْ عِبَادَةِ اللَّهِ أَلْفَ سَنَةٍ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْعَالَمِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الْإِعْتِكَافِ سَنَةٍ فِي بَيْتِ اللَّهِ، وَزِيَارَةُ الْعُلَمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ تَعَالَى مِنْ سَبْعِينَ طَوَافًا حَوْلَ الْبَيْتِ، وَأَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ حَجَّةً وَ عُمْرَةً مَبْرُورَةً مَقْبُولَةً، وَرَفَعَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ سَبْعِينَ دَرَجَةً، وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ الرَّحْمَةَ، وَشَهِدَتْ لَهُ الْمَلَائِكَةُ: أَنَّ الْجَنَّةَ وَجَبَتْ لَهُ.⁽¹⁹⁾

فرمود: یک ساعت در محضر علماء نشستن - که انسان را به مبدأ و معاد آشنا سازند - از هزار سال عبادت نزد خداوند محبوب تر خواهد بود. توجه و نگاه به عالم از اعتکاف و یک سال عبادت - مستحبی - در خانه خدا بهتر است. زیارت و دیدار علماء، نزد خداوند از هفتاد مرتبه طواف اطراف کعبه محبوب تر خواهد بود، و نیز افضل از هفتاد حج و عمره قبول شده می باشد. همچنین خداوند او را هفتاد مرحله ترفیع درجه می دهد و رحمت و برکت خود را بر او نازل می گرداند، و ملائکه شهادت می دهند به این که او اهل بهشت است.

20 - قَالَ عَلِيُّ: يَا ابْنَ آدَمَ، لَا تَحْمِلْ هَمَّ يَوْمِكَ الَّذِي لَمْ يَأْتِكَ عَلَى يَوْمِكَ
الَّذِي أَنْتَ فِيهِ، فَإِنْ يَكُنْ بَقِيَ مِنْ أَجَلِكَ، فَإِنَّ اللَّهَ فِيهِ يَرْزُقُكَ.⁽²⁰⁾

فرمود: ای فرزند آدم، غصه رزق و آذوقه آن روزی که در پیش داری و هنوز
نیامده است نخور، زیرا چنانچه زنده بمانی و عمرت باقی باشد خداوند متعال
روزی آن روز را هم می رساند.

21 - قَالَ عَلِيُّ: قَدَرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ، وَ شُجَاعَتُهُ عَلَى قَدْرِ نَفَقَتِهِ، وَ
صِدَاقَتُهُ عَلَى قَدْرِ مُرُوتِهِ، وَ عِفَّتُهُ عَلَى قَدْرِ غَيْرَتِهِ.⁽²¹⁾

فرمود: ارزش هر انسانی به قدر همت اوست، و شجاعت و توان هر شخصی
به مقدار گذشت و احسان اوست، و درستکاری و صداقت او به قدر جوانمردی
اوست، و پاکدامنی و عفت هر فرد به اندازه غیرت او خواهد بود.

22 - قَالَ عَلِيُّ: مَنْ شَرِبَ مِنْ سُورِ أَخِيهِ تَبْرُكًا بِهِ، خَلَقَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا مَلِكًا
يَسْتَغْفِرُ لَهُمَا حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ.⁽²²⁾

فرمود: کسی که دهن خورده برادر مؤمنش را به عنوان تبرک میل نماید،
خداوند متعال ملکی را مأمور می گرداند تا برای آن دو نفر تا روز قیامت طلب
آمرزش و مغفرت نماید.

23 - قَالَ عَلِيُّ: لَا خَيْرَ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لِرَجُلَيْنِ: رَجُلٌ يَزِدَادُ فِي كُلِّ يَوْمٍ
إِحْسَانًا، وَ رَجُلٌ يَتَدَارَكُ ذَنْبَهُ بِالتَّوْبَةِ، وَ أَنَّى لَهُ بِالتَّوْبَةِ، وَاللَّهُ لَوْ سَجَدَ حَتَّى يَنْقَطِعَ
عُنُقُهُ مَا قَبَلَ اللَّهُ مِنْهُ إِلَّا بِوَلَايَتِنَا أَهْلِ الْبَيْتِ.⁽²³⁾

فرمود: خیر و خوبی در دنیا وجود ندارد مگر برای دو دسته: دسته اول آنان
که سعی نمایند در هر روز، نسبت به گذشته کار بهتری انجام دهند. دسته دوم
آنان که نسبت به خطاها و گناهان گذشته خود پشیمان و سرافکنده گردند و

توبه نمایند، و توبه کسی پذیرفته نیست مگر آن که با اعتقاد بر ولایت ما اهل بیت عصمت و طهارت باشد.

24 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَجِبْتُ لِأَيْنِ آدَمَ، أَوْلَهُ نُطْفَهُ، وَ آخِرُهُ جِيفَهُ، وَ هُوَ قَائِمٌ بَيْنَهُمَا وَعَاءٌ لِلْغَائِطِ، ثُمَّ يَتَكَبَّرُ. (24)

فرمود: تعجب می کنم از کسی که اولش قطره ای آب ترش شده و عاقبتش لاشه ای متعفن - بد بو - خواهد بود و خود را ظرف فضولات قرار داده است، با این حال تکبر و بزرگ منشی هم می نماید.

25 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِيَّاكُمْ وَ الدِّينَ، فَإِنَّهُ هَمٌّ بِاللَّيْلِ وَ ذُلٌّ بِالنَّهَارِ. (25)

فرمود: از گرفتن نسیه و قرض، خود را برهانید، چون که سبب غم و اندوه شبانه و ذلت و خواری در روز خواهد گشت.

26 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْعَالِمَ الْكَاتِمَ عِلْمَهُ يُبْعَثُ أَتَنَ أَهْلِ الْقِيَامَةِ، تَلْعَنُهُ كُلُّ دَابَّةٍ مِنْ دَوَابِّ الْأَرْضِ الصَّغَارِ. (26)

فرمود: آن عالم و دانشمندی که علم خود را - در بیان حقایق - برای دیگران کتمان کند، روز قیامت با بدترین بوها محسوس می شود و مورد نفرت و نفرین تمام موجودات قرار می گیرد.

27 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا كُمَيْلُ، قُلِ الْحَقَّ عَلَى كُلِّ حَالٍ، وَوَادِدِ الْمُتَّقِينَ، وَاهْجُرِ الْفَاسِقِينَ، وَجَانِبِ الْمُنَافِقِينَ، وَلَا تُصَاحِبِ الْخَائِنِينَ. (27)

فرمود: در هر حالتی حق را بگو و مدافع آن باش، دوستی و معاشرت با پرهیزگاران را ادامه ده، و از فاسقین و معصیت کاران کناره گیری کن، و از منافقان دوری و فرار کن، و با خیانتکاران همراهی و هم نشینی منما.

28 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فِي وَصِيَّتِهِ لِلْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سَلْ عَنِ الرَّفِيقِ قَبْلَ الطَّرِيقِ، وَعَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ. (28)

ضمن سفارشی به فرزندش امام حسن علیه السلام فرمود: پیش از آن که بخواهی مسافرت بروی، رفیق مناسب راه را جويا باش، و پیش از آن که منزلی را تهیّه کنی همسایگان را بررسی کن که چگونه هستند.

29 - قَالَ علیه السلام: اِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ دَلِيلٌ عَلَى ضَعْفِ عَقْلِهِ. ⁽²⁹⁾

فرمود: فخر کردن انسان به خودش، نشانه کم عقلی او می باشد.

30 - قَالَ علیه السلام: أَيْهَا النَّاسُ، إِيَّاكُمْ وَحُبُّ الدُّنْيَا، فَإِنَّهَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ، وَبَابُ

كُلِّ بَلِيَّةٍ، وَدَاعِي كُلِّ رَزِيَّةٍ. ⁽³⁰⁾

فرمود: ای گروه مردم، نسبت به محبت و علاقه به دنیا مواظب باشید، چون که علاقه و محبت به دنیا اساس هر خطا و انحرافی است، و دروازه هر بلا و گرفتاری است، و نزدیک کننده هر فتنه و آشوب؛ و نیز آورنده هر مصیبت و مشکلی است.

31 - قَالَ علیه السلام: السُّكْرُ أَرْبَعُ السُّكْرَاتِ: سُكْرُ الشَّرَابِ، وَسُكْرُ الْمَالِ، وَسُكْرُ

النَّوْمِ، وَسُكْرُ الْمُلْكِ. ⁽³¹⁾

فرمود: مستی در چهار چیز است: مستی از شراب (و خمر)، مستی مال و ثروت، مستی خواب، مستی ریاست و مقام.

32 - قَالَ علیه السلام: أَلَلِّسَانُ سُبُعٌ إِنْ خُلِيَ عَنْهُ عَقْرٌ. ⁽³²⁾

فرمود: زبان، همچون درنده ای است که اگر آزاد باشد زخم و جراحت (سختی به جسم و ایمان) خواهد زد.

33 - قَالَ علیه السلام: يَوْمُ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ. ⁽³³⁾

فرمود: روز داد خواهی مظلوم بر علیه ظالم سخت تر است از روزی که ظالم ستم بر مظلوم می کند.

34 - قَالَ علیه السلام: فِي الْقُرْآنِ نَبَأٌ مَا قَبْلَكُمْ، وَخَبْرٌ مَا بَعْدَكُمْ، وَحُكْمٌ مَا بَيْنَكُمْ. ⁽³⁴⁾

فرمود: قرآن احوال گذشتگان، و اخبار آینده را در بردارد، و شرح وظایف شما را بیان کرده است.

35 - قَالَ ﷺ: نَزَلَ الْقُرْآنُ أَثَلَاثًا، ثُلُثٌ فِينَا وَفِي عَدُوِّنَا، وَثُلُثٌ سُنَنٌ وَأَمْثَالٌ، وَثُلُثٌ فَرَائِضٌ وَأَحْكَامٌ. (35)

فرمود: نزول قرآن بر سه قسمت است: یک قسمت آن درباره اهل بیت عصمت و طهارت: و دشمنان و مخالفان ایشان؛ و قسمت دیگر آن، اخلاقیات و ضرب المثلهای؛ و قسمت سوم در بیان واجبات و احکام الهی می باشد.

36 - قَالَ ﷺ: الْمُؤْمِنُ نَفْسُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ، وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ. (36)

فرمود: مؤمن آن کسی است که خود را به جهت رفاه مردم در زحمت بیندازد و دیگران از او در امنیت و آسایش باشند.

37 - قَالَ ﷺ: كَتَبَ اللَّهُ الْجِهَادَ عَلَى الرَّجَالِ وَالنِّسَاءِ، فَجِهَادُ الرَّجُلِ بَدْلُ مَالِهِ وَنَفْسِهِ حَتَّى يُقْتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَجِهَادُ الْمَرْأَةِ أَنْ تَصْبِرَ عَلَى مَا تَرَى مِنْ أَدَى زَوْجِهَا وَغَيْرَتِهِ. (37)

فرمود: خداوند جهاد را بر مردان و زنان لازم دانسته است. پس جهاد مرد، آن است که از مال و جانش بگذرد تا جایی که در راه خدا کشته و شهید شود. و جهاد زن آن است که در مقابل زحمات و صدمات شوهر و بر غیرت و جوانمردی او صبر نماید.

38 - قَالَ ﷺ: فِي تَقَلُّبِ الْأَحْوَالِ عُلِمَ جَوَاهِرُ الرَّجَالِ. (38)

فرمود: در تغییر و دگرگونی حالات و حوادث، فطرت و حقیقت اشخاص شناخته می شود.

39 - قَالَ ﷺ: إِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ، وَغَدًا حِسَابٌ وَلَا عَمَلَ. (39)

فرمود: امروزه - در دنیا - زحمت و فعالیت، بدون حساب است و فردای قیامت، حساب و بررسی اعمال و دریافت پاداش است.

40 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِيْتَقُوا مَعَاصِيَ اللَّهِ فِي الْخَلَوَاتِ فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ. (40)

فرمود: دوری و اجتناب کنید از معصیت های الهی، حتی در پنهانی، پس به درستی که خداوند شاهد اعمال و نیات است؛ و نیز او حاکم و قاضی خواهد بود.

پاورقی ها :

- 1 - أمالی صدوق : ص 97، بحار الأنوار: ج 90، ص 343، ح 1.
- 2 - أمالی طوسی : ج 1، ص 114 ح 29، بحار الأنوار: ج 1، ص 169، ح 20.
- 3 - وسائل الشیعه: ج 25، ص 434، ح 32292.
- 4 - وافى: ج 4، ص 402، س 3.
- 5 - أعيان الشیعه: ج 1، ص 350، بحار الأنوار: ج 41، ص 150، ضمن ح 40.
- 6 - أمالی طوسی: ج 1، ص 55، بحار الأنوار: ج 2، ص 48، ح 7.
- 7 - أمالی صدوق: ص 95، بحار الأنوار: ج 68، ص 181، ح 35.
- 8 - بحار الأنوار: ج 5، ص 317، ح 16، به نقل از ثواب الأعمال.
- 9 - أمالی طوسی : ج 1، ص 372، بحار الأنوار: ج 63، ص 152، ح 5.
- 10 - أمالی طوسی: ج 1، ص 372، بحار الأنوار: ج 63، ص 155، ح 5.
- 11 - عدّه الدّاعی: ص 85، ص 1، بحار الأنوار: ج 101، ص 73، ح 24.
- 12 - مستدرک الوسائل : ج 16، ص 291، ح 19920.
- 13 - بحار الأنوار: ج 69، ص 68، س 2، ضمن ح 28.
- 14 - محبّه البیضاء: ج 5، ص 144، تنبيه الخواطر: ص 195، س 16.
- 15 - مستدرک الوسائل: ج 3، ص 210، ح 3386.
- 16 - بحار الأنوار: ج 1، ص 96، ح 40.
- 17 - بحار الأنوار: ج 70، ص 13.
- 18 - زهه الناظر و تنبيه خاطر حلوانی: ص 70، ح 65.
- 19 - عدّه الدّاعی: ص 75، س 8، بحار الأنوار: ج 1، ص 205، ح 33.
- 20 - زهه الناظر و تنبيه خاطر حلوانی: ص 52، ح 26.
- 21 - زهه الناظر و تنبيه خاطر حلوانی: ص 46، ح 12.
- 22 - اختصاص شیخ مفید: ص 189، س 5.
- 23 - وسائل الشیعه: ج 16، ص 76، ح 5.
- 24 - وسائل الشیعه: ج 1، ص 334، ح 880.
- 25 - وسائل الشیعه: ج 18، ص 316، ح 23750.
- 26 - وسائل الشیعه: ج 16، ص 270، ح 21539.

- 27 - تحف العقول: ص 120، بحار الأنوار: ج 77، ص 271، ح 1.
- 28 - بحار الأنوار: ج 76، ص 155، ح 36، و ص 229، ح 10.
- 29 - اصول كافي: ج 1، ص 27، بحار الأنوار: ج 1، ص 161، ح 15.
- 30 - تحف العقول: ص 152، بحار الأنوار: ج 78، ص 54، ح 97.
- 31 - خصال: ج 2، ص 170، بحار الأنوار: ج 73، ص 142، ح 18.
- 32 - شرح نهج البلاغه ابن عبده: ج 3، ص 165.
- 33 - شرح نهج البلاغه فيض الاسلام: ص 1193.
- 34 - شرح نهج البلاغه فيض الاسلام: ص 1235.
- 35 - اصول كافي، ج 2، ص 627، ح 2.
- 36 - بحار الأنوار: ج 75، ص 53، ح 10.
- 37 - وسائل الشيعه: ج 15، ص 23، ح 19934.
- 38 - شرح نهج البلاغه فيض الإسلام: ص 1183.
- 39 - شرح نهج البلاغه ابن عبده: ج 1، ك 41.
- 40 - شرح نهج البلاغه ابن عبده: ج 3، ص 324.

حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

1 - قَالَتْ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءُ علیها السلام : نَحْنُ وَسَيَلَتُهُ فِي خَلْقِهِ، وَنَحْنُ خَاصَّتُهُ وَ مَحَلُّ قُدْسِهِ، وَنَحْنُ حُجَّتُهُ فِي غَيْبِهِ، وَنَحْنُ وَرَثَةُ أَنْبِيَائِهِ. (1)

حضرت فاطمه زهرا علیها السلام فرمود: ما اهل بیت پیامبر، وسیله ارتباط خداوند با خلق او هستیم، ما برگزیدگان پاک و مقدس پروردگار می باشیم، ما حجت و راهنما خواهیم بود؛ و ما وارثان پیامبران الهی هستیم.

2 - عَبْدُ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: أَتَيْتُ فَاطِمَةَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهَا، فَقُلْتُ: أَيْنَ بَعْلُكَ؟ فَقَالَتْ علیها السلام : عَرَجَ بِهِ جِبْرَائِيلُ إِلَى السَّمَاءِ، فَقُلْتُ: فِيمَاذَا؟ فَقَالَتْ: إِنَّ نَفَرًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ تَشَاجَرُوا فِي شَيْءٍ، فَسَأَلُوا حَكَمًا مِنَ الْأَدَمِيِّينَ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِمْ أَنْ تَتَخَيَّرُوا، فَاخْتَارُوا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام. (2)

عبد الله بن مسعود گوید: روزی بر فاطمه زهراء علیها السلام وارد شدم و عرضه داشتم: همسرت کجا است؟ فرمود: همراه جبرائیل به آسمان عروج نموده است، گفتم: برای چه موضوعی؟! فرمود: بین عدّه ای از ملائکه الهی مشاجره ای شده است؛ و تقاضا کرده اند یک نفر از آدم ها بین ایشان حکم و قضاوت نماید؛ و خداوند به ملائکه وحی فرستاد: خودتان یک نفر را انتخاب نمائید؛ و آن ها هم حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام را برگزیدند.

3 - قَالَتْ علیها السلام : وَهُوَ الْإِمَامُ الرَّبَّانِيُّ، وَالْهَيْكَلُ الثُّورَانِيُّ، قُطْبُ الْأَقْطَابِ، وَسُلَالَةُ الْأَطْيَابِ، النَّاطِقُ بِالصَّوَابِ، نُقْطَةُ دَائِرَةِ الْإِمَامَةِ. (3)

حضرت فاطمه زهرا علیها السلام در تعریف امام علی علیه السلام فرمود: او پیشوائی الهی و ربّانی است، تجسم نور و روشنائی است، مرکز توجه تمامی موجودات و عارفان است، فرزندی پاک از خانواده پاکان می باشد، گوینده ای حق گو و هدایتگر است، او مرکز و محور امامت و رهبریّت است.

4 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَبُو هَذِهِ الْأُمِّهِ مُحَمَّدٌ وَعَلِيٌّ، يُقِيمَانِ أَوْدَهُمْ، وَيُنْقِذَانِ مِنَ الْعَذَابِ الدَّائِمِ إِنْ أَطَاعُوهُمَا، وَيُبِيحَانِهِمُ النَّعِيمَ الدَّائِمَ إِنْ أَقْفَوْهُمَا. (4)

فرمود: حضرت محمد ﷺ و علیؑ ، والدین این امت هستند، چنانچه از آن دو پیروی کنند آن ها را از انحرافات دنیوی و عذاب همیشگی آخرت نجات می دهند؛ و از نعمت های متنوع و وافر بهشتی بهره مندشان می سازند.

5 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَصْعَدَ إِلَى اللَّهِ خَالِصَ عِبَادَتِهِ، أَهْبَطَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ أَفْضَلَ مَصْلَحَتِهِ. (5)

فرمود: هرکس عبادات و کارهای خود را خالصانه برای خدا انجام دهد، خداوند بهترین مصلحت ها و برکات خود را برای او تقدیر می نماید.

6 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ السَّعِيدَ كُلَّ السَّعِيدِ، حَقَّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ مَوْتِهِ. (6)

فرمود: همانا حقیقت و واقعیت تمام سعادت ها و رستگاری ها در دوستی علیؑ در زمان حیات و پس از رحلتش خواهد بود.

7 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِلَهِي وَ سَيِّدِي، أَسْأَلُكَ بِالَّذِينَ اصْطَفَيْتَهُمْ، وَبِكَاءِ وَكَلْدِي فِي مُفَارَقَتِي أَنْ تَغْفِرَ لِعُصَاهِ شِيعَتِي، وَشِيعَةِ ذُرِّيَّتِي. (7)

فرمود: خداوندا، به حق اولیاء و مقربانی که آن ها را برگزیده ای، و به گریه فرزندانم پس از مرگ و جدائی من با ایشان، از تو می خواهم گناه خطاکاران شیعیان و پیروان ما را ببخشی.

8 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: شِيعَتُنَا مِنْ خِيَارِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَكُلُّ مُحِبِّينَا وَ مَوَالِي أَوْلِيَانِنَا وَ مُعَادِي أَعْدَائِنَا وَ الْمُسْلِمِ بِقَلْبِهِ وَ لِسَانِهِ لَنَا. (8)

فرمود: شیعیان و پیروان ما، و همچنین دوستداران اولیاء ما و آنان که دشمن دشمنان ما باشند، نیز آن هائی که با قلب و زبان تسلیم ما هستند بهترین افراد بهشتیان خواهند بود.

9 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاللَّهِ يَا بْنَ الْخَطَّابِ لَوْلَا أَنِّي أَكْرَهُ أَنْ يُصِيبَ الْبَلَاءُ مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ، لَعَلِمْتُ أَنِّي سَأُقْسِمُ عَلَى اللَّهِ ثُمَّ أَجِدُهُ سَرِيعَ الْأَجَابَةِ. (9)

حضرت به عمر بن خطاب فرمود: سوگند به خداوند، اگر نمی ترسیدم که عذاب الهی بر بی گناهی، نازل گردد؛ متوجه می شدی که خدا را قسم می دادم و نفرین می کردم. و می دیدی چگونه دعایم سریع مستجاب می گردید.

10 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاللَّهِ! لَا كَلِمَتِكَ أَبَدًا، وَاللَّهِ! لَا دَعْوَنَ اللَّهُ عَلَيْكَ فِي كُلِّ صَلَوَةٍ. (10)

پس از ماجرای هجوم به خانه حضرت، خطاب به ابوبکر کرد و فرمود: به خدا سوگند، دیگر با تو سخن نخواهم گفت، سوگند به خدا، در هر نمازی تو را نفرین خواهم کرد.

11 - قَالَتْ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: إِنِّي أَشْهَدُ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ، أَنَّكُمْ أَسْخَطْتُمَانِي، وَمَا رَضِيْتُمَانِي، وَلَئِنْ لَقِيتُ النَّبِيَّ لَأَشْكُوَنَّكُمْ إِلَيْهِ. (11)

هنگامی که ابوبکر و عمر به ملاقات حضرت آمدند فرمود: خدا و ملائکه را گواه می گیرم که شما مرا خشمناک کرده و آزرده اید، و مرا راضی نکردید، و چنانچه رسول خدا را ملاقات کنم شکایت شما دو نفر را خواهم کرد.

12 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تُصَلِّيْ عَلَى أُمَّةٍ نَقَضَتْ عَهْدَ اللَّهِ وَ عَهْدَ أَبِي رَسُولِ اللَّهِ فِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ، وَ ظَلَمُوا لِي حَقِّي، وَ أَخَذُوا إِرْثِي، وَ خَرَقُوا صَحِيفَتِي الَّتِي كَتَبْتُهَا لِي أَبِي بِمُلْكِ فَدَكٍ. (12)

فرمود: افرادی که عهد خدا و پیامبر خدا را درباره امیرالمؤمنین علیؑ شکستند، و در حقّ من ظلم کرده و ارثیه ام را گرفتند و نامه پدرم را نسبت به فدک پاره کردند، نباید بر جنازه من نماز بگذارند.

13 - قَالَتْ عَلِيّاً: إِلَيْكُمْ عَنِّي، فَلَا عُدْرَ بَعْدَ غَدِيرِكُمْ، وَالْأَمْرُ بَعْدَ تَقْصِيرِكُمْ، هَلْ تَرَكَ أَبِي يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍّ لِأَحَدٍ عُدُوًّا. (13)

خطاب به مهاجرین و انصار کرد و فرمود: از من دور شوید و مرا به حال خود رها کنید، با آن همه بی تفاوتی و سهل انگاری هایتان، عذری برای شما باقی نمانده است. آیا پدرم در روز غدیر خم برای کسی جای عذری باقی گذاشت؟

14 - قَالَتْ عَلِيّاً: جَعَلَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً لَكُمْ مِنَ الشَّرْكِ، وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهاً لَكُمْ مِنَ الْكِبْرِ، وَالزَّكَاةَ تَرْكِيبَةً لِلنَّفْسِ، وَنِمْاءً فِي الرِّزْقِ، وَالصِّيَامَ تَثْبِيْتاً لِلْأَخْلَاصِ، وَالْحَجَّ تَشْيِيداً لِلدِّينِ (14)

فرمود: خداوند سبحان، ایمان و اعتقاد را برای طهارت از شرک و نجات از گمراهی ها و شقاوت ها قرار داد. و نماز را برای خضوع و فروتنی و پاکی از هر نوع تکبر، مقرر نمود. و زکات (و خمس) را برای تزکیه نفس و توسعه روزی تعیین نمود. و روزه را برای استقامت و اخلاص در اراده، لازم دانست. و حج را برای استحکام اساس شریعت و بناء دین اسلام واجب نمود.

15 - قَالَتْ عَلِيّاً: يَا أَبَا الْحَسَنِ! إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَهْدَ إِلَيَّ وَ حَدَّثَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِهِ لِحُقُوقِهِ وَ لَا بُدَّ مِنْهُ، فَاصْبِرْ لِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَ ارْضَ بِقَضَائِهِ. (15)

فرمود: ای ابا الحسن! - همسر من - ، همانا رسول خدا با من عهد بست و اظهار نمود: من اوّل کسی هستم از اهل بیتش که به او ملحق می شوم و چاره ای از آن نیست، پس تو صبر نما و به قضا و مقدّرات الهی خوشنود باش.

16 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِ أَوْ عَلَيَّ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ، قُلْتُ

لَهَا: فِي حَيَاتِهِ وَحَيَاتِكَ؟ قَالَتْ: نَعَمْ وَبَعْدَ مَوْتِنَا. (16)

فرمود: هر که بر پدرم - رسول خدا - و بر من به مدت سه روز سلام کند خداوند بهشت را برای او واجب می گرداند. راوی گوید: عرضه داشتیم: آیا در زمان حیات و زنده بودن؟ فرمود: چه در زمان حیات ما باشد؛ و یا پس از مرگ.

17 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا صَنَعَ أَبُو الْحَسَنِ إِلَّا مَا كَانَ يَنْبَغِي لَهُ، وَ لَقَدْ صَنَعُوا مَا اللَّهُ

حَسِبُهُمْ وَ طَالِبُهُمْ. (17)

فرمود: آنچه را امام علیؑ - نسبت به دفن رسول خدا و جریان بیعت - انجام داد، وظیفه الهی او بوده است، و آنچه را دیگران انجام دادند خداوند آن ها را محاسبه و مجازات می نماید.

18 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَلَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالُ. (18)

فرمود: بهترین چیز برای حفظ شخصیت زن آن است که مردی را نبیند و نیز مورد مشاهده مردان قرار نگیرد.

19 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَوْصِيكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ أَنْ لَا تَنْسَانِي، وَ تَزُورَنِي بَعْدَ مَمَاتِي.

(19)

ضمن وصیّتی به همسرش اظهار داشت: مرا پس از مرگم فراموش نکن؛ و به زیارت و دیدار من - بر سر قبرم - بیا.

20 - قَالَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنِّي قَدِ اسْتَقْبَحْتُ مَا يُصْنَعُ بِالنِّسَاءِ، إِنَّهُ يُطْرَحُ عَلَيَّ الْمَرْئِيهِ

النَّوْبَ فَيَصِفُهَا لِمَنْ رَأَى، فَلَا تَحْمِلِينِي عَلَيَّ سَرِيرَ ظَاهِرٍ، أُسْتَرِينِي، سَتَرَكَ اللَّهُ مِنَ النَّارِ. (20)

در آخرین روزهای عمر پر برکتش ضمن وصیّتی به اسماء فرمود: من بسیار زشت و زننده می دانم که جنازه زنان را پس از مرگ با انداختن پارچه ای روی

بدنش تشییع می کنند. و افرادی اندام و حجم بدن او را مشاهده کرده و برای دیگران تعریف می نمایند. مرا بر تخت - و بلانکاردی - که اطرافش پوشیده نیست و مانع مشاهده دیگران نباشد قرار مده - بلکه مرا با پوشش کامل تشییع کن - ، خداوند تو را از آتش جهنم مستور و محفوظ نماید.

21 - قَالَتْ ﷺ : ... إِنْ لَمْ يَكُنْ يَرَانِي فَإِنِّي أَرَاهُ، وَهُوَ يَشْمُ الرِّيحَ. (21)

مرد نابینائی وارد منزل شد و حضرت زهراء عليها السلام پنهان گشت، وقتی رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم علت آن را جويا شدی در پاسخ پدر اظهار داشت: اگر آن نابینا مرا نمی بیند، من او را می بینم، دیگر آن که مرد، حسّاس است و بوی زن را استشمام می کند.

22 - قَالَتْ ﷺ : أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ! عَاتِقَهُ لِدُنْيَاكُمْ، قَالِيَهُ لِرِجَالِكُمْ. (22)

بعد از جریان غصب فدک و احتجاج حضرت، بعضی از زنان مهاجر و انصار به منزل حضرت آمدند و احوال وی را جويا شدند، حضرت در پاسخ فرمود: به خداوند سوگند، دنیا را آزاد کردم و هیچ علاقه ای به آن ندارم، همچنین دشمن و مخالف مردان شما خواهم بود.

23 - قَالَتْ ﷺ : إِنْ كُنْتَ تَعْمَلُ بِمَا أَمْرُنَاكَ وَتَنْتَهِي عَمَّا زَجَرْنَاكَ عَنْهُ، قَانَتْ

مِنْ شِيعَتِنَا، وَإِلَّا فَلَا. (23)

فرمود: اگر آنچه را که ما - اهل بیت عصمت و طهارت - دستور داده ایم عمل کنی و از آنچه نهی کرده ایم خودداری نمائی، تو از شیعیان ما هستی و گرنه، خیر.

24 - قَالَتْ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: حُبِّبَ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ ثَلَاثٌ: تِلَاوَةُ كِتَابِ اللَّهِ، وَالنَّظْرُ

فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ، وَالْإِنْفَاقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (24)

فرمود: سه چیز از دنیا برای من دوست داشتنی است: تلاوت قرآن، نگاه به صورت رسول خدا؛ و انفاق و کمک - به نیازمندان - در راه خداوند متعال.

25 - قَالَتْ ﷺ: أَوْصِيكَ أَوْلَىٰ أَنْ تَتَزَوَّجَ بَعْدِي بِإِنِّهِ أُخْتِي أَمَامَهُ، فَإِنَّهَا تَكُونُ لَوْلَدِي مِثْلِي، فَإِنَّ الرِّجَالَ لَأَبَدُّ لَهُمْ مِنَ النِّسَاءِ. (25)

در آخرین لحظات عمرش به همسر خود چنین سفارش نمود: پس از من با دختر خواهرم امامه ازدواج نما، چون که او نسبت به فرزندانم مانند خودم دلسوز و متدین است. همانا مردان در هر حال، نیازمند به زن می باشند.

26 - قَالَتْ ﷺ: الزَّمْ رِجْلَهَا، فَإِنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ أَقْدَامِهَا، وَ الزَّمْ رِجْلَهَا فَتَمَّ الْجَنَّةَ. (26)

فرمود: همیشه در خدمت مادر و پای بند او باش، چون بهشت زیر پای مادران است؛ و نتیجه آن نعمت های بهشتی خواهد بود.

27 - قَالَتْ ﷺ: مَا يَصْنَعُ الصَّائِمُ بِصِيَامِهِ إِذَا لَمْ يَصُنْ لِسَانَهُ وَ سَمْعَهُ وَ بَصَرَهُ وَ جَوَارِحَهُ. (27)

فرمود: روزه داری که زبان و گوش و چشم و دیگر اعضاء و جوارح خود را کنترل ننماید هیچ سودی از روزه خود نمی برد.

28 - قَالَتْ ﷺ: الْبُشْرَىٰ فِي وَجْهِ الْمُؤْمِنِ يُوجِبُ لِصَاحِبِهِ الْجَنَّةَ، وَ بُشْرَىٰ فِي وَجْهِ الْمُعَانِدِ يَقِي صَاحِبَهُ عَذَابَ النَّارِ. (28)

فرمود: تبسم و شادمانی در برابر مؤمن موجب دخول در بهشت خواهد گشت، و نتیجه تبسم در مقابل دشمنان و مخالفان سبب ایمنی از عذاب خواهد بود.

29 - قَالَتْ ﷺ: لَا يُلُومَنَّ امْرَأٌ إِلَّا نَفْسَهُ، يَبِيتُ وَ فِي يَدِهِ رِيحُ غَمْرٍ. (29)

فرمود: کسی که بعد از خوردن غذا، دست های خود را نشوید دست هایش آلوده باشد، - چنانچه ناراحتی برایش بوجود آید - کسی جز خودش را سرزنش نکند.

30 - قَالَتْ ﷺ: اصْعَدْ عَلَى السَّطْحِ، فَإِنْ رَأَيْتَ نِصْفَ عَيْنِ الشَّمْسِ قَدْ تَدَلَّى لِلْغُرُوبِ فَأَعْلِمْنِي حَتَّى أَدْعُو. (30)

روز جمعه نزدیک غروب آفتاب به غلام خود می فرمود: بالای پشت بام برو، هر موقع نصف خورشید غروب کرد مرا خبر کن تا برای خود - و دیگران - دعا کنم.

31 - قَالَتْ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً وَلَا يُبَالِي. (31)

فرمود: همانا خداوند متعال تمامی گناهان بندگان را می آمرزد و از کسی باکی نخواهد داشت.

32 - قَالَتْ ﷺ: الرَّجُلُ أَحَقُّ بِصَدْرِ دَابَّتِهِ، وَصَدْرِ فَرَّاشِهِ، وَالصَّلَاةِ فِي مَنْزِلِهِ إِلَّا الْأَمَامَ يَجْتَمِعُ النَّاسُ عَلَيْهِ. (32)

فرمود: هر شخصی نسبت به مرکب سواری، و فرش منزل خود و برگزاری نماز در آن از دیگری در اُلویّت است، مگر آن که دیگری امام جماعت باشد و مردم بخواهند با او نماز جماعت را اقامه نمایند.

33 - قَالَتْ ﷺ: يَا أَبَه، ذَكَرْتُ الْمَحْشَرَ وَوُقُوفَ النَّاسِ عُرَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَاسْوَأَتَاهُ يَوْمَئِذٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ. (33)

اظهار داشت: ای پدر، من به یاد روز قیامت افتادم که مردم چگونه در پیشگاه خداوند با حالت برهنه خواهند ایستاد - و فریاد رسی ندارد، جز اعمال و علاقه نسبت به اهل بیت ﷺ -.

34 - قَالَتْ ﷺ: إِذَا حُشِرْتُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَشْفَعُ عُصَاهُ أُمِّهِ النَّبِيِّ. (34)

فرمود: هنگامی که در روز قیامت برانگیخته و محشور شوم، خطاکاران امت پیامبر ﷺ را شفاعت می‌نمایم.

35 - قَالَتْ عَلَيْهَا: فَأَكْثِرْ مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ، وَالِدُعَاءِ، فَإِنَّهَا سَاعَةٌ يَحْتَاجُ الْمَيِّتُ فِيهَا إِلَى أَنْسِ الْأَحْيَاءِ. (35)

ضمن وصیّتی به امام علیّؑ اظهار نمود: پس از آن که مرا دفن کردی، برایم قرآن را بسیار تلاوت نما، و برایم دعا کن، چون که میّت در چنان موقعیّتی بیش از هر چیز نیازمند به انس با زندگان می‌باشد.

36 - قَالَتْ عَلَيْهَا: يَا أَبَا الْحَسَنِ، إِنِّي لَأَسْتَحِي مِنْ إِلَهِي أَنْ أَكَلَّفَ نَفْسَكَ مَا لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ. (36)

خطاب به همسرش امیرالمؤمنین علیّؑ کرد و اظهار نمود: من از خدای خود شرم دارم که از تو چیزی را در خواست نمایم و تو توان تهیه آنرا نداشته باشی.

37 - قَالَتْ عَلَيْهَا: خَابَتْ أُمُّهُ قَتَلَتْ ابْنَ بِنْتِ نَبِيِّهَا. (37)

فرمود: رستگار و سعادتمند نخواهند شد آن گروهی که فرزند پیامبر خود را به قتل رسانند.

38 - قَالَتْ عَلَيْهَا: ... وَالنَّهْيَ عَنِ شُرْبِ الْخَمْرِ تَنْزِيهاً عَنِ الرَّجْسِ، وَاجْتِنَابَ الْفَذْفِ حِجَاباً عَنِ اللَّعْنَةِ، وَتَرْكَ السَّرْقَةِ إِجَاباً لِلْعَفْوِ. (38)

فرمود: خداوند متعال منع و نهی از شرابخواری را جهت پاکی جامعه از زشتی‌ها و جنایت‌ها؛ و دوری از تهمت‌ها و نسبت‌های ناروا را مانع از غضب و نفرین قرار داد؛ و دزدی نکردن، موجب پاکی جامعه و پاکدامنی افراد می‌گردد.

39 - قَالَتْ ﷺ : وَ حَرَّمَ - اللَّهُ - الشِّرْكَ إِخْلَاصاً لَهُ بِالرُّبُوبِيَّةِ، فَاتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ، وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ، وَأَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا أَمَرَكُمْ بِهِ، وَنَهَاكُمْ عَنْهُ، فَإِنَّهُ، إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ. (39)

فرمود: خداوند سبحان شرک را (در امور مختلف) حرام گرداند تا آن که همگان تن به ربوبیت او در دهند و به سعادت نائل آیند؛ پس آن طوری که شایسته است باید تقوای الهی داشته باشید و کاری کنید تا با اعتقاد به دین اسلام از دنیا بروید. بنابر این باید اطاعت و پیروی کنید از خداوند متعال در آنچه شما را به آن دستور داده یا از آن نهی کرده است، زیرا که تنها علماء و دانشمندان (اهل معرفت) از خدای سبحان خوف و وحشت خواهند داشت.

40 - قَالَتْ ﷺ : أَمَّا وَاللَّهِ، لَوْ تَرَكُوا الْحَقَّ عَلَى أَهْلِهِ وَاتَّبَعُوا عِتْرَةَ نَبِيِّهِ، لَمَا اِخْتَلَفَ فِي اللَّهِ اثْنَانِ، وَلَوْ رَثَهَا سَلْفٌ عَنْ سَلْفٍ، وَخَلْفٌ بَعْدَ خَلْفٍ، حَتَّى يَقُومَ قَائِمُنَا، النَّاسِعُ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ ﷺ. (40)

فرمود: به خدا سوگند، اگر حق - یعنی خلافت و امامت - را به اهلش سپرده بودند؛ و از عترت و اهل بیت پیامبر صلوات الله عليهم پیروی و متابعت کرده بودند حتی دو نفر هم با یکدیگر درباره خدا - و دین - اختلاف نمی کردند. و مقام خلافت و امامت توسط افراد شایسته یکی پس از دیگری منتقل می گردید و در نهایت تحویل قائم آل محمد (عجل الله فرجه الشریف ، و صلوات الله عليهم اجمعین) می گردید که او نهمین فرزند از حسین ﷺ می باشد.

پاورقی ها :

- 1 - شرح نهج البلاغه ابن ابی الحديد: ج 16، ص 211.
- 2 - اختصاص شیخ مفید: ص 213، س 7، بحار الأنوار: ج 37، ص 150، ح 15.
- 3 - ریاحین الشریعه: ج 1، ص 93.
- 4 - تفسیر الإمام العسکری علیه السلام: ص 330، ح 191، بحار الأنوار: ج 23، ص 259، ح 8.
- 5 - تنبیه الخواطر معروف به مجموعه ورام: ص 108 و 437، بحار: ج 67، ص 249، ح 25.
- 6 - شرح نهج البلاغه ابن ابی الحديد: ج 2، ص 449 مجمع الزوائد: ج 9، ص 132.
- 7 - کوکب الدرّی: ج 1، ص 254.
- 8 - بحار الأنوار: ج 68، ص 155، س 20، ضمن ح 11.
- 9 - اصول کافی: ج 1، ص 460، بیت الأحران: ص 104، بحار الأنوار: ج 28، ص 250، ح 30.
- 10 - صحیح مسلم: ج 2، ص 72، صحیح بخاری: ج 6، ص 176.
- 11 - بحار الأنوار: ج 28، ص 303، صحیح مسلم: ج 2، ص 72، بخاری: ج 5، ص 5.
- 12 - بیت الأحران: ص 113، کشف الغمّه: ج 2، ص 494.
- 13 - خصال: ج 1، ص 173، احتجاج: ج 1، ص 146.
- 14 - ریاحین الشریعه: ج 1، ص 312، فاطمه الزهراء علیهما السلام: ص 360، قطعه ای از خطبه طولانی و معروف آن مظلومه در جمع مهاجرین و انصار.
- 15 - بحار الأنوار: ج 43، ص 200، ح 30.
- 16 - بحار الأنوار: ج 43، ص 185، ح 17.
- 17 - الإمامه والسیاسه: ص 30، بحار الأنوار: ج 28، ص 355، ح 69.
- 18 - بحار الأنوار: ج 43، ص 54، ح 48.
- 19 - زهره الریاض - کوکب الدرّی: ج 1، ص 253.
- 20 - تهذیب الأحکام: ج 1، ص 429، کشف الغمّه: ج 2، ص 67، بحار: ج 43، ص 189، ح 19.
- 21 - بحار الأنوار: ج 43، ص 91، ح 16، إحقاق الحق: ج 10، ص 258.
- 22 - دلائل الإمامه: ص 128، ح 38، معانی الأخبار: ص 355، ح 2.
- 23 - تفسیر الإمام العسکری علیه السلام: ص 320، ح 191.
- 24
- 25 - بحار الأنوار: ج 43، ص 192، ح 20، أعیان الشیعه: ج 1، ص 321.

- 26 - كنز العمال: ج 16، ص 462 ح 45443.
- 27 - مستدرک الوسائل: ج 7، ص 336، ح 2، بحار الأنوار: ج 93، ص 294، ح 25.
- 28 - تفسير الإمام العسكري عليه السلام: ص 354، ح 243، مستدرک الوسائل: ج 12، ص 262، بحار الأنوار: ج 72، ص 401 ح 43.
- 29 - كنز العمال: ج 15، ص 242، ح 40759.
- 30 - دلائل الإمامة: ص 71، س 16، معاني الأخبار: ص 399، ضمن ح 9.
- 31 - تفسير التبيان: ج 9، ص 37، س 16.
- 32 - مجمع الزوائد: ج 8، ص 108، مسند فاطمه: ص 33 و 52.
- 33 - كشف الغمّة: ج 2، ص 57، بحار الأنوار: ج 8، ص 53، ح 62.
- 34 - إحقاق الحق: ج 19، ص 129.
- 35 - بحار الأنوار: ج 79، ص 27، ضمن ح 13.
- 36 - أمالي شيخ طوسي: ج 2، ص 228.
- 37 - مدينة المعاجز: ج 3، ص 430.
- 38 - رباحين الشريعة: ج 1، ص 312، فاطمه الزهراء عليهما السلام: ص 360، قطعه ای از خطبه طولانی و معروف آن مظلومه.
- 39 - همان مدرک قبل.
- 40 - الإمامة والتبصرة: ص 1، بحار الأنوار: ج 36، ص 352، ح 224.

حضرت امام حسن مجتبیٰ علیه السلام

1 - قَالَ الْإِمَامُ الْحَسَنُ الْمُجْتَبَى (عَلَيْهِ السَّلَام) : يَا ابْنَ آدَمَ! عَفَّ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ تَكُنْ عَابِدًا، وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لَكَ تَكُنْ غَنِيًّا، وَأَحْسِنْ جَوَارَ مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا، وَصَاحِبِ النَّاسِ بِمِثْلِ مَا تُحِبُّ أَنْ يُصَاحِبُوكَ بِهِ تَكُنْ عَدْلًا. (1)

امام حسن مجتبیٰ علیه السلام فرمود: ای فرزند آدم! نسبت به محرّمات الهی عقیف و پاکدامن باش تا عابد و بنده خدا باشی. راضی باش بر آنچه که خداوند سبحان برایت تقسیم و مقدر نموده است، تا همیشه غنی و بی نیاز باشی. نسبت به همسایگان، دوستان و همنشینان خود نیکی و احسان نما تا مسلمان محسوب شوی. با افراد (مختلف) آنچنان بر خورد کن که انتظار داری دیگران همانگونه با تو بر خورد نمایند.

2 - قَالَ علیه السلام : وَنَحْنُ رِيحَانَتَا رَسُولِ اللَّهِ، وَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ يَتَقَدَّمُ، أَوْ يُقَدِّمُ عَلَيْنَا أَحَدًا. (2)

امام حسن مجتبیٰ علیه السلام به دنباله وصیّتش در حضور جمعی از أصحاب فرمود: و ما دو نفر - یعنی حضرت و برادرش امام حسین علیه السلام - ریحانه رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و دو سرور جوانان اهل بهشت هستیم، پس خدا لعنت کند کسی را که بر ما پیشقدم شود یا دیگری را بر ما مقدم دارد.

3 - قَالَ علیه السلام : وَإِنَّ حُبَّنَا لِيُسَاقِطُ الذُّنُوبَ مِنْ بَنِي آدَمَ، كَمَا يُسَاقِطُ الرِّيحُ الْوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ. (3)

فرمود: همانا محبت و دوستی با ما (اهل بیت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم) سبب ریزش گناهان - از نامه اعمال - می شود، همان طوری که وزش باد، برگ درختان را می ریزد.

4 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَقَدْ فَارَقَكُمْ رَجُلٌ بِالْأَمْسِ لَمْ يَسْبِقْهُ الْاَوَّلُونَ، وَلَا يُدْرِكُهُ الْاٰخِرُونَ. (4)

پس از شهادت پدرش امیرالمؤمنین علیؑ، در جمع اصحاب فرمود: شخصی از میان شماها رفت که در گذشته مانند او نیامده است، و کسی در آینده نمی تواند هم تراز او قرار گیرد.

5 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ كَانَتْ لَهُ دَعْوَةٌ مُجَابَةٌ، إِمَّا مُعَجَّلَةٌ وَإِمَّا مُؤَجَّلَةٌ. (5)
فرمود: کسی که قرآن را - با دقت - قرائت نماید، در پایان آن - اگر مصلحت باشد - دعایش سریع مستجاب خواهد شد - و اگر مصلحت نباشد - در آینده مستجاب می گردد.

6 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ هَذَا الْقُرْآنَ فِيهِ مَصَابِيحُ النُّورِ وَشِفَاءُ الصُّدُورِ. (6)
فرمود: همانا در این قرآن چراغ های هدایت به سوی نور و سعادت موجود است و این قرآن شفای دل ها و سینه ها است.

7 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ صَلَّى، فَجَلَسَ فِي مُصَلَّاهِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ كَانَ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ. (7)

فرمود: هر که نماز - صبح - را به خواند و در جایگاه خود بنشیند تا خورشید طلوع کند، برایش پوششی از آتش خواهد بود.

8 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ أَلَّاهُ جَعَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ مِضْمَارًا لِخَلْقِهِ، فَيَسْتَبِقُونَ فِيهِ بِطَاعَتِهِ إِلَى مَرْضَاتِهِ، فَسَبِقَ قَوْمٌ فَفَازُوا، وَقَصَرَ آخَرُونَ فَخَابُوا. (8)

فرمود: خداوند متعال ماه رمضان را برای بندگان خود میدان مسابقه قرار داد. پس عده ای در آن ماه با اطاعت و عبادت به سعادت و خوشنودی الهی از یکدیگر سبقت خواهند گرفت و گروهی از روی بی توجهی و سهل انگاری خسارت و ضرر می نمایند.

9 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَدَامَ الْأَخْتِلَافَ إِلَى الْمَسْجِدِ أَصَابَ إِحْدَى ثَمَانٍ آيَةً مُحْكَمَةً، أَخًا مُسْتَفَادًا، وَعِلْمًا مُسْتَطْرَفًا، وَرَحْمَةً مُنْتَظَرَةً، وَكَلِمَةً تَدُلُّهُ عَلَى الْهُدَى، أَوْ تَرُدُّهُ عَنِ الرَّدَى، وَتَرَكَ الذُّنُوبَ حَيَاءً أَوْ خَشْيَةً. (9)

فرمود: هرکس جایگاه - عبادات - خود را در مسجد قرار دهد یکی از هشت فایده شاملش می گردد: برهان و نشانه ای - برای معرفت - دوست و برادری سودمند، دانش و اطلاعاتی جامع، رحمت و محبت عمومی، سخن و مطلبی که او را هدایت گر باشد، - توفیق اجباری - در ترک گناه به جهت شرم از مردم و یا به جهت ترس از عقاب.

10 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَكْثَرَ مُجَالَسَةَ الْعُلَمَاءِ أَطْلَقَ عِقَالَ لِسَانِهِ، وَفَتَقَ مَرَاتِقَ ذَهْنِهِ، وَ سَرَّ مَا وَجَدَ مِنَ الزِّيَادَةِ فِي نَفْسِهِ، وَكَانَتْ لَهُ وَلايَةٌ لِمَا يَعْلَمُ، وَ إِفَادَةٌ لِمَا تَعَلَّمَ. (10)

فرمود: هر که با علماء بسیار مجالست نماید، سخنش و بیانش در بیان حقایق آزاد و روشن خواهد شد، و ذهن و اندیشه اش باز و توسعه می یابد و بر معلوماتش افزوده می گردد و به سادگی می تواند دیگران را هدایت نماید.

11 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوا حِفْظَهُ فَارْتَبُوا وَ ضَعُوهُ فِي بُيُوتِكُمْ. (11)

فرمود: علم و دانش را - از هر طریقی - فرا گیرید، و چنانچه نتوانستید آنرا در حافظه خود نگه دارید، ثبت کنید و بنویسید و در منازل خود در جای مطمئن قرار دهید.

12 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ عَرَفَ اللَّهَ أَحَبَّهُ، وَ مَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا زَهَدَ فِيهَا. (12)

فرمود: هرکس خدا را بشناسد، (در عمل و گفتار) او را دوست دارد و کسی که دنیا را بشناسد آن را رها خواهد کرد.

13 - قَالَ عَلِيُّ: هَلَكَ الْمَرْءُ فِي ثَلَاثٍ: الْكِبْرُ، وَالْحِرْصُ، وَالْحَسَدُ؛ فَالْكِبْرُ هَلَكَ الدِّينَ، وَبِهِ لَعْنُ إِبْلِيسَ. وَالْحِرْصُ عَدُوُّ النَّفْسِ، وَبِهِ خَرَجَ آدَمُ مِنَ الْجَنَّةِ. وَالْحَسَدُ رَائِدُ السُّوءِ، وَمِنْهُ قَتَلَ قَابِيلُ هَابِيلَ. (13)

فرمود: هلاکت و نابودی دین و ایمان هر شخص در سه چیز است: تکبر، حرص، حسد. تکبر سبب نابودی دین و ایمان شخص می باشد و به وسیله تکبر شیطان - با آن همه عبادت ملعون گردید. حرص و طمع دشمن شخصیت انسان است، همان طوری که حضرت آدم علیه السلام به وسیله آن از بهشت خارج شد. حسد سبب همه خلاف ها و زشتی ها است و به همان جهت قابیل برادر خود هابیل را به قتل رساند.

14 - قَالَ عَلِيُّ: بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ أَرْبَعُ أَصَابِعٍ، مَا رَأَيْتَ بَعَيْنِكَ فَهُوَ الْحَقُّ وَقَدْ تَسْمَعُ بِأُذُنِكَ بِاطِلًا كَثِيرًا. (14)

فرمود: بین حق و باطل چهار انگشت فاصله است، آنچه که را با چشم خود ببینی حق است؛ و آنچه را شنیدی یا آن که برایت نقل کنند چه بسا باطل باشد.

15 - قَالَ عَلِيُّ: أَلْعَارُ أَهْوَنُ مِنَ النَّارِ. (15)

فرمود: سرزنش و ننگ شمردن مردم انسان را، آسان تر است از معصیت و گناهی که موجب آتش جهنم شود.

16 - قَالَ عَلِيُّ: إِذَا لَقِيَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُقَبِّلْ مَوْضِعَ النُّورِ مِنْ جِبْهَتِهِ. (16)

فرمود: وقتی انسان برادر مؤمن - و دوست - خود را ملاقات نمود، باید پیشانی و سجده گاه او را ببوسد.

17 - قَالَ عَلِيُّ: إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَخْلُقْكُمْ عَبَثًا، وَلَيْسَ بِتَارِكِكُمْ سُدًى، كَتَبَ آجَالَكُمْ، وَقَسَمَ بَيْنَكُمْ مَعَائِشَكُمْ، لِيَعْرِفَ كُلُّ ذِي لُبٍّ مَنَزَلَتَهُ، وَأَنَّ مَاقَدَرَ لَهُ أَصَابُهُ، وَمَا صُرِفَ عَنْهُ فَلَنْ يُصِيبَهُ. (17) وَقَالَ: مَنْ عَبَدَ اللَّهَ، عَبَدَ اللَّهُ لَهُ كُلَّ شَيْءٍ. (18)

فرمود: خداوند شما انسان‌ها را بیهوده و بدون غرض نیافریده و شما را آزاد، رها نکرده است. لحظات آخر عمر هر یک معین و ثبت می‌باشد، نیازمندی‌ها و روزی هرکس سهمیه‌بندی و تقسیم شده است تا آن‌که موقعیت و منزلت شعور و درک اشخاص شناخته‌گردد. و نیز فرمود: هر کسی که خداوند را عبادت و اطاعت کند، خدای متعال همه چیزها را مطیع او گرداند.

18 - قَالَ ﷺ لِبَعْضِ وُلْدِهِ: يَا بُنَيَّ! لَا تُوَاخِ أَحَدًا حَتَّى تَعْرِفَ مَوَارِدَهُ وَ مَصَادِرَهُ، فَإِذَا اسْتَنْبَطْتَ الْخَيْرَةَ، وَ رَضَيْتَ الْعِشْرَةَ، فَأَخِهِ عَلَى إِقَالِهِ الْعُشْرَةَ، وَ الْمُوَاسَاةِ فِي الْعُشْرَةِ. (19)

به بعضی از فرزندان‌ش فرمود: ای پسر! با کسی دوستی و برادری برقرار نکن مگر آن‌که او را از هر جهت بشناسی و مورد اطمینان باشد، پس هنگامی که چنین فردی را یافتی در همه امور با او باش.

19 - سُئِلَ ﷺ: عَنِ الْبُخْلِ؟ فَقَالَ: هُوَ أَنْ يَرَى الرَّجُلُ مَا أَنْفَقَهُ تَلْفًا، وَمَا أَمْسَكَهُ شَرَفًا. (20)

از حضرت پیرامون بخل سؤال شد؟ در جواب فرمود: معنای آن چنین است که انسان آنچه را به دیگری کمک و انفاق کند فکر نماید که از دست داده و تلف شده است و آنچه را ذخیره کرده و نگه داشته است خیال کند برایش باقی می‌ماند و موجب شخصیت و شرافت او خواهد بود.

20 - قَالَ ﷺ: تَرَكَ الزَّانَا، وَ كَنَسَ الْفِنَاءَ، وَ غَسَلَ الْأَنْاءَ مَجْلَبَةً لِلْغِنَاءِ: (21)

فرمود: انجام ندادن زنا، جاروب و نظافت کردن راهرو و درب منزل، و شستن ظروف سبب رفاه و بی‌نیازی می‌گردد.

21 - قَالَ ﷺ: السِّيَاسَةُ أَنْ تَرعى حُقُوقَ اللَّهِ، وَ حُقُوقَ الْأَحْيَاءِ، وَ حُقُوقَ الْأَمْوَاتِ. (22)

فرمود: - مفهوم و معنای - سیاست آن است که حقوق خداوند و حقوق موجودات زنده و حقوق مردگان را رعایت کنی.

22 - قَالَ ﷺ: مَا تَشَاوَرَ قَوْمٌ إِلَّا هُدُوا إِلَى رُشْدِهِمْ. (23)

فرمود: هیچ گروهی در کارهای - اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... - با یکدیگر مشورت نکرده اند مگر آن که به رشد فکری و عملی و ... رسیده اند.

23 - قَالَ ﷺ: الْخَيْرُ الَّذِي لَا شَرَفِيهِ: الشُّكْرُ مَعَ النُّعْمَةِ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّازِلَةِ.

(24)

فرمود: آن خوبی که شر و آفتی در آن نباشد شکر در مقابل نعمت ها و صبر و شکیبائی در برابر سختی ها است.

24 - قَالَ ﷺ: يَا بَنَ آدَمَ! لَمْ تَزَلْ فِي هَدْمِ عُمْرِكَ مُنْذُ سَقَطْتَ مِنْ بَطْنِ أُمَّكَ،

فَخُذْ مِمَّا فِي يَدَيْكَ لِمَا بَيْنَ يَدَيْكَ، فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ تَزَوَّدَ وَ الْكَافِرُ يَتَمَتَّعُ. (25)

فرمود: ای فرزند آدم از موقعی که به دنیا آمده ای، در حال گذراندن عمرت هستی، پس از آنچه داری برای آینده ات (قبر و قیامت) ذخیره نما، همانا که مؤمن در حال تهیه زاد و توشه می باشد؛ ولیکن کافر در فکر لذت و آسایش است.

25 - قَالَ ﷺ: إِنْ مَنْ خَوْفَكَ حَتَّى تَبْلُغَ الْأَمْنَ، خَيْرٌ مِمَّنْ يُؤْمِنُكَ حَتَّى

تَلْتَقِيَ الْخَوْفَ. (26)

فرمود: همانا کسی تو را - در برابر عیب ها و کم بودها - هشدار دهد تا آگاه و بیدار شوی، بهتر است از آن کسی که فقط تو را تعریف و تمجید کند تا بر عیب هایت افزوده گردد.

26 - قَالَ ﷺ: الْقَرِيبُ مَنْ قَرَبَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ بَعُدَ نَسَبُهُ، وَالْبَعِيدُ مَنْ بَاعَدَتْهُ

الْمَوَدَّةُ وَإِنْ قَرُبَ نَسَبُهُ. (27)

فرمود: بهترین دوست نزدیک به انسان، آن کسی است که در تمام حالات دلسوز و با محبت باشد گرچه خویشاوندی نزدیکی هم نداشته باشد. و بیگانه ترین افراد کسی است که از محبت و دلسوزی بیگانه باشد گرچه از نزدیک ترین خویشاوندان باشد.

27 - وَسُئِلَ عَنِ الْمَرْوَةِ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: شُحُّ الرَّجُلِ عَلَى دِينِهِ، وَإِصْلَاحُهُ مَالَهُ، وَقِيَامُهُ بِالْحُقُوقِ. (28)

از حضرت ﷺ پیرامون مروت و جوانمردی سؤال شد، فرمود: جوانمرد کسی است که در نگهداری دین و عمل به آن تلاش نماید، در اصلاح اموال و ثروت خود همت گمارد، و در رعایت حقوق طبقات مختلف پا بر جا باشد.

28 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَجِبْتُ لِمَنْ يُفَكِّرُ فِي مَأْكُولِهِ كَيْفَ لَا يُفَكِّرُ فِي مَعْقُولِهِ، فَيَجْنِبُ بَطْنَهُ مَا يُؤْذِيهِ، وَيُودِّعُ صَدْرَهُ مَا يُرْدِيهِ. (29)

فرمود: تعجب می کنم از کسی که در فکر خوراک و تغذیه جسم و بدن هست ولی درباره تغذیه معنوی روحی خود نمی اندیشد، پس از غذاهای فاسد شده و خراب دوری می کند. و عقل و قلب و روح خود را کاری ندارد - هر چه و هر مطلب و برنامه ای به هر شکل و نوعی باشد استفاده می کند - .

29 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: غَسَلُ الْيَدَيْنِ قَبْلَ الطَّعَامِ يُنْفِي الْفَقْرَ، وَبَعْدَهُ يُنْفِي الْهَمَّ. (30)

فرمود: شستن دست ها قبل از طعام فقر و تنگدستی را می زداید و بعد از آن ناراحتی ها و آفات را از بین می برد.

30 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ. (31)

فرمود: کسی که عادت سؤال و حالت پرس و جو دارد مثل آن است که نصف علم ها را فرا گرفته باشد.

31 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْحِلْمَ زِينَةٌ، وَالْوَفَاءَ مَرْوَةٌ، وَالْعَجَلَةَ سَفَهٌ. (32)

فرمود: صبر و شکیبائی زینت شخص، وفای به عهد علامت جوانمردی، و عجله و شتابزدگی (در کارها بدون اندیشه) دلیل بی خردی می باشد.

32 - قَالَ عَلِيٌّ: مَنْ اسْتَخَفَّ بِإِخْوَانِهِ فَسَدَتْ مَرْوَتُهُ. (33)

فرمود: کسی که دوستان و برادرانش را سبک شمارد و نسبت به آن ها بی اعتناء باشد، مروّت و جوانمردیش فاسد گشته است.

33 - قَالَ عَلِيٌّ: إِنَّمَا يُجْزَى الْعِبَادُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ. (34)

فرمود: همانا در روز قیامت بندگان به مقدار عقل و درک و شعورشان مجازات می شوند.

34 - قَالَ عَلِيٌّ: إِنَّ الْقُرْآنَ فِيهِ مَصَابِيحُ النُّورِ، وَ شِفَاءُ الصُّدُورِ، فَيَجِلُّ جَالُ بَصَرُهُ، وَ لِيَلْجَمُ الصَّفْهَةَ قَلْبِهِ، فَإِنَّ التَّفَكِيرَ حَيَاةُ الْقَلْبِ الْبَصِيرِ، كَمَا يَمْشِي الْمُسْتَنْبِرُ فِي الظُّلُمَاتِ بِالنُّورِ. (35)

فرمود: همانا در قرآن چراغ های روشنائی بخش؛ و شفا بخش دردها و گرفتاری های درونی وجود دارد، پس کسی که (خود را) با قرآن جلی دهد چشمانش قوی و روشن می گردد؛ و قلب و درون خویش را صفا خواهد داد، چون که تفکر و اندیشه (در قرآن سبب) حیات قلب آگاه می باشد، همچنان که شخص روشن دل در تاریکی ها به وسیله نور چراغ حرکت می نماید و راه می رود.

35 - قَالَ عَلِيٌّ: الْمِزَاحُ يَأْكُلُ الْهَيْبَةَ، وَ قَدْ أَكْثَرَ مِنَ الْهَيْبَةِ الصَّامِتُ (36)

فرمود: مزاح و شوخی - های زیاد و بیجا - شخصیت و وقار انسان را از بین می برد، و چه بسا افراد ساکت دارای شخصیت و وقار عظیمی می باشند.

36 - قَالَ عَلِيٌّ: اللَّوْمُ أَنْ لَا تَشْكُرَ النِّعْمَةَ. (37)

فرمود: از علائم پستی شخص، شکر نکردن از ولی نعمت است.

37 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَقَضَاءُ حَاجَةٍ لِي فِي اللَّهِ أَحَبُّ مِنِّي إِعْتِكَافٍ شَهْرٍ. (38)

فرمود: هر آینه برآوردن حاجت و رفع مشکل دوست و برادرم، از یک ماه اعتکاف، در مسجد - و عبادت مستحبی، نزد من - بهتر و محبوب تر است.

38 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الدُّنْيَا فِي حَلَالِهَا حِسَابٌ، وَفِي حَرَامِهَا عِقَابٌ، وَفِي الشُّبُهَاتِ عِتَابٌ، فَأَنْزَلَ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ المَيْتَةِ، خُذْمِنَهَا مَا يَكْفِيكَ. (39)

فرمود: چیزهای دنیا اگر حلال باشد حساب و بررسی می شود و اگر از حرام به دست آید عذاب و عقاب دارد و اگر حلال و حرام آن معلوم نباشد سختی و ناراحتی خواهد داشت. پس باید دنیا (و موجوداتش) را همچون میتة و مرداری بشناسی که به مقدار نیاز و اضطرار از آن استفاده کنی.

39 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا، وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ

تَمُوتُ غَدًا. (40)

فرمود: در دنیا - از نظر اقتصاد و صرفه جوئی و... - چنان برنامه ریزی کن مثل آن که می خواهی همیشه دوام داشته باشی، و نسبت به آخرت به نوعی حرکت و کار کن مثل این که فردا خواهی مُرد.

40 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَكْبَسُ الكَيْسِ التَّقِيُّ، وَأَحْمَقُ الحُمَقِ الفُجُورَ، الكَرِيمُ هُوَ

التَّبَرُّعُ قَبْلَ السُّؤَالِ. (41)

فرمود: زیرک ترین و هوشیارترین افراد، شخص باتقوا و پرهیزکار می باشد؛ أحمق و نادان ترین افراد، کسی است که تبه کار و اهل معصیت باشد؛ گرامی ترین و باشخصیت ترین افراد، آن کسی است که به نیازمندان پیش از اظهار نیازشان، کمک نماید.

پاورقی ها :

- 1 - نزهه الناظر و تنبيه خاطر: ص 79، ح 33، بحار الأنوار: ج 78، ص 112، س 8.
- 2 - كلمه الإمام الحسن عليه السلام: ص 211.
- 3 - كلمه الإمام الحسن عليه السلام: ص 7، ص 25، بحار الأنوار: ج 44، ص 23، ح 7.
- 4 - إحقاق الحق: ج 11، ص 183، س 2 و ص 185.
- 5 - دعوات الراوندى: ص 24، ح 13، بحار الأنوار: ج 89، ص 204، ح 21.
- 6 - بحار الأنوار: ج 75، ص 111، ضمن ح 6.
- 7 - وافى: ج 4، ص 1553، ح 2، تهذيب الأحكام: ج 2، ص 321، ح 166.2.
- 8 - تحف العقول: ص 234، س 14، من لا يحضره الفقيه: ج 1، ص 511، ح 1479.
- 9 - تحف العقول: ص 235، س 7، مستدرک: ج 3، ص 359، ح 3778.
- 10 - إحقاق الحق: ج 11، ص 238، س 2.
- 11 - إحقاق الحق: ج 11، ص 235، س 7.
- 12 - كلمه الإمام الحسن عليه السلام: ص 140.
- 13 - أعيان الشيعة: ج 1، ص 577، بحار الأنوار: ج 75، ص 111، ح 6.
- 14 - تحف العقول: ص 229، س 5، بحار الأنوار: ج 10، ص 130، ح 1.
- 15 - كلمه الإمام حسن عليه السلام: ص 138، تحف العقول: ص 234، س 6، بحار الأنوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 16 - تحف العقول: ص 236، س 13، بحار الأنوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 17 - تحف العقول: ص 232، س 2، بحار الأنوار: ج 75، ص 110، ح 5.
- 18 - تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 427، بحار: ج 68، ص 184، ضمن ح 44.
- 19 - تحف العقول: ص 164، س 21، بحار الأنوار: ج 75، ص 105، ح 3.
- 20 - أعيان الشيعة: ج 1، ص 577، بحار الأنوار: ج 75، ص 113، ح 7.
- 21 - كلمه الإمام حسن عليه السلام: ص 212، بحار الأنوار: ج 73، ص 318، ح 6.
- 22 - همان مدرک: ص 57.
- 23 - تحف العقول: ص 233، أعيان الشيعة: ج 1، ص 577، بحار الأنوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 24 - تحف العقول: ص 234، س 7، بحار الأنوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 25 - نزهه الناظر و تنبيه خاطر: ص 79، س 13، بحار الأنوار: ج 75، ص 111، ح 6.

- 26 - إحقاق الحق: ج 11، ص 242، س 2.
- 27 - تحف العقول: ص 234، س 3، بحار الأنوار: ج 75، ص 106، ح 4.
- 28 - تحف العقول: ص 235، س 14، بحار الأنوار: ج 73، ص 312، ح 3.
- 29 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام، ص 39، بحار الأنوار: ج 1، ص 218، ح 43.
- 30 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 46.
- 31 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 129.
- 32 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 198.
- 33 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 209.
- 34 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 209.
- 35 - نزهة الناظر و تنبيه الخاطر: ص 73، ح 18، بحار الأنوار: ج 78، ص 112، س 15.
- 36 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 139، بحار الأنوار: ج 75، ص 113، ح 7.
- 37 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 139، بحار الأنوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 38 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 139.
- 39 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 36، بحار الأنوار: ج 44، ص 138، ح 6.
- 40 - كلمة الإمام الحسن عليه السلام: ص 37، بحار الأنوار: ج 44، ص 138، ح 6.
- 41 - إحقاق الحق: ج 11، ص 20، س 1، بحار الأنوار: ج 44، ص 30.

حضرت امام حسین علیه السلام

1- قال الامام سيد الشهداء أبو عبد الله الحسين علیه السلام: إِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَغْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ التُّجَّارِ، وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَهْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ، وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ، وَهِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ. (1)

حضرت امام حسین علیه السلام فرمود: همانا عده ای خداوند متعال را به جهت طمع و آرزوی بهشت عبادت می کنند که آن یک معامله و تجارت خواهد بود و عده ای دیگر از روی ترس خداوند را عبادت و ستایش می کنند که همانند عبادت و اطاعت نوکر از ارباب باشد و طائفه ای هم به عنوان شکر و سپاس از روی معرفت، خداوند متعال را عبادت و ستایش می نمایند؛ و این نوع، عبادت آزادگان است که بهترین عبادات می باشد.

2- قَالَ علیه السلام: إِنَّ أَجْوَدَ النَّاسِ مَنْ أُعْطِيَ مَنْ لَا يَرْجُوهُ، وَإِنَّ أَعْفَى النَّاسِ مَنْ عَفَى عَن قُدْرَةِ، وَإِنَّ أَوْصَلَ النَّاسِ مَنْ وَصَلَ مَنْ قَطَعَهُ. (2)

فرمود: همانا سخاوتمندترین مردم آن کسی است که کمک نماید به کسی که امیدی به وی نداشته است. و بخشنده ترین افراد آن شخصی است که - نسبت به ظلم دیگری با آن که توان انتقام دارد - گذشت نماید. صله رحم کننده ترین مردم و دید و بازدید کننده نسبت به خویشان، آن کسی است که صله رحم نماید با کسی که با او قطع رابطه کرده است.

3- قِيلَ: مَا الْفَضْلُ؟ قَالَ علیه السلام: مُلْكُ اللِّسَانِ، وَبِذَلُّ الْأَحْسَانِ، قِيلَ: فَمَا النَّقْصُ؟ قَالَ: التَّكَلُّفُ لِمَا لَا يُعْنِيكَ. (3)

از حضرت سؤال شد کرامت و فضیلت انسان در چیست؟ در پاسخ فرمود: کنترل و در اختیار داشتن زبان و سخاوت داشتن، سؤال شد نقص انسان در چیست؟ فرمود: خود را و داشتن بر آنچه که مفید و سودمند نباشد.

4- قَالَ ﷺ: النَّاسُ عِبِيدُ الدُّنْيَا، وَالدِّينُ لِعَبِّ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ، يَحُوطُونَهُ مَا دَارَتْ بِهِ مَعَائِشُهُمْ، فَإِذَا مُحِصُوا بِالْبَلَاءِ قَلَّ الدِّيَانُونَ. (4)

فرمود: افراد جامعه بنده و تابع دنیا هستند و مذهب، بازیچه زبانشان گردیده است و برای امرار معاش خود، دین را محور قرار داده اند - و سنگ اسلام را به سینه می زنند - . پس اگر بلائی همانند خطر - مقام و ریاست، جان، مال، فرزند و موقعیت، ... - انسان را تهدید کند، خواهی دید که دین داران واقعی کمیاب خواهند شد.

5- قَالَ ﷺ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُسِيءُ وَلَا يَعْذَرُ، وَالْمُنَافِقُ كُلُّ يَوْمٍ يُسِيءُ وَلَا يَعْذَرُ. (5)

ضمن فرمایشی فرمود: همانا شخص مؤمن خلاف و کار زشت انجام نمی دهد و عذرخواهی هم نمی کند. ولی فرد منافق هر روز مرتکب خلاف و کارهای زشت می گردد و همیشه عذرخواهی می نماید.

6- قَالَ ﷺ: إِعْمَلْ عَمَلَ رَجُلٍ يَعْلَمُ أَنَّهُ مَأْخُودٌ بِالْأَجْرَامِ، مُجْزَى بِالْأَحْسَانِ. (6)

فرمود: کارها و امور خود را همانند کسی تنظیم کن و انجام ده که می داند و مطمئن است که در صورت خلاف تحت تعقیب قرار می گیرد و مجازات خواهد شد. و در صورتی که کارهایش صحیح باشد پاداش خواهد گرفت.

7- قَالَ ﷺ: عِبَادَ اللَّهِ! لَا تَشْتَعِلُوا بِالدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقَبْرَ بَيْتُ الْعَمَلِ، فَاعْمَلُوا وَلَا تَعْمَلُوا. (7)

فرمود: ای بندگان خدا، خود را مشغول و سرگرم دنیا - و تجملات آن - قرار ندهید که همانا قبر، خانه ای است که تنها عمل - صالح - در آن مفید و نجات بخش می باشد، پس مواظب باشید که غفلت نکنید.

8- قَالَ عَلِيٌّ: لَا تَقُولَنَّ فِي أَخِيكَ الْمُؤْمِنِ إِذَا تَوَارَى عَنْكَ إِلَّا مِثْلَ مَا تُحِبُّ أَنْ يَقُولَ فِيكَ إِذَا تَوَارَيْتَ عَنْهُ. (8)

فرمود: سخنی - که ناراحت کننده باشد - پشت سر دوست و برادر خود مگو، مگر آن که دوست داشته باشی که همان سخن پشت سر خودت گفته شود.

9- قَالَ عَلِيٌّ: يَا بَنِي! إِيَّاكَ وَظُلْمَ مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِراً إِلَّا اللَّهَ. (9)

فرمود: پرهیز از ظلم و آزار رساندن نسبت به کسی که یآوری غیر از خداوند متعال نمی یابد.

10- قَالَ عَلِيٌّ: إِنِّي لَا أَرَى الْمَوْتَ إِلَّا سَعَادَةً، وَلَا الْحَيَاةَ مَعَ الظَّالِمِينَ إِلَّا بَرَمًا. (10)

فرمود: به درستی که من از مرگ نمی هراسم و آن را جز سعادت نمی بینم؛ و زندگی با ستمگران و ظالمان را عار و ننگ می شناسم.

11- قَالَ عَلِيٌّ: مَنْ لَبَسَ ثَوْباً يُشْهَرُهُ كَسَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَوْباً مِنَ النَّارِ. (11)

فرمود: هرکس لباس شهرت - و انگشت نما از هر جهت - بپوشد، خداوند او را در روز قیامت لباسی از آتش می پوشاند.

12- قَالَ عَلِيٌّ: أَنَا قَتِيلُ الْعَبْرَةِ، لَا يَذْكُرُنِي مُؤْمِنٌ إِلَّا اسْتَعْبَرَ. (12)

فرمود: من کشته گریه ها و اشک ها هستم، هیچ مؤمنی مرا یاد نمی کند مگر آن که عبرت گرفته و اشک هایش جاری خواهد شد.

13- قَالَ عَلِيٌّ: لَوْ شِئْتَنِي رَجُلٌ فِي هَذِهِ الْأُذُنِ، وَأَوْمَى إِلَى الْيُمْنَى، وَاعْتَذَرَ لِي فِي الْأُخْرَى لَقَبِلْتُ ذَلِكَ مِنْهُ، وَذَلِكَ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيًّا حَدَّثَنِي أَنَّهُ سَمِعَ جَدِّي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: لَا يَرِدُ الْحَوْضَ مَنْ لَمْ يَقْبَلِ الْعُذْرَ مِنْ مُحِقٍّ أَوْ مُبْطِلٍ. (13)

فرمود: چنانچه با گوش خود بشنوم که شخصی مرا دشنام می دهد و سپس معذرت خواهی او را بفهمم، از او می پذیرم و گذشت می نمایم، چون که پدرم امیرالمؤمنین علیؑ از جدّم رسول خدا ﷺ روایت نمود:

کسی که پوزش و عذرخواهی دیگران را نپذیرد، بر حوض کوثر وارد نخواهد شد.

14- قِيلَ لِلْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَعْظَمُ النَّاسِ قَدْرًا؟ قَالَ: مَنْ لَمْ يُيَالِ الدُّنْيَا فِي يَدَيْ مَنْ كَانَتْ. (14) از حضرت سؤال شد: با شخصیت ترین افراد چه کسی است؟ در جواب فرمود: آن کسی است که اهمیت ندهد که دنیا در دست چه کسی می باشد.

15- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ عَبْدَ اللَّهِ حَقَّ عِبَادَتِهِ، آتَاهُ اللَّهُ فَوْقَ أَمَانِيهِ وَكَفَايَتِهِ. (15)

فرمود: هرکس خداوند متعال را با صداقت و خلوص، عبادت و پرستش نماید؛ خدای متعال او را به بهترین آرزوهایش می رساند و امور زندگی را تأمین می نماید.

16- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اخذروا كَثْرَةَ الْحَلْفِ، فَإِنَّهُ يَحْلِفُ الرَّجُلُ لِعَلَلٍ أَرْبَعٍ: إِمَّا لِمَهَانِهِ يَجِدُهَا فِي نَفْسِهِ، تَحْتُهُ عَلَى الضَّرَاعَةِ إِلَى تَصْدِيقِ النَّاسِ إِيَّاهُ. وَإِمَّا لِعَيْ فِي الْمَنْطِقِ، فَيَتَّخِذُ الْإِيمَانَ حَشَوًا وَصِلَةً لِكَلَامِهِ. وَإِمَّا لِتُهُمِهِ عَرَفَهَا مِنَ النَّاسِ لَهُ، فَيَرَى أَنَّهُمْ لَا يَقْبَلُونَ قَوْلَهُ إِلَّا بِالْيَمِينِ. وَإِمَّا لِأَرْسَالِهِ لِسَانَهُ مِنْ غَيْرِ تَثْبِيتٍ. (16)

فرمود: خود را از قسم و سوگند برهانید که همانا انسان به جهت یکی از چهار علت سوگند یاد می کند: در خود احساس سستی و کمبود دارد، به طوری که مردم به او بی اعتماد شده اند، پس برای جلب توجه مردم که او را تصدیق و تأیید کنند، سوگند می خورد. و یا آن که گفتارش معیوب و به دور از حقیقت است، و می خواهد با سوگند، سخن خود را تقویت و جبران کند. و یا در بین

مردم متهم است - به دروغ و بی اعتمادی - پس می خواهد با سوگند و قسم خوردن جبران ضعف نماید. و یا آن که سخنان و گفتارش متزلزل است - هر زمان به نوعی سخن می گوید - و زبانش به سوگند عادت کرده است.

17- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَيُّمَا إِنْتَيْنِ جَرَى بَيْنَهُمَا كَلَامٌ، فَطَلَبَ أَحَدُهُمَا رِضَى الْآخَرِ، كَانَ سَابِقَهُ إِلَى الْجَنَّةِ. (17)

فرمود: چنانچه دو نفر با یکدیگر نزاع و اختلاف نمایند و یکی از آن دو نفر، در صلح و آشتی پیشقدم شود، همان شخص سبقت گیرنده، جلوتر از دیگری به بهشت وارد می شود.

18- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاعْلَمُوا إِنَّ حَوَائِجَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ مِنْ نِعْمِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ، فَلَا تَمِيلُوا النَّعْمَ فَتَحْوَلَ نَقِمًا. (18)

فرمود: توجه داشته باشید که احتیاج و مراجعه مردم به شما از نعمت های الهی است، پس نسبت به نعمت ها روی، بر نگردانید؛ وگرنه به نقامت و بلا گرفتار خواهد شد.

19- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا ابْنَ آدَمَ! اذْكُرْ مَصْرَعَكَ وَ مَضْجَعَكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ، تَشْهَدُ جَوَارِحُكَ عَلَيْكَ يَوْمَ تَزَلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ. (19)

فرمود: ای فرزند آدم، بیاد آور لحظات مرگ و خواب گاه خود را در قبر، همچنین بیاد آور که در پیشگاه خداوند قرار خواهی گرفت و اعضاء و جوارحت بر علیه تو شهادت خواهند داد، در آن روزی که قدم ها لرزان و لغزان می باشد.

20- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مُجَالَسَةُ أَهْلِ الدَّنَاءَةِ شَرٌّ، وَ مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْفِسْقِ رِيبَةٌ. (20)

فرمود: همنشینی با اشخاص پست و رذل سبب شرّ و بد یختی خواهد گشت؛ و همنشینی و مجالست با معصیت کاران موجب شکّ و بدبینی خواهد شد.

21- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الدُّنْيَا لِلْبَلَاءِ، وَ خَلَقَ أَهْلَهَا لِلْفَنَاءِ. (21)

فرمود: به درستی که خداوند متعال دنیا - و اموال آن - را برای آزمایش افراد آفریده است. و همچنین موجودات دنیا را جهت فناء - و انتقال از این دنیا به جهانی دیگر - آفریده است.

22- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَأْمَنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ قَدَّ خَافَ اللَّهَ فِي الدُّنْيَا. (22)

فرمود: کسی در روز قیامت از شدائد و احوال آن در امان نمی باشد، مگر آن که در دنیا از خداوند متعال ترس داشته باشد - و اهل گناه و معصیت نگردد - .

23- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ، وَ دَوَاءُ الذُّنُوبِ الْإِسْتِغْفَارُ. (23)

فرمود: برای هر غم و دردی درمان و دوائی است و جبران و درمان گناه، طلب مغفرت و آمرزش از درگاه خداوند می باشد.

24- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ قَرَأَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي صَلَاتِهِ قَائِمًا، يُكْتَبُ

لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ مِائَةٌ حَسَنَةً. (24)

فرمود: هرکس آیه ای از قرآن را در نمازش تلاوت نماید، خداوند متعال در مقابل هر حرفی از آن یکصد حسنه در نامه اعمالش ثبت می نماید.

25- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سَبَّعَهُ أَشْيَاءُ لَمْ تُخْلَقْ فِي رَحِمِ: فَأَوْلَاهَا آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، ثُمَّ حَوَاءُ، وَ

الْغُرَابُ، وَ كَبِشُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَ نَاقَةُ اللَّهِ، وَ عَصَا مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَ الطَّيْرُ الْاَلْدَى خَلَقَهُ عِيسَى بِنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (25)

ضمن جواب سؤال های پادشاه روم، فرمود: آن هفت موجودی که بدون خلقت در رحم مادر، آفریده شده اند، عبارتند از: حضرت آدم عليه السلام و همسرش حواء. و کلاغی که برای راهنمایی دفن هابیل آمد. و گوسفندی که برای قربانی، به جای حضرت اسماعیل عليه السلام آمد. و شتری که خداوند برای پیامبرش،

حضرت صالح فرستاد. و عصای حضرت موسی علیه السلام . و هفتمین موجود آن پرنده ای بود که توسط حضرت عیسی علیه السلام آفریده شد.

26- قَالَ علیه السلام : إِنَّ أَعْمَالَ هَذِهِ الْأُمَّةِ مَا مِنْ صَبَاحٍ إِلَّا وَتُعْرَضُ عَلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى. (26)

فرمود: همانا - نامه کردار و - اعمال این امت، در هر صبحگاه بر خداوند متعال عرضه می گردد.

27- قَالَ علیه السلام : اجْتَنِبُوا الْغَشِيَانَ فِي اللَّيْلَةِ الَّتِي تُرِيدُونَ فِيهَا السَّفَرَ، فَإِنَّ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ، ثُمَّ رُزِقَ وَلَدًا كَانَ جَوَّالَهُ. (27)

فرمود: در آن شبی که قصد مسافرت دارید، با همسر خود زناشوئی نکنید، که چنانچه عمل زناشوئی انجام گردد و در آن زمان فرزندی منعقد شود، بسیار متحرک و افکارش مغشوش می باشد.

28- قَالَ علیه السلام : الرُّكْنُ الْيَمَانِيُّ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، لَمْ يَمْنَعُهُ مِنْدُ فَتَحَهُ، وَإِنَّ مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ - الْأَسْوَدَ وَالْيَمَانِي - مَلَكٌ يُدْعَى هُجَيْرٌ، يُؤْمِنُ عَلَى دُعَاءِ الْمُؤْمِنِينَ. (28)

فرمود: رکن یمانی کعبه الهی، دربی از درب های بهشت است و مابین رکن یمانی و حجرالأسود ملک و فرشته ای است که برای استجابت دعای مؤمنین آمین می گوید.

29- قَالَ علیه السلام : إِنَّ الْغِنَى وَالْعِزَّ خَرَجَا يَجُولَانِ، فَلَقِيَا التَّوَكُّلَ فَاسْتَوَطْنَا. (29)

فرمود: عزت و بی نیازی - هر دو - شتاب زده به دنبال پناهگاهی می دویدند، چون به توکل برخورد کردند، آرامش پیدا نموده و آن را پناهگاه خود قرار دادند.

30- قَالَ علیه السلام : مَنْ نَفَسَ كُرْبَهُ مُؤْمِنٌ، فَرَجَّ اللَّهُ عَنْهُ كَرْبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. (30)

فرمود: هرکس گره ای از مشکلات مؤمنی باز کند و مشککش را برطرف نماید، خداوند متعال مشکلات دنیا و آخرت او را اصلاح می نماید.

31- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ وَالَانَا فَلِجَدِّي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالِي، وَمَنْ عَادَانَا فَلِجَدِّي عَادِي.

(31)

فرمود: هر که ما را دوست بدارد و پیرو ما باشد، پس دوستی و محبتش به جهت جدّم رسول خدا ﷺ می باشد. و هرکس با ما دشمن و کینه توز باشد، پس دشمنی و مخالفت او به جهت جدّم رسول خدا ﷺ خواهد بود.

32- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا ابْنَ آدَمَ! اذْكُرْ مَصَارِعَ آبَائِكَ وَ أُنْبَائِكَ، كَيْفَ كَانُوا، وَ حَيْثُ

حَلَّوْا، وَ كَأَنَّكَ عَنْ قَلِيلٍ قَدْ حَلَلْتَ مَحَلَّهُمْ. (32)

فرمود: ای فرزند آدم، بیاد آور آن لحظاتی را که پدران و فرزندان - و دوستان - تو چگونه در چنگال مرگ قرار گرفتند، آن ها در چه وضعیتی و موقعیتی بودند و سرانجام به کجا منتهی شدند و کجا رفتند. و ببیندیش که تو نیز همانند آن ها به ایشان خواهی پیوست - پس مواظب اعمال و رفتار خود باش -

33- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّمَا أَنْتَ أَيَّامٌ، كُلَّمَا مَضَى يَوْمٌ ذَهَبَ بَعْضُكَ. (33)

فرمود: ای فرزند آدم، بدرستی که تو مجموعه ای از زمان ها و روزگار هستی، هر آنچه از آن بگذرد، زمانی از تو فانی و سپری گشته است - بنابراین لحظات عمرت را غنیمت شمار که جبران ناپذیر است -

34- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ حَاوَلَ أَمْرًا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ كَانَ أَفْوَتٌ لِمَا يَرْجُو وَ أَسْرَعُ

لِمَجِيبِيءٍ مَا يَحْذَرُ. (34)

فرمود: هرکس از روی نافرمانی و معصیت خداوند، کاری را انجام دهد، آنچه را آرزو دارد سریع تر از دست می دهد و به آنچه هراسناک و بیمناک می باشد مبتلا می گردد.

35- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ نَجَاتٌ مِنَ النَّارِ وَقَالَ: بُكَاءُ الْعُيُونِ، وَ خَشْيَةُ الْقُلُوبِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ. (35)

فرمود: گریان بودن به جهت ترس از - عذاب - خداوند، سبب نجات از آتش دوزخ خواهد بود؛ و فرمود: گریان بودن چشم و خشیت داشتن دل ها یکی از نشانه های رحمت الهی - برای بنده - است.

36- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَكْمِلُ الْعَقْلُ إِلَّا بِاتِّبَاعِ الْحَقِّ. (36)

فرمود: بینش و عقل و درک انسان تکمیل نمی گردد مگر آن که - أهل حق و صداقت باشد و - از حقایق، تبعیت و پیروی کند.

37- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَهْلَكَ النَّاسَ إِثْنَانِ: خَوْفُ الْفَقْرِ، وَ طَلَبُ الْفَخْرِ. (37)

فرمود: دو چیز مردم را هلاک و بیچاره گردانده است: یکی ترس از این که مبادا در آینده فقیر و نیازمند دیگران گردند. و دیگری فخر کردن - در مسائل مختلف - و مباحات بر دیگران است.

38- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ عَرَفَ حَقَّ أَبُوَيْهِ الْأَفْضَلَيْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ، وَ أَطَاعَهُمَا، قِيلَ لَهُ: تَبَحَّيْحُ فِي أَيِّ الْجَنَانِ شِئْتِ. (38)

فرمود: هر شخصی که حق والدینش محمد ﷺ ، و علیؑ را که با شرافت و با فضیلت ترین انسان ها هستند، بشناسد و - در تمام امور زندگی - از ایشان تبعیت و اطاعت کند؛ در قیامت به او خطاب می شود: هر قسمتی از بهشت را که خواستار باشی، می توانی انتخاب کنی و در آن وارد شوی.

39- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ طَلَبَ رِضَى اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ كَفَاهُ اللَّهُ أُمُورَ النَّاسِ، وَ مَنْ طَلَبَ رِضَى النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ. (39)

فرمود: هرکس رضایت و خوشنودی خداوند را - در امور زندگی - طلب نماید گرچه همه افراد از او رنجیده شوند، خداوند مهمّات و مشکلات او را

کفایت خواهد نمود. و کسی که رضایت و خوشنودی مردم را طالب گردد گرچه مورد خشم و غضب پروردگار باشد، خداوند امور این شخص را به مردم واگذار می کند.

40- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ شِيعَتَنَا مَنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غِشٍّ وَ غِلٍّ وَ دَغَلٍ. (40)

فرمود: شیعیان و پیروان ما - اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام - آن کسانی هستند که افکار و درون آن ها از هر گونه حيله و نیرنگ و عوام فریبی سلامت و تهی باشد.

پاورقی ها :

- 1 - تحف العقول: ص 177، بحار الأنوار: ج 75، ص 117، ح 5.
- 2 - نهج الشَّهادة: ص 39، بحار الأنوار: ج 75، ص 121، ح 4.
- 3 - مستدرک الوسائل: ج 9، ص 24، ح 10099 به نقل از مجموعه شهید.
- 4 - محجَّه البيضاء: ج 4، ص 228، بحار الأنوار: ج 75، ص 116، ح 2.
- 5 - تحف العقول: ص 179، بحار الأنوار: ج 75، ص 119، ح 2.
- 6 - بحار الأنوار: ج 2، ص 130، ح 15 و ج 75، ص 127، ح 10.
- 7 - نهج الشَّهادة: ص 47.
- 8 - بحار الأنوار: ج 75، ص 127، ح 10.
- 9 - وسائل الشَّيعه: ج 11، ص 339، بحار الأنوار: ج 46، ص 153، ح 16.
- 10 - بحار الأنوار: ج 44، ص 192، ضمن ح 4، و ص 381، ضمن ح 2.
- 11 - کافی: ج 6، ص 445، ح 4.
- 12 - أمالی شیخ صدوق: ص 118، بحار الأنوار: ج 44، ص 284، ح 19.
- 13 - إحقاق الحق: ج 11، ص 431.
- 14 - تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 348، س 11.
- 15 - تنبيه الخواطر: ص 427، س 14، بحار الأنوار: ج 68، ص 183، ح 44.
- 16 - تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 429، س 6.
- 17 - محجَّه البيضاء: ج 4، ص 228.
- 18 - نهج الشَّهادة: ص 38.
- 19 - نهج الشَّهادة: ص 59.
- 20 - نهج الشَّهادة: ص 47، بحار الأنوار: ج 78، ص 122، ح 5.
- 21 - نهج الشَّهادة: ص 196.
- 22 - بلاغه الحسين عليه السلام: ص 285، بحار الأنوار: ج 44، ص 192، ح 5.
- 23 - وسائل الشَّيعه: ج 16، ص 65، ح 20993، کافی: ج 2، ص 439، ح 8.
- 24 - اصول کافی: ج 2، ص 611، بحار الأنوار: ج 89، ص 200، ح 17.
- 25 - تحف العقول: ص 174، و بحار الأنوار: ج 10، ص 137، ح 4.
- 26 - بحار الأنوار: ج 70، ص 353، ح 54، به نقل از عيون الأخبار الرضا عليه السلام.

- 27 - وسائل الشَّيعة: ح 20، ج 3، ص 243، بحار الأنوار: ج 100، ص 292، ح 39.
- 28 - مستدرک الوسائل: ج 9، ص 391، ج 1، بحار الأنوار: ج 69، ص 354، ح 11.
- 29 - مستدرک الوسائل: ج 11، ص 218، ح 15، بحار الأنوار: ج 75، ص 257، ح 108.
- 30 - مستدرک الوسائل: ج 12، ص 416، ح 13، بحار الأنوار: ج 75، ص 121، ح 4.
- 31 - ينابيع المودَّة: ج 2، ص 37، ح 58.
- 32 - نهج الشَّهادة: ص 60.
- 33 - نهج الشَّهادة: ص 346.
- 34 - اصول کافی: ج 2، ص 373، ح 3، بحار الأنوار: ج 75، ص 120، س 6، وسائل الشَّيعة: ج 16، ص 153، ح 3.
- 35 - نهج الشَّهادة: ص 370، مستدرک الوسائل: ج 11، ص 245، ح 12881.
- 36 - نهج الشَّهادة: ص 356، بحار الأنوار: ج 75، ص 127، ح 11.
- 37 - بحار الأنوار: ج 75، ص 54، ح 96.
- 38 - نهج الشَّهادة: ص 293، تفسير الامام العسكري عليه السلام: ص 330، بحار: ج 23، ص 260، ح 8.
- 39 - أمالی شيخ صدوق: ص 167، مستدرک الوسائل: ج 12، ص 209، ح 13902.
- 40 - تفسير الإمام العسكري عليه السلام: ص 309، ح 154، بحار الأنوار: ج 65، ص 156، ح 11.

حضرت امام سجاد علیه السلام

1- قَالَ الْأَمَامُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، زَيْنُ الْعَابِدِينَ علیه السلام : ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ كَانَ فِي كَنْفِ اللَّهِ، وَأَظْلَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ، وَأَمَنَهُ مِنْ فَزَعِ الْيَوْمِ الْأَكْبَرِ: مَنْ أَعْطَى النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ مَا هُوَ سَائِلُهُمْ لِنَفْسِهِ، وَرَجُلٌ لَمْ يَقْدَمْ يَدًا وَرَجُلًا حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ قَدِمَهَا أَوْ فِي مَعْصِيَتِهِ، وَرَجُلٌ لَمْ يَعْبَ أَخَاهُ يَعِيبُ حَتَّى يَتْرُكَ ذَلِكَ الْعَيْبَ مِنْ نَفْسِهِ. ⁽¹⁾

امام سجاد علیه السلام فرمود: سه حالت و خصلت در هر یک از مؤمنین باشد در پناه خداوند خواهد بود و روز قیامت در سایه رحمت عرش الهی می باشد و از سختی ها و شداید صحرای محشر در امان است: اول آن که در کارگشائی و کمک به نیازمندان و درخواست کنندگان دریغ ننماید. دوم آن که قبل از هر نوع حرکتی بیندیشد که کاری را که می خواهد انجام دهد یا هر سخنی را که می خواهد بگوید آیا رضایت و خوشنودی خداوند در آن است یا مورد غضب و سخط او می باشد. سوم قبل از عیب جوئی و بازگوئی عیب دیگران، سعی کند عیب های خود را برطرف نماید.

2- قَالَ علیه السلام : ثَلَاثٌ مُنْجِيَاتٌ لِلْمُؤْمِنِ: كَفُّ لِسَانِهِ عَنِ النَّاسِ وَ اغْتِيَابِهِمْ، وَ إِشْغَالُهُ نَفْسَهُ بِمَا يَنْفَعُهُ لِآخِرَتِهِ وَ دُنْيَاهُ، وَ طَوْلُ الْبُكَاءِ عَلَى خَطِيئَتِهِ. ⁽²⁾

فرمود: سه چیز موجب نجات انسان خواهد بود: بازداشتن زبان از بدگوئی و غیبت مردم، خود را مشغول به کارهایی کردن که برای آخرت و دنیایش مفید باشد. و همیشه بر خطاها و اشتباهات خود گریان و ناراحت باشد.

3- قَالَ علیه السلام : أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَمَلُ إِسْلَامِهِ، وَ مَحَصَتْ ذُنُوبَهُ، وَ لَقِيَ رَبَّهُ وَ هُوَ عَنْهُ رَاضٍ: وَقَاءُ لِلَّهِ بِمَا يَجْعَلُ عَلَى نَفْسِهِ لِلنَّاسِ، وَ صِدْقُ لِسَانِهِ مَعَ النَّاسِ، وَ الْأَسْتِحْيَاءُ مِنْ كُلِّ قَبِيحٍ عِنْدَ اللَّهِ وَ عِنْدَ النَّاسِ، وَ حُسْنُ خُلُقِهِ مَعَ أَهْلِهِ. ⁽³⁾

فرمود: هرکس دارای چهار خصلت باشد، ایمانش کامل، گناهانش بخشوده خواهد بود، و در حالتی خداوند را ملاقات می کند که از او راضی و خوشنود است: 1 - خصلت خودنگهداری و تقوای الهی به طوری که بتواند بدون توقّع و چشم داشتی، نسبت به مردم خدمت نماید. 2 - راست گوئی و صداقت نسبت به مردم در تمام موارد زندگی. 3 - حیا و پاکدامنی نسبت به تمام زشتی های شرعی و عرفی.

4 - خوش اخلاقی و خوش برخوردی با اهل و عیال خود. 4- قال ﷺ: يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّكَ لَا تَرَالُ بَخِيرَ مَا دَامَ لَكَ وَعِظٌ مِنْ نَفْسِكَ، وَمَا كَانَتِ الْمُحَاسِبَةُ مِنْ هَمِّكَ، وَمَا كَانَ الْخَوْفُ لَكَ شِعَارًا. (4)

فرمود: ای فرزند آدم، تا آن زمانی که در درون خود واعظ و نصیحت کننده ای دلسوز داشته باشی، و در تمام امور بررسی و محاسبه کارهایت را اهمیّت دهی، و در تمام حالات - از عذاب الهی - ترس و خوف داشته باشی؛ در خیر و سعادت خواهی بود.

5- قال ﷺ: وَ أَمَّا حَقُّ بَطْنِكَ فَأَنْ لَا تَجْعَلُهُ وَعَاءً لِقَلِيلٍ مِنَ الْحَرَامِ وَلَا لِكَثِيرٍ، وَأَنْ تَقْتَصِدَ لَهُ فِي الْحَلَالِ. (5)

فرمود: حقی که شکم بر تو دارد این است که آن را ظرف چیزهای حرام - چه کم و چه زیاد - قرار ندهی و بلکه در چیزهای حلال هم صرفه جوئی کنی و به مقدار نیاز استفاده نمائی.

6- قال ﷺ: مَنْ أَشْتَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ إِلَى الْحَسَنَاتِ وَسَالَعَ الشَّهَوَاتِ، وَمَنْ أَشْفَقَ مِنَ النَّارِ بَادَرَ بِالتَّوْبَةِ إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِهِ وَرَاجَعَ عَنِ الْمَحَارِمِ. (6)

فرمود: کسی که مشتاق بهشت باشد در انجام کارهای نیک، سرعت می نماید و شهوات را زیر پا می گذارد؛ و هرکس از آتش قیامت هراسناک باشد به درگاه خداوند توبه می کند و از گناهان و کارهای زشت دوری می جوید.

7- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: طَلَبُ الْحَوَائِجِ إِلَى النَّاسِ مَذَلَّةٌ لِلْحَيَاةِ وَمَذْهَبَةٌ لِلْحَيَاءِ، وَاسْتِخْفَافٌ بِالْوَقَارِ وَهُوَ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ، وَقَلْبُهُ طَلَبُ الْحَوَائِجِ مِنَ النَّاسِ هُوَ الْغِنَى الْحَاضِرُ. (7)

فرمود: دست نیاز به سوی مردم دراز کردن، سبب ذلت و خواری در زندگی و در معاشرت خواهد بود. و نیز موجب از بین رفتن حیا و ناچیز شدن شخصیت خواهد گشت به طوری که همیشه احساس نیاز و تنگ دستی نماید. و هرچه کمتر به مردم رو بیندازد و کمتر درخواست کمک نماید بیشتر احساس خودکفائی و بی نیازی خواهد داشت.

8- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْخَيْرُ كُلُّهُ صِيَانَةُ الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ. (8)

فرمود: سعادت و خوشبختی انسان در حفظ و کنترل اعضاء و جوارح خود از هرگونه کار زشت و خلاف است.

9- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سَادَةُ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا الْأَسْحِيَاءُ، وَ سَادَةُ النَّاسِ فِي الْآخِرَةِ الْأَتْقِيَاءُ. (9)

فرمود: در این دنیا سرور مرد، سخاوتمندان هستند؛ ولی در قیامت سید و سرور مردم، پرهیزکاران خواهند بود.

10- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ زَوَّجَ لِلَّهِ، وَوَصَلَ الرَّحِمَ تَوَجَّهَ اللَّهُ بِتَاجِ الْمَلِكِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (10)

فرمود: هرکس برای رضا و خوشنودی خداوند ازدواج نماید و با خویشان خود صله رحم نماید، خداوند او را در قیامت مفتخر و سربلند می گرداند.

11- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ طَلَبًا لِانْجَازِ مَوْعُودِ اللَّهِ، شَيَّعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ، وَهَتَفَ بِهِ هَاتِفٌ مِنْ خَلْفِ الْأَطْبِيتِ وَطَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ، فَإِذَا صَافَحَهُ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ. (11)

فرمود: هرکس به دیدار دوست و برادر خود برود و برای رضای خداوند او را زیارت نماید به امید آن که به وعده های الهی برسد، هفتاد هزار فرشته او را همراه و مشایعت خواهند کرد، همچنین مورد خطاب قرار می گیرد که از آلودگی ها پاک شدی و بهشت گوارایت باد. پس چون با دوست و برادر خود دست دهد و مصافحه کند مورد رحمت قرار خواهد گرفت.

12- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ شَتَمَكَ رَجُلٌ عَنْ يَمِينِكَ، ثُمَّ تَحَوَّلَ إِلَى يَسَارِكَ فَاعْتَذَرَ إِلَيْكَ فَأَقْبَلُ مِنْهُ. (12)

فرمود: چنانچه شخصی تو را بدگویی کند، و سپس برگردد و پوزش طلبد، عذرخواهی و پوزش او را پذیرا باش.

13- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَجِبْتُ لِمَنْ يَحْتَمِي مِنَ الطَّعَامِ لِمَضَرَّتِهِ، كَيْفَ لَا يَحْتَمِي مِنَ الذَّنْبِ لِمَعْرَتِهِ. (13)

فرمود: تعجب دارم از کسی که نسبت به تشخیص خوب و بد خوراکش اهتمام می ورزد که مبادا ضرری به او برسد، چگونه نسبت به گناهان و دیگر کارهایش اهمیت نمی دهد، و نسبت به مفسد دنیائی، آخرتی روحی، فکری، اخلاقی و... بی تفاوت است.

14- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَطْعَمَ مُؤْمِنًا مِنْ جُوعٍ أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ، وَمَنْ سَقَى مُؤْمِنًا مِنْ ظَمَأٍ سَقَاهُ اللَّهُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ، وَمَنْ كَسَا مُؤْمِنًا كَسَاهُ اللَّهُ مِنَ الثِّيَابِ الْخُضْرِ. (14)

فرمود: هرکس مؤمن گرسنه ای را طعام دهد خداوند او را از میوه های بهشت اطعام می نماید، و هر که تشنه ای را آب دهد خداوند از چشمه گوارای بهشتی سیرآبش می گرداند، و هرکس برهنه ای را لباس بپوشاند خداوند او را از لباس سبز بهشتی - که بهترین نوع و رنگ می باشد - خواهد پوشاند.

15- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ دِينَ اللَّهِ لَا يُصَابُ بِالْعُقُولِ النَّاقِصَةِ، وَالْأَرَاءِ الْبَاطِلَةِ، وَالْمَقَائِيسِ الْفَاسِدَةِ، وَلَا يُصَابُ إِلَّا بِالتَّسْلِيمِ، فَمَنْ - سَلَّمَ لَنَا سَلِمَ، وَمَنْ اهْتَدَى بِنَا هُدَى، وَمَنْ دَانَ بِالْقِيَاسِ وَالرَّأْيِ هَلَكَ. (15)

فرمود: به وسیله عقل ناقص و نظریه های باطل، و مقایسات فاسد و بی اساس نمی توان احکام و مسائل دین را به دست آورد؛ بنابراین تنها وسیله رسیدن به احکام واقعی دین، تسلیم محض می باشد؛ پس هرکس در مقابل ما اهل بیت تسلیم باشد از هر انحرافی در امان است و هر که به وسیله ما هدایت یابد خوشبخت خواهد بود. و شخصی که با قیاس و نظریات شخصی خود بخواهد دین اسلام را دریابد، هلاک می گردد.

16- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الدُّنْيَا سِنَةٌ، وَالْآخِرَةُ يَقْظَةٌ، وَنَحْنُ بَيْنَهُمَا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ. (16)

فرمود: دنیا همچون نیمه خواب (چرت) است و آخرت بیداری می باشد و ما در این میان رهگذر، بین خواب و بیداری به سر می بریم.

17- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ مَتَجِرَةً فِي بِلَادِهِ، وَيَكُونَ خُلْطَاؤُهُ صَالِحِينَ، وَتَكُونَ لَهُ أَوْلَادٌ يَسْتَعِينُ بِهِمْ. (17)

فرمود: از سعادت مرد آن است که در شهر خود کسب و تجارت نماید و شریکان و مشتریانش افرادی صالح و نیکوکار باشند، و نیز دارای فرزندان باشد که کمک حال او باشند.

18- قَالَ ﷺ: آيَاتُ الْقُرْآنِ خَزَائِنُ الْعِلْمِ، كُلَّمَا فُتِحَتْ خَزَائِنُهُ، فَيَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَنْظُرَ مَا فِيهَا. (18)

فرمود: هر آیه ای از قرآن، خزینه ای از علوم خداوند متعال است، پس هر آیه را که مشغول خواندن می شوی، در آن دقت کن که چه می یابی.

19- قَالَ ﷺ: مَنْ خَتَمَ الْقُرْآنَ بِمَكَّةَ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، وَيَرَى مَنْزِلَهُ فِي الْجَنَّةِ. (19)

فرمود: هر که قرآن را در مکه مکرمه ختم کند، نمی میرد مگر آن که حضرت رسول الله ﷺ؛ و نیز جایگاه خود را در بهشت رؤیت می نماید.

20- قَالَ ﷺ: يَا مَعْشَرَ مَنْ لَمْ يَحِجَّ اسْتَبْشِرُوا بِالْحَاجِّ إِذَا قَدِمُوا فَصَافِحُوهُمْ وَعَظِّمُوهُمْ، فَإِنَّ ذَلِكَ يَجِبُ عَلَيْكُمْ تَشَارِكُوهُمْ فِي الْأَجْرِ. (20)

فرمود: شماهایی که به مکه نرفته اید و در مراسم حج شرکت نکرده اید، بشارت باد شماها را به آن حاجیانی که بر می گردند، با آن ها - دیدار و - مصافحه کنید تا در پاداش و ثواب حج آن ها شریک باشید.

21- قَالَ ﷺ: الرِّضَا بِمَكْرُوهِ الْقَضَاءِ، مِنْ أَعْلَى دَرَجَاتِ الْيَقِينِ. (21)

فرمود: شادمانی و راضی بودن به سخت ترین مقدرات الهی از عالی ترین مراتب ایمان و یقین خواهد بود.

22- قَالَ ﷺ: مَا مِنْ جُرْعَةٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ جُرْعَتَيْنِ: جُرْعَةُ غَيْظٍ رَدَّهَا مُؤْمِنٌ بِحِلْمٍ، أَوْ جُرْعَةُ مُصِيبَةٍ رَدَّهَا مُؤْمِنٌ بِصَبْرٍ. (22)

فرمود: نزد خداوند متعال حالتی محبوب تر از یکی از این دو حالت نیست: حالت غضب و غیظی که مؤمن با بردباری و حلم از آن بگذرد و دیگری حالت بلا و مصیبتی که مؤمن آن را با شکیبائی و صبر بگذراند.

23- قَالَ ﷺ: مَنْ رَمَى النَّاسَ بِمَا فِيهِمْ رَمَوْهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ. (23)

فرمود: هرکس مردم را عیب جوئی کند و عیوب آنان را بازگو نماید و سرزنش کند، دیگران او را متهم به غیر واقعیات می کنند.

24- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مُجَالَسَةُ الصَّالِحِينَ دَاعِيَةٌ إِلَى الصَّلَاحِ، وَادَبُ الْعُلَمَاءِ زِيَادَةٌ فِي الْعَقْلِ. (24)

فرمود: هم نشینی با صالحان انسان را به سوی صلاح و خیر می کشاند؛ و معاشرت و هم صحبت شدن با علماء، سبب افزایش شعور و بینش می باشد.

25- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ، وَيُحِبُّ كُلَّ عَبْدٍ شَكُورٍ. (25)

فرمود: همانا خداوند مهربان دوست دارد هر قلب حزین و غمگینی را (که در فکر نجات و سعادت خود باشد)؛ و نیز هر بنده شکرگذاری را دوست دارد.

26- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ لِسَانَ ابْنِ آدَمَ يَشْرَفُ عَلَى جَمِيعِ جَوَارِحِهِ كُلِّ صَبَاحٍ فَيَقُولُ: كَيْفَ أَصْبَحْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: بِخَيْرٍ إِنْ تَرَكْنَا، إِنَّمَا تُتَابٌ وَنُعَاقِبُ بِكَ. (26)

فرمود: هر روز صبحگاهان زبان انسان بر تمام اعضاء و جوارحش وارد می شود و می گوید: چگونه اید؟ و در چه وضعیتی هستید؟ جواب دهند: اگر تو ما را رها کنی خوب و آسوده هستیم، چون که ما به وسیله تو مورد ثواب و عقاب قرار می گیریم.

27- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا تَعِبَ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فِي الدُّنْيَا لِلدُّنْيَا، بَلْ تَعَبُوا فِي الدُّنْيَا لِلْآخِرَةِ. (27)

فرمود: دوستان و اولیاء خدا در فعالیت های دنیوی خود را برای دنیا به زحمت نمی اندازند و خود را خسته نمی کنند بلکه برای آخرت زحمت می کشند.

28- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَبُوهُ وَ لَوْ بَسَفَكَ الْمُهْجَ وَ خَوْضِ اللَّجَجِ. (28)

فرمود: چنانچه مردم منافع و فضایل تحصیل علوم را می دانستند هر آینه آن را تحصیل می کردند گرچه با ریخته شدن و یا فرو رفتن زیر آب ها در گرداب های خطرناک باشد.

29- قال ﷺ: لَوْ اجْتَمَعَ أَهْلُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَنْ يَصِفُوا اللَّهَ بِعَظَمَتِهِ لَمْ يَقْدِرُوا. (29)

فرمود: چنانچه تمامی اهل آسمان و زمین گرد هم آیند و بخواهند خداوند متعال را در جهت عظمت و جلال توصیف و تعریف کنند، قادر نخواهند بود.

30- قال ﷺ: مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ مِنْ عَفْهِ بَطْنٍ وَفَرْجٍ، وَمَا شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ. (30)

فرمود: بعد از معرفت به خداوند چیزی محبوب تر از دور نگه داشتن شکم و عورت - از آلودگی ها و هوسرانی ها و گناهان - نیست، و نیز محبوبترین کارها نزد خداوند مناجات و درخواست نیازمندیها به درگاهش می باشد.

31- قال ﷺ: إِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ عَفْهُ الْبَطْنِ وَالْفَرْجِ. (31)

فرمود: با فضیلت ترین و مهمترین مجاهدت ها، عفیف نگه داشتن شکم و عورت است - از چیزهای حرام و شبهه ناک - .

32- قال ﷺ: إِبْنُ آدَمَ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَمَبْعُوثٌ وَمَوْقُوفٌ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَسْئُولٌ، فَأَعِدْ لَهُ جَوَابًا. (32)

فرمود: ای فرزند آدم! (ای انسان! تو) خواهی مُرد و سپس محشور می شوی و در پیشگاه خداوند متعال جهت سؤال و جواب احضار خواهی شد، پس جوابی (قانع کننده و صحیح در مقابل سؤال ها) مهیا و آماده کن.

33- قال ﷺ: نَظَرُ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ لِلْمَوَدَّةِ وَالْمَحَبَّةِ لَهُ عِبَادَةً. (33)

فرمود: نظر کردن مؤمن به صورت برادر مؤمنش از روی علاقه و محبت عبادت است.

34- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِيَّاكَ وَمُصَاحِبَهُ الْفَاسِقِ، فَإِنَّهُ بَائِعُكَ بِأَكْلِهِ أَوْ أَقْلٍ مِنْ ذَلِكَ وَإِيَّاكَ وَمُصَاحِبَهُ الْقَاطِعِ لِرَحِمِهِ فَإِنِّي وَجَدْتُهُ مَلْعُونًا فِي كِتَابِ اللَّهِ. (34)

فرمود: بر حذر باش از دوستی و همراهی با فاسق چون که او به یک لقمه نان و چه بسا کمتر از آن هم، تو را می فروشد؛ و مواظب باش از دوستی و صحبت کردن با کسی که قاطع صله رحم می باشد چون که او را در کتاب خدا ملعون یافتیم.

35- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَشَدُّ سَاعَاتِ ابْنِ آدَمَ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ: السَّاعَةُ الَّتِي يُعَايِنُ فِيهَا مَلَكَ الْمَوْتِ، وَالسَّاعَةُ الَّتِي يَقُومُ فِيهَا مِنْ قَبْرِهِ، وَالسَّاعَةُ الَّتِي يَقِفُ فِيهَا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، فَمَا الْجَنَّةُ وَإِنَّمَا إِلَى النَّارِ. (35)

فرمود: مشکل ترین و سخت ترین لحظات و ساعات دوران ها برای انسان، سه مرحله است:

1 - آن موقعی که عزرائیل بر بالین انسان وارد می شود و می خواهد جان او را برگیرد.

2 - آن هنگامی که از درون قبر زنده می شود و در صحرای محشر به پا می خیزد.

3 - آن زمانی که در پیشگاه خداوند متعال - جهت حساب و کتاب و بررسی اعمال - قرار می گیرد و نمی داند راهی بهشت و نعمت های جاوید می شود و یا راهی دوزخ و عذاب دردناک خواهد شد.

36- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنْ شِيعَتِنَا الْعَاهَةَ، وَجَعَلَ قُلُوبَهُمْ كُزْبِرَ الْحَدِيدِ، وَجَعَلَ قُوَّةَ الرَّجُلِ مِنْهُمْ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا. (36)

فرمود: هنگامی که قائم ما (حضرت حجت، روحی له الفداء و عج) قیام و خروج نماید خداوند بلا و آفت را از شیعیان و پیروان ما بر می دارد و دل های ایشان را همانند قطعه آهن محکم می نماید، و نیرو و قوت هر یک از ایشان به مقدار نیروی چهل نفر دیگران خواهد شد.

37- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَجَبًا كُلُّ الْعَجَبِ لِمَنْ عَمِلَ لِدَارِ الْفَنَاءِ وَتَرَكَ دَارَ الْبَقَاءِ. (37)

فرمود: بسیار عجیب است از کسانی که برای این دنیای زودگذر و فانی کار می کنند و خون دل می خورند ولی آخرت را که باقی و ابدی است رها و فراموش کرده اند.

38- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: رَأَيْتُ الْخَيْرَ كُلَّهُ قَدْ اجْتَمَعَ فِي قَطْعِ الطَّمَعِ عَمَّا فِي أَيْدِي

النَّاسِ. (38)

فرمود: تمام خیرات و خوبی های دنیا و آخرت را در چشم پوشی و قطع طمع از زندگی و اموال دیگران می بینم (یعنی قناعت داشتن).

39- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ لَمْ يَكُنْ عَقْلُهُ أَكْمَلَ مَا فِيهِ، كَانَ هَلَاكُهُ مِنْ أَيْسَرِ مَا فِيهِ. (39)

فرمود: کسی که بیش و عقل خود را به کمال نرساند - و در رکود فکری و فرهنگی بسر برد - به سادگی در هلاکت و گمراهی و سقوط قرار خواهد گرفت.

40- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْمَعْرِفَةَ، وَكَمَالَ دِينِ الْمُسْلِمِ تَرْكُهُ الْكَلَامَ فِيمَا لَا يُغْنِيهِ، وَقَلُّهُ

رِيَاءُهُ، وَحِلْمُهُ، وَصَبْرُهُ، وَحُسْنُ خُلُقِهِ. (40)

فرمود: همانا معرفت و کمال دین مسلمان در گرو رهاکردن سخنان و حرف هائی است که به حال او - و دیگران - سودی ندارد. همچنین از ریا و خودنمائی دوری جستن؛ و در برابر مشکلات زندگی بردبار و شکیبا بودن؛ و نیز دارای اخلاق پسندیده و نیک سیرت بودن است.

پاورقی ها :

- 1 - تحف العقول: ص 204، بحار الأنوار: ج 75، ص 141، ح 3.
- 2 - تحف العقول: ص 204، بحار الأنوار: ج 75، ص 140، ح 3.
- 3 - مشكاة الأنوار: ص 172، بحار الأنوار: ج 66، ص 385، ح 48.
- 4 - مشكاة الأنوار: ص 246، بحار الأنوار: ج 67، ص 64، ح 5.
- 5 - تحف العقول: ص 186، بحار الأنوار: ج 71، ص 12، ح 2.
- 6 - تحف العقول: ص 203، بحار الأنوار: ج 75، ص 139، ح 3.
- 7 - تحف العقول: ص 210، بحار الأنوار: ج 75، ص 136، ح 3.
- 8 - تحف العقول: ص 201، بحار الأنوار: ج 75، ص 136، ح 3.
- 9 - مشكاة الأنوار: ص 232، س 20، بحار الأنوار: ج 78، ص 50، ح 77.
- 10 - مشكاة الأنوار: ص 166، س 3.
- 11 - مشكاة الأنوار: ص 207، س 18.
- 12 - مشكاة الأنوار: ص 229، س 10، بحار الأنوار: ج 78، ص 141، ح 3.
- 13 - أعيان الشيعة: ج 1، ص 645، بحار الأنوار: ج 78، ص 158، ح 19.
- 14 - مستدرک الوسائل: ج 7، ص 252، ح 8.
- 15 - مستدرک الوسائل: ج 17، ص 262، ح 25.
- 16 - تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 343، س 20.
- 17 - وسائل الشيعة: ج 17، ص 647، ح 1، ومشكاة الأنوار: ص 262.
- 18 - مستدرک الوسائل: ج 4، ص 238، ح 3.
- 19 - من لا يحضره الفقيه: ج 2، ص 146، ح 95.
- 20 - همان مدرک: ج 2، ص 147، ح 97.
- 21 - مستدرک الوسائل: ج 2، ص 413، ح 16.
- 22 - مستدرک الوسائل: ج 2، ص 424، ح 21.
- 23 - بحار الأنوار: ج 75، ص 261، ح 64.
- 24 - بحار الأنوار: ج 1، ص 141، ضمن ح 30، و ج 75، ص 304.
- 25 - کافی: ج 2، ص 99، بحار الأنوار: ج 71، ص 38، ح 25.
- 26 - اصول کافی: ج 2، ص 115، وسائل الشيعة: ج 12، ص 189، ح 1.

- 27 - بحار الأنوار: ج 73، ص 92، ضمن ح 69.
- 28 - اصول کافی: ج 1، ص 35، بحار الأنوار: ج 1، ص 185، ح 109.
- 29 - اصول کافی: ج 1، ص 102، ح 4.
- 30 - تحف العقول: ص 204، بحار الأنوار: ج 78، ص 41، ح 3.
- 31 - مشكاة الأنوار: ص 157، س 20.
- 32 - تحف العقول: ص 202، بحار الأنوار: ج 70، ص 64، ح 5.
- 33 - تحف العقول: ص 204، بحار الأنوار: ج 78، ص 140، ح 3.
- 34 - تحف العقول: ص 202، بحار الأنوار: ج 74، ص 196، ح 26.
- 35 - بحار الأنوار: ج 6، ص 159، ح 19، به نقل از خصال شیخ صدوق.
- 36 - خصال: ج 2، ص 542، بحار الأنوار: ج 52، ص 316، ح 12.
- 37 - بحار الأنوار: ج 73، ص 127، ح 128.
- 38 - اصول کافی: ج 2، ص 320، بحار الأنوار: ج 73، ص 171، ح 10.
- 39 - بحار الأنوار: ج 1، ص 94، ح 26، به نقل از تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام.
- 40 - تحف العقول: ص 202، بحار الأنوار: ج 2، ص 129، ح 11.

حضرت امام باقر علیه السلام

1- قَالَ الْأَمَامُ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ الْبَاقِرِ علیه السلام : إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ فَيْكَ خَيْرًا، فَانظُرْ إِلَى قَلْبِكَ فَإِنْ كَانَ يُحِبُّ أَهْلَ طَاعَةِ اللَّهِ وَ يُبْغِضُ أَهْلَ مَعْصِيَتِهِ فَيْكَ خَيْرٌ؛ وَاللَّهُ يُحِبُّكَ، وَإِذَا كَانَ يُبْغِضُ أَهْلَ طَاعَةِ اللَّهِ وَ يُحِبُّ أَهْلَ مَعْصِيَتِهِ فَلَيْسَ فَيْكَ خَيْرٌ؛ وَاللَّهُ يُبْغِضُكَ، وَالْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ. ⁽¹⁾

حضرت امام محمد باقر علیه السلام فرمود: اگر خواستی بدانی که در وجودت خیر و خوشبختی هست یا نه، به درون خود دقت کن اگر اهل عبادت و طاعت را دوست داری و از اهل معصیت و گناه ناخوشایندی، پس در وجودت خیر و سعادت وجود دارد؛ و خداوند تو را دوست می دارد. ولی چنانچه از اهل طاعت و عبادت ناخوشایند باشی و به اهل معصیت عشق و علاقه ورزیدی، پس خیر و خوبی در تو نباشد؛ و خداوند تو را دشمن دارد. و هر انسانی با هر کسی که به او عشق و علاقه دارد، با همان محشور می گردد.

2- قَالَ علیه السلام : مَنْ كَفَّ عَنْ أَعْرَاضِ النَّاسِ أَقَالَهُ اللَّهُ نَفْسَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ كَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النَّاسِ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ غَضَبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. ⁽²⁾

فرمود: هرکس دنبال هتک حرمت - ناموس و آبروی - دیگران نباشد، خداوند متعال او را در قیامت مورد عفو و بخشش قرار می دهد؛ و هرکس غضب و خشم خود را از دیگران باز دارد، خداوند نیز خشم و غضب خود را در قیامت از او بر طرف می سازد.

3- قَالَ علیه السلام : مَنْ ثَبَّتَ عَلَى وِلَايَتِنَا فِي غَيْبِهِ قَائِمًا، أَعْطَاهُ اللَّهُ عِزًّا وَ جَلًّا أَجْرَ أَلْفِ شَهِيدٍ مِنْ شُهَدَاءِ بَدْرٍ وَ حُنَيْنٍ. ⁽³⁾

فرمود: کسی که در زمان غیبت امام زمان (عجل الله فرجه الشریف) بر ایمان و ولایت ما اهل بیت عصمت و طهارت پا برجا و ثابت بماند، خداوند متعال پاداش و ثواب هزار شهید از شهدای جنگ بدر و حنین به او عطا می فرماید.

4- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ أَنَّ الْأَمَامَ رُفِعَ مِنَ الْأَرْضِ سَاعَةً، لَمَاجَتْ بِأَهْلِهَا كَمَا يُمُوجُ الْبَحْرُ بِأَهْلِهِ. (4)

فرمود: اگر امام و حجّت خدا لحظه ای از روی زمین و از بین افراد جامعه برداشته شود، زمین اهل خود را در خود می بلعد و فرو می برد همان طوری که دریا چیزهای خود را در خود متلاطم و آشفته می سازد.

5- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ جَمِيعَ دَوَابِّ الْأَرْضِ لَتُصَلِّيَ عَلَيَّ طَالِبِ الْعِلْمِ حَتَّى الْحَيْتَانِ فِي الْبَحْرِ. (5)

فرمود: به درستی که تمام موجودات و جانوران زمین و بلکه ماهیان دریا برای تحصیل کنندگان علوم - اسلامی و معارف الهی - تحیت و درود می فرستند.

6- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ أُوتِيَتْ بِشَابٍّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْعَةِ لَا يَتَفَقَّهُ فِي الدِّينِ، لَأَوْجَعْتُهُ. (6)

فرمود: اگر جوانی از جوانان شیعه را نزد من بیاورند که به مسائل دین - و زندگی - آشنا نباشد، او را تنبیه و تأدیب خواهم کرد (تا به دنبال تحصیل مسائل دین برود).

7- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَفْتَى النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ لَا هُدًى، لَعَنَتْهُ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ، وَ لَحِقَهُ وَزْرٌ مِنْ عَمَلٍ بَفْتِيَاهُ. (7)

فرمود: هرکس درباره مسائل دین فتوا و نظریه ای دهد که بدون علم و اطلاع باشد، ملائکه رحمت و ملائکه عذاب او را لعن و نفرین می کنند و گناه عمل کننده - اگر خلاف باشد - بر عهده گوینده است.

8- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الصَّلَاةُ عَمُودُ الدِّينِ، مَثَلُهَا كَمَثَلِ عَمُودِ الْفِسْطَاطِ، إِذَا ثَبَتَ الْعَمُودُ ثَبَتَ الْأَوْتَادُ وَالْأُطْنَابُ، وَإِذَا مَالَ الْعَمُودُ وَأَنْكَسَرَ لَمْ يَثْبُتْ وَتَدَّ وَ لَا طَنْبٌ. (8)

فرمود: نماز ستون دین است و مثالش همانند تیرک و ستون خیمه می باشد که چنانچه محکم و استوار باشد میخ ها و طناب های اطراف آن پا بر جا خواهد بود ولی اگر ستون سُست یا کج باشد میخ ها و طنابهای اطراف آن نمی تواند پا بر جا باشد.

9- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَتَهَاوَنَ بِصَلَاتِكَ، فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ عِنْدَ مَوْتِهِ: لَيْسَ مِنِّي مَنْ اسْتَخَفَّ بِصَلَاتِهِ، لَيْسَ مِنِّي، مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا، لَا يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ، لَا وَاللَّهِ. (9)

فرمود: نسبت به نماز بی اعتنا مباش و آن را سبک و ناچیز مشمار، همانا که پیامبر خدا هنگام وفات خود فرمود: هرکس نماز را سبک شمارد و یا مسکرات بنوشد از - امت - من نیست و بر حوض کوثر وارد نخواهد شد.

10- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ أَشْيَاءَ: عَلَى الصَّلَاةِ، وَالزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ، وَالصَّوْمِ، وَالْوَلَايَةِ، وَلَمْ يُنَادَ بِشَيْءٍ مِثْلَ مَا نُودِيَ لِلْوَلَايَةِ. (10)

فرمود: دین مبین اسلام بر پنج پایه و اساس استوار است: نماز، زکات، خمس، حج، روزه، ولایت اهل بیت عصمت و طهارت ﷺ. سپس افزود: آن مقداری که نسبت به ولایت سفارش شده است نسبت به هیچ کدام تأکید نگردیده است و ولایت اساس و محور تمام اعمال می باشد.

11- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ دَعَا اللَّهَ بِنَا أفلحَ، وَمَنْ دَعَاهُ بغيرِنَا هلكَ وَ اسْتَهَلَكَ. (11)

فرمود: هر که خداوند را به وسیله ما بخواند و ما را واسطه قرار دهد رستگار و موفق خواهد شد. و کسی که غیر از ما اهل بیت - عصمت و طهارت - را وسیله گرداند ناامید و هلاک خواهد گشت.

12- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْأَعْمَالُ تُضَاعَفُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَأَكْثَرُوا فِيهَا مِنَ الصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَالِدُعَاءِ. (12)

فرمود: پاداش اعمال - بد یا خوب - در روز جمعه دو برابر دیگر روزها است، پس سعی نمائید در این روز نماز و صدقه و دعا بسیار انجام دهید.

13- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا اسْتِغْفَافًا عَنِ النَّاسِ، وَ سَعِيَ عَلَى أَهْلِهِ، وَ تَعَطَّفًا عَلَى جَارِهِ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ وَجْهُهُ مِثْلُ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ. (13)

فرمود: هرکس دنیا را به جهت یکی از این سه حالت طلب کند: بی نیازی از مردم، آسایش و رفاه خانواده و عائله اش، کمک و رسیدگی به همسایه اش. روز قیامت در حالتی محشور می گردد و به ملاقات خداوند متعال نایل می شود که صورتش همچون ماه شب چهارده، نورانی است.

14- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لِأَحَدٍ فِيهِنَّ رُخْصَةً: أَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَالْفَاجِرِ، وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ، وَ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينَ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ. (14)

فرمود: خداوند سببان در سه چیز رخصت قرار نداده است: امانت را سالم تحویل صاحبش دادن، خواه آن که صاحبش آدم خوبی باشد یا فاجر. وفای به عهد نسبت به هر شخصی خوب باشد یا بد.

15- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ الْجَنَّةَ وَالْحُورَ لَتَشْتَاقُ إِلَى مَنْ يَكْسَحُ الْمَسْجِدَ، أَوْ يَأْخُذُ مِنْهُ الْقَدَى. (15)

فرمود: همانا بهشت و حورالعین در انتظار افرادی است که در نظافت و تمیز کردن مسجد سعی و تلاش نمایند.

16- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّمَا يَبْتَلِي الْمُؤْمِنَ فِي الدُّنْيَا عَلَى قَدَرِ دِينِهِ. (16)

فرمود: همانا مؤمن در این دنیا هر مقداری که دین و ایمان داشته باشد به همان اندازه مورد امتحان و آزمایش قرار می گیرد.

17- قَالَ عَلِيٌّ: لَا يَكُونُ الْعَبْدُ عَابِدًا لِلَّهِ حَقَّ عِبَادَتِهِ حَتَّى يَنْقَطِعَ عَنِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ، فَحِينَئِذٍ يَقُولُ: هَذَا خَالِصٌ لِي، فَيَقْبَلُهُ بِكَرَمِهِ. (17)

فرمود: کسی به بندگی و ستایش گر حقیقی در برابر خداوند نمی رسد مگر آن که از تمام افراد قطع امید کند و تنها امیدش خدای یکتا باشد. در یک چنین حالتی خداوند گوید: این عمل خالصانه برای من است و آن را مورد قبول و عنایت خود قرار می دهد.

18- قَالَ عَلِيٌّ: أُقْسِمُ بِاللَّهِ وَهُوَ حَقٌّ، مَا فَتَحَ رَجُلٌ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ الْمَسْأَلَةِ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ. (18)

فرمود: سوگند به خدائی که بر حق است، چنانچه شخصی در موردی، تقاضای خود را به یکی از هم نوعان خود بگوید و بدون توجه به خداوند متعال درخواست کمک نماید، خداوند دری از درهای فقر و تنگ دستی را بر او بگشاید.

19- قَالَ عَلِيٌّ: مَنْ قَضَى مُسْلِمًا حَاجَتَهُ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ثَوَابُكَ عَلَيَّ وَلَا أَرْضَى لَكَ ثَوَابًا دُونَ الْجَنَّةِ. (19)

فرمود: هرکس حاجتی را برای مسلمانی برآورده کند و گره از مشکلش بگشاید، خداوند متعال به او خطاب کند: ثواب و پاداش تو بر عهده من خواهد بود و غیر از بهشت چیز دیگری لایق تو نخواهد بود.

20- قَالَ عَلِيٌّ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَوْحَى إِلَى شُعَيْبِ النَّبِيِّ ﷺ: إِنِّي مُعَذِّبٌ مِنْ قَوْمِكَ مِائَةَ أَلْفٍ، أَرْبَعِينَ أَلْفًا مِنْ شِرَارِهِمْ وَ سِتِّينَ أَلْفًا مِنْ خِيَارِهِمْ. فَقَالَ: يَارَبِّ هَؤُلَاءِ الْأَشْرَارُ فَمَا بَالُ الْأَخْيَارِ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: إِنَّهُمْ دَاهُنُوا أَهْلَ الْمَعَاصِي وَ لَمْ يَغْضِبُوا لِغَضَبِي. (20)

فرمود: همانا خداوند متعال، برای حضرت شعیب علیه السلام وحی فرستاد: من از قوم تو یکصد هزار نفر را عذاب و هلاک می نمایم که شصت هزار نفر ایشان، اشرار و چهل هزار نفر دیگرشان از خوبان و عبادت کنندگان خواهند بود. حضرت شعیب علیه السلام سؤال نمود: اشرار که مستحق عذاب هستند ولی خوبان را چرا عذاب می نمائی؟ خداوند وحی نمود: به جهت آن که این افراد، نسبت به گناهکاران بی تفاوت بوده و با ایشان سازش می کردند.

21- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَطْعَمَ مُؤْمِنًا، أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ. (21)

فرمود: هرکس مؤمنی را طعام دهد، خداوند از میوه های بهشتی روزی او گرداند.

22- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ حَمَلَ أَخَاهُ عَلَى رَحْلِهِ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى الْمَوْقِفِ عَلَى نَاقَةٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ يُبَاهِي بِهَا الْمَلَائِكَةَ. (22)

فرمود: کسی که برادرش را (و هرکس که در مسیر راه بدون وسیله است) سوار وسیله نقلیه خود کند - و حتی الامکان او را به مقصد برساند - خداوند متعال او را در قیامت سوار شتری از شترهای بهشتی می گرداند - که سریع او را به مقصد برساند و از شدائد و سختی های محشر در امان گردد - و به بر ملائکه مباحات و افتخار می کنند.

23- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ فِي بَيْتِهِ، فَلْيَقْعُدْ حَيْثُ يَأْمُرُهُ صَاحِبُ الرَّحْلِ، فَإِنَّ صَاحِبَ الْبَيْتِ أَعْرَفُ بِعَوْرَةِ بَيْتِهِ مِنَ الدَّاخِلِ عَلَيْهِ. (23)

فرمود: هنگامی که به منزل یکی از برادران و دوستانتان وارد شدید، هر کجا به شما گفت بنشینید، بپذیرید و همانجا بنشینید، چون که صاحب منزل بیش از دیگران به اسرار منزل خود آشنا و آگاه است.

24- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْجَنَّةُ مُحَرَّمَةٌ عَلَى الْفِتَّانِينَ الْمَشَّائِينَ بِالنَّمِيمَةِ. (24)

فرمود: بهشت - و نعمت های حیات بخش آن - برای اشخاص فتنه گر و سخن چین آشوب طلب، حرام است.

25- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنْ نَأْمُرُ صَبِيَانَنَا بِالصَّلَاةِ إِذَا كَانُوا بَنِي خَمْسِ سِنِينَ، فَمُرُوا صَبِيَانَكُمْ إِذَا كَانُوا بَنِي سَبْعِ سِنِينَ. (25)

فرمود: ما - اهل بیت عصمت و طهارت - کودکان خود را از دوران پنج سالگی به انجام نماز دستور می دهیم، ولی شما - دوستان و پیروان ما - فرزندان خود را از سنین هفت سالگی وادار به نماز نمائید.

26- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ حَمَلَ جِنَازَةً مِنْ أَرْبَعِ جَوَانِبِهَا، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ أَرْبَعِينَ كَبِيرَةً. (26)

فرمود: هرکس جنازه ای را تشییع نماید و چهار جانب تابوت را بر شانه خود حمل کند، خداوند چهل گناه از گناهانش را می آمرزد.

27- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَفِ اللَّهَ تَعَالَى لِقُدْرَتِهِ عَلَيْكَ، وَ اسْتَخِ مِنْهُ لِقُرْبِهِ مِنْكَ. (27)

فرمود: بترس از قدرت بی منتهای خداوند متعال که از - جهات مختلف - بر تو دارد، و از خداوند شرم و حیا کن - در انجام گناهان - به جهت آن که از هر چیزی به تو نزدیک تر است.

28- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ، فَحَيْثُ مَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ ضَالَّتَهُ فَلْيَأْخُذْهَا. (28)

فرمود: دانش و حکمت، گمشده - ارزشمندی است برای - مؤمن که هر کجا و نزد هرکس یافت شود باید آن را دریافت نماید.

29- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فِي الْمِلْحِ شِفَاءٌ مِنْ سَبْعِينَ دَاءً، ثُمَّ قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ مَا تَدَاوَوْا إِلَّا بِهِ. (29)

فرمود: نمک شفابخش و درمان کننده هفتاد نوع مرض و درد خواهد بود و افزود چنانچه مردم خواص نمک می شناختند به چیزی غیر از نمک مداوا و درمان نمی کردند.

30- قَالَ عَلِيٌّ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا صَافَحَ الْمُؤْمِنَ تَفَرَّقَا مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ. (30)

فرمود: همانا مؤمنی که با برادر مؤمنش دیدار و مصافحه نماید، گناهانشان ریخته می شود و بدون گناه از یکدیگر جدا خواهند شد.

31- قَالَ عَلِيٌّ: مَثَلُ الْحَرِيصِ عَلَى الدُّنْيَا مَثَلُ ذَرَوَهِ الْقَرْزِ، كُلَّمَا ازْدَادَتْ عَلَى نَفْسِهَا لَفًا كَانَ أَبْعَدُ مِنَ الْخُرُوجِ حَتَّى تَمُوتَ غَمًّا. (31)

فرمود: تمثیل افراد حریص به مال و زیورآلات دنیا همانند کرم ابریشمی است که هر چه اطراف خود بچرخد و بیشتر فعالیت کند و تارهای ابریشم را به دور خود ببیچد، خارج شدنش از بین آن تارها سخت تر گردد و چه بسا غیر ممکن می شود تا جائی که چاره ای جز مرگ نداشته باشد.

32- قَالَ عَلِيٌّ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ أَخُ الْمُؤْمِنِ لَا يَشْتَمُهُ، وَلَا يُحَرِّمُهُ، وَلَا يُسِيءُ بِهِ الظَّنَّ. (32)

فرمود: مؤمن برادر مؤمن است، باید او را دشنام ندهد، سرزنش و بدگویی نکند، و او را از خوبیها محروم نگرداند، و به او بدگمان نباشد.

33- قَالَ عَلِيٌّ: الْكَمَالُ كُلُّ الْكَمَالِ، التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ، وَتَقْدِيرُ الْمَعِيشَةِ. (33)

فرمود: تمام کمالات - معنوی و مادی انسان - در فقاقت و شناخت دقیق و صحیح مسائل دین و معارف الهی است؛ و صبر و شکیبائی در مقابل ناملایمات، و نیز زندگی را با تدبیر و مدیریت برنامه ریزی کردن می باشد.

34- قَالَ عَلِيٌّ: صَلِّهِ الْأَرْحَامِ تُرَكِّي الْأَعْمَالَ، وَتُنْمِي الْأَمْوَالَ، وَتَدْفَعُ الْبَلْوَى، وَتُيسِّرُ الْحِسَابَ، وَتُنْسِيءُ فِي الْأَجَلِ. (34)

صله رحم نمودن (ینج فایده دارد) موجب تزکیه اعمال و عبادات می شود، سبب رشد و برکت در اموال می گردد، بلاها، آفات؛ و گرفتاری ها را دفع و بر

طرف می نماید، حساب (قبر و قیامت) را آسان می گرداند و مرگ و أجل (معلق) را تأخیر می اندازد.

35- قَالَ ﷺ: فَضْلُ صَلَاةِ الْجَمَاعَةِ عَلَى صَلَاةِ الرَّجُلِ فَرْدًا خَمْسًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ. (35)

فرمود: فضیلت و برتری نماز جماعت بر نماز فرادا و تنها، بیست و پنج درجه از مقامات بهشتی است.

36- قَالَ ﷺ: وَ أَمَّا الْمُنْجِيَاتُ: فَخَوْفُ اللَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ، وَالْقَصْدُ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ، وَكَلِمَةُ الْعَدْلِ فِي الرِّضَا وَالسَّخَطِ. (36)

فرمود: از اسباب نجات، ترس از خدا در خفاء و آشکارا است، رعایت اقتصاد و صرفه جوئی در تمام حالات بی نیازی و نیازمندی، نیز رعایت انصاف و گفتن سخن حق و عدالت در همه حالت های خوشی و ناراحتی.

37- قَالَ ﷺ: لَا تَنَالُوا وَلَايَتَنَا إِلَّا بِالْعَمَلِ وَالْوَرَعِ. (37)

فرمود: ولایت و شفاعت ما شامل نمی شود مگر افرادی را که دارای عمل - صالح - و نیز پرهیز از گناه داشته باشند.

38- قَالَ ﷺ: إِنَّ أَعْمَالَ الْعِبَادِ تُعْرَضُ عَلَى نَبِيِّكُمْ كُلَّ عَشِيَّةٍ خَمِيسٍ، فَلْيَسْتَحْ أَحَدُكُمْ أَنْ يُعْرَضَ عَلَى نَبِيِّهِ الْعَمَلُ الْقَبِيحَ. (38)

فرمود: همانا تمام کارها و حرکات بندگان در هر شب جمعه بر پیغمبر اسلام عرضه می گردد، پس حیاء کنید از این که عمل زشت شما را نزد پیغمبرتان ارائه دهند.

39- قَالَ ﷺ: مَنْ عَلَّمَ بَابَ هُدًى فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهِ، وَلَا يَنْقُصُ أُوْلِيكَ مِنْ أَجُورِهِمْ. (39)

فرمود: هرکس راه هدایت و سعادت را بگشاید و یا به دیگران تعلیم دهد، اجر و پاداش او همانند کسی است که به آن کار خیر عمل کرده باشد بدون آن که از پاداش عمل کنندگان کسر شود.

40- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَرْبَعٌ مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ: كِتْمَانُ الْحَاجَةِ، وَكِتْمَانُ الصَّدَقَةِ، وَكِتْمَانُ الْوَجَعِ، وَكِتْمَانُ الْمُصِيبَةِ. (40)

فرمود: چهار حالت از کنزهای نیک و پسندیده است: پوشاندن نیاز و حاجت خود را از دیگران، دادن صدقه و کمک به افراد به طور مخفیانه و محرمانه، دردها و مشکلات و ناراحتی‌ها را تحمل کردن و هنگام مصیبت و حوادث، جزع و داد و فریاد نکردن.

پاورقی ها :

- 1 - اصول کافی: ج 2، ص 103، ح 11، وسائل الشیعه: ج 16، ص 183، ح 1.
- 2 - کتاب الزهد: ص 1، ح 9.
- 3 - إثبات الهداه: ج 3، ص 467.
- 4 - اصول کافی: ج 1، ص 179، ح 12.
- 5 - بحار الأنوار: ج 1، ص 137، ح 31.
- 6 - محاسن برقی: ج 1، ص 228.
- 7 - اصول کافی: ج 1، ص 42، ح 3، و مستدرک الوسائل: ج 17، ص 244.
- 8 - وسائل الشیعه: ج 4، ص 27، ح 4424.
- 9 - وسائل الشیعه: ج 4، ص 23، ح 4413.
- 10 - وسائل الشیعه: ج 1، ص 18، ح 10.
- 11 - أمالی شیخ طوسی: ج 1، ص 175.
- 12 - مستدرک الوسائل: ج 6، ص 64، ح 15.
- 13 - وسائل الشیعه: ج 17، ص 21، ح 5.
- 14 - وسائل الشیعه: ج 21، ص 490، ح 3.
- 15 - مستدرک الوسائل: ج 3، ص 385.
- 16 - تنبیه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 523، بحار الأنوار: ج 67، ص 210، ح 12، به نقل از کافی.
- 17 - تنبیه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 427، بحار الأنوار: ج 70، ص 111، ح 14.
- 18 - عدّه الداعی: ص 99، س 15.
- 19 - مستدرک الوسائل: ج 12، ص 402، ح 6.
- 20 - الجواهر السنّیه: ص 28، بحار الأنوار: ج 12، ص 386، ح 12، به نقل از کافی.
- 21 - محاسن برقی: ص 393، ح 4.
- 22 - بحار الانوار: ج 7، ص 303، ح 61.
- 23 - وسائل الشیعه: ج 5، ص 322.
- 24 - تنبیه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 528.
- 25 - وسائل الشیعه: ج 4، ص 31، ح 4434.

- 26 - وسائل الشَّيْعه: ج 3، ص 3، ح 153.
- 27 - بحار الأنوار: ج 68 ص 336، ح 22.
- 28 - تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 468.
- 29 - تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 468.
- 30 - خصال صدوق: ج 1، ص 13.
- 31 - وسائل الشَّيْعه: ج 11، ص 318.
- 32 - تحف العقول: ص 221، بحار الأنوار: ج 78، ص 176، ح 5.
- 33 - تحف العقول: ص 213، بحار الأنوار: ج 78، ص 172، ح 5.
- 34 - تحف العقول: ص 218، بحار الأنوار: ج 74، ص 111، ح 71.
- 35 - وسائل الشَّيْعه: ج 17، ص 37.
- 36 - وسائل الشَّيْعه: ج 11، ص 174، ح 12.
- 37 - وسائل الشَّيْعه: ج 11، ص 196.
- 38 - وسائل الشَّيْعه: ج 11، ص 391.
- 39 - وسائل الشَّيْعه: ج 1، ص 436.
- 40 - تحف العقول: ص 215.

حضرت امام صادق علیه السلام

1- قَالَ الْإِمَامُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّادِقُ علیه السلام : حَدِيثِي حَدِيثُ أَبِي، وَحَدِيثُ أَبِي حَدِيثُ جَدِّي، وَحَدِيثُ جَدِّي حَدِيثُ الْحُسَيْنِ، وَحَدِيثُ الْحُسَيْنِ حَدِيثُ الْحَسَنِ، وَحَدِيثُ الْحَسَنِ حَدِيثُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَحَدِيثُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَحَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (1)

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمود: سخن و حدیث من همانند سخن پدرم می باشد، و سخن پدرم همچون سخن جدّم، و سخن جدّم نیز مانند سخن حسین و نیز سخن او با سخن حسن یکی است و سخن حسن همانند سخن امیرالمؤمنین علیّ و کلام او از کلام رسول خدا می باشد، که سخن رسول الله به نقل از سخن خداوند متعال خواهد بود.

2- قَالَ علیه السلام : مَنْ حَفِظَ مِنْ شِيعَتِنَا أَرْبَعِينَ حَدِيثًا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمًا فَقِيهًا وَلَمْ يُعَذِّبْهُ. (2)

فرمود: هرکس از شیعیان ما چهل حدیث را حفظ کند - و به آن ها عمل نماید - خداوند او را دانشمندی فقیه در قیامت محشور می گرداند و عذاب نمی شود.

3- قَالَ علیه السلام : قَضَاءُ حَاجَةِ الْمُؤْمِنِ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ حَجَّةٍ مُتَقَبَّلَةٍ بِمَنَاسِكِهَا، وَ عِتْقُ أَلْفِ رَقَبَةٍ لَوْجَهٍ لِلَّهِ، وَ حِمْلَانِ أَلْفِ فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِسَرَجِهَا وَ لَحْمِهَا. (3)

فرمود: برآوردن حوائج و نیازمندی های مؤمن از هزار حج مقبول و آزادی هزار بنده و فرستادن هزار اسب مجهّز در راه خدا، بالاتر و والاتر است.

4- قَالَ علیه السلام : أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ الصَّلَاةَ، فَإِنْ قُبِلَتْ قُبِلَ سَائِرُ عَمَلِهِ، وَإِذَا رُدَّتْ، رُدَّ عَلَيْهِ سَائِرُ عَمَلِهِ. (4)

فرمود: اولین محاسبه انسان در پیشگاه خداوند پیرامون نماز است، پس اگر نمازش قبول شود بقیه عبادات و اعمالش نیز پذیرفته می گردد و گرنه مردود خواهد شد.

5- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا فَشَتْ أَرْبَعَةٌ ظَهَرَتْ أَرْبَعَةٌ: إِذَا فَشَا الزَّانَا كَثُرَتْ الزَّلَازِلُ، وَإِذَا أُمْسِكَتِ الزَّكَاةُ هَلَكَتِ الْمَاشِيَةُ، وَإِذَا جَارَ الْحُكَّامُ فِي الْقَضَاءِ أُمْسِكَ الْمَطَرُ مِنَ السَّمَاءِ، وَإِذَا ظَفَرَتِ الذِّمَّةُ نَصِرَ الْمُشْرِكُونَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ. (5)

فرمود: هنگامی که چهار چیز در جامعه شایع و رایج گردد چهار نوع بلا و گرفتاری پدید آید: چنانچه زنا رایج گردد زلزله - و مرگ ناگهانی - فراوان شود. چنانچه زکات و خمس اموال پرداخت نشود حیوانات نابود شود. اگر حاکمان جامعه و قضات ستم و بی عدالتی نمایند باران - رحمت خداوند - نمی بارد. و اگر اهل ذمه تقویت شوند مشرکین بر مسلمین پیروز آیند.

6- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ عَابَ أَخَاهُ بَعِيبَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ. (6)

فرمود: هرکس برادر - ایمانی خود را برچسبی بزند و او - را متهم کند از اهل آتش خواهد بود.

7- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الصَّمْتُ كَنْزٌ وَافِرٌ، وَزَيْنُ الْحِلْمِ، وَسِتْرُ الْجَاهِلِ. (7)

فرمود: سکوت همانند گنجی پربهاء، زینت بخش حلم و بردباری است؛ و نیز سکوت، سرپوشی بر آبروی شخص نادان و جاهل می باشد.

8- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِصْحَابُ مَنْ تَتَزَّيَّنُ بِهِ، وَلَا تَصْحَابُ مَنْ يَتَزَّيَّنُ لَكَ. (8)

فرمود: با کسی دوستی و رفت و آمد کن که موجب عزت و سربلندی تو باشد، و با کسی که می خواهد از تو بهره ببرد و خودنمایی می کند همدم مباش.

9- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَمَالُ الْمُؤْمِنِ فِي ثَلَاثِ خِصَالٍ: الْفِقْهُ فِي دِينِهِ، وَالصَّبْرُ عَلَى

النَّائِبَةِ، وَالتَّقْدِيرُ فِي الْمَعِيشَةِ. (9)

فرمود: شخصیت و کمال مؤمن در سه خصلت است: آشنا بودن به مسائل و احکام دین، صبر در مقابل شدايد و ناملايمات، زندگي او همراه با حساب و کتاب و برنامه ريزی دقيق باشد.

10- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلَيْكُمْ بِإِتْيَانِ الْمَسَاجِدِ، فَإِنَّهَا بِيُوتُ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ، وَمَنْ أَتَاهَا مُتَطَهَّرًا طَهَّرَهُ اللَّهُ مِنْ ذُنُوبِهِ، وَكُتِبَ مِنْ زُورِهِ. (10)

فرمود: بر شما باد به دخول در مساجد، چون که آن ها خانه خداوند بر روی زمین است؛ و هر کسی که با طهارت وارد آن شود خداوند متعال او را از گناهان تطهیر می نماید و در زمره زیارت کنندگانش محسوب می شوند.

11- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ قَالَ بَعْدَ صَلَوَةِ الصُّبْحِ قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» يُعِيدُهَا سَبْعَ مَرَّاتٍ، دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ، أَهْوَنُهَا الْجُدَامُ وَالْبَرَصُ. (11)

فرمود: هر کسی بعد از نماز صبح پیش از آن که سخنی مطرح کند، هفت مرتبه بگوید:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» خداوند متعال هفتاد نوع بلا از او دور گرداند که ساده ترین آن ها مرض پيسى و جذام باشد.

12- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ تَوَضَّأَ وَتَمَنَّدَلَ كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ، وَمَنْ تَوَضَّأَ وَلَمْ يَتَمَنَّدَلَ حَتَّى يَجْفَأَ وَضُوءُهُ، كُتِبَ لَهُ ثَلَاثُونَ حَسَنَةً. (12)

فرمود: هرکس وضو بگیرد و با حوله خشک نماید یک حسنه دارد و چنانچه خشک نکند سی حسنه خواهد داشت.

13- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا فُطْرُكَ فِي مَنْزِلِ أَخِيكَ أَفْضَلُ مِنْ صِيَامِكَ سَبْعِينَ ضِعْفًا. (13)

فرمود: اگر افطاری روزه ات را در منزل برادر - مؤمنت - ، انجام بدهی
ثوابش هفتاد برابر اصل روزه است.

14- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا أَفْطَرَ الرَّجُلُ عَلَى الْمَاءِ الْفَاتِرِ نَقَى كَبِدَهُ، وَغَسَلَ الذُّنُوبَ
مِنَ الْقَلْبِ، وَقَوَّى الْبَصَرَ وَالْحَدَقَ. (14)

فرمود: چنانچه انسان روزه خود را با آب جوش افطار نماید کبدش پاک و
سالم باقی می ماند، و قلبش از کدورت ها تمیز و نور چشمش قوی و روشن
می گردد.

15- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي الْمُصْحَفِ مُتَّعٍ بَبَصَرِهِ، وَخُنْفَ عَلَى وَالِدَيْهِ
وَإِنْ كَانَ كَافِرِينَ. (15)

فرمود: هر که قرآن شریف را از روی آن قرائت نماید بر روشنائی چشمش
افزوده گردد؛ و نیز گناهان پدر و مادرش سبک شود گرچه کافر باشند.

16- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ قَرَأَ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) مَرَّةً وَاحِدَةً فَكَانَمَا قَرَأَ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ وَ
ثَلَاثَ التَّوْرَةِ وَثَلَاثَ الْإِنْجِيلِ وَثَلَاثَ الزَّبُورِ. (16)

فرمود: هر که یک مرتبه سوره توحید را تلاوت نماید، همانند کسی است که
یک سوّم قرآن و تورات و انجیل و زبور را خوانده باشد.

17- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ لِكُلِّ ثَمَرَةٍ سَمًّا، فَإِذَا أَتَيْتُمْ بِهَا فَأَمْسُوهَا الْمَاءَ، وَأَغْمِسُوهَا
فِي الْمَاءِ. (17)

فرمود: هر نوع میوه و ثمره ای، مسموم و آغشته به میکرب ها است؛ هر گاه
خواستید از آن ها استفاده کنید با آب بشوئید.

18- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلَيْكُمْ بِالسَّلْجَمِ، فَكُلُّوهُ وَأَدِيمُوا أَكْلَهُ، وَاکْتُمُوهُ إِلَّا عَن أَهْلِيهِ،
فَمَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَبِهِ عِرْقٌ مِنَ الْجُدَامِ، فَأَذِيبُوهُ بِأَكْلِهِ. (18)

فرمود: شلغم را اهمیت دهید و مرتب آن را میل نمائید و آن را به مخالفین معرفی نکنید، شلغم رگ جذام را قطع و نابود می سازد.

19- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يُسْتَجَابُ الدُّعَاءُ فِي أَرْبَعَةِ مَوَاطِنَ: فِي الْوَتْرِ، وَبَعْدَ الْفَجْرِ، وَبَعْدَ الظُّهْرِ، وَبَعْدَ الْمَغْرَبِ. (19)

فرمود: در چهار وقت دعا مستجاب خواهد شد: هنگام نماز وتر، بعد از نماز صبح، بعد از نماز ظهر، بعد از نماز مغرب.

20- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ دَعَا لِعَشْرَةٍ مِنْ إِخْوَانِهِ الْمَوْتَى لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ. (20)

فرمود: هرکس که در شب جمعه برای ده نفر از دوستان مؤمن خود که از دنیا رفته اند دعا و طلب مغفرت نماید، از اهل بهشت قرار خواهد گرفت.

21- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مِشْطُ الرَّأْسِ يَذْهَبُ بِالْوَبَاءِ، وَ مِشْطُ اللَّحْيَةِ يُشَدِّدُ الْأَضْرَاسَ. (21)

فرمود: شانه کردن موی سر موجب نابودی وبا - و مانع ریزش مو - می گردد، و شانه کردن ریش و محاسن ریشه دندان ها را محکم می نماید.

22- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَأَلَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ حَاجَةً وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى قَضَائِهَا فَرَدَّهَا عَنْهَا، سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ شُجَاعًا فِي قَبْرِهِ، يَنْهَشُ مِنْ أَصَابِعِهِ. (22)

فرمود: چنانچه مؤمنی از برادر ایمانیش حاجتی را طلب کند و او بتواند خواسته اش را برآورد و انجام ندهد، خداوند در قبرش یک افعی بر او مسلط گرداند که هر لحظه او را آزار رساند.

23- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَكَذُّ وَاحِدٍ يُقَدِّمُهُ الرَّجُلُ، أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ يَبْفُونَ بَعْدَهُ، شَاكِينَ فِي السَّلَاحِ مَعَ الْقَائِمِ (عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفِ). (23)

فرمود: اگر انسانی یکی از فرزندانش را پیش از خود - به عالم آخرت - بفرستد بهتر از آن است که چندین فرزند به جای گذارد و در رکاب امام زمان علیه السلام با دشمن مبارزه کنند.

24- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا بَلَغَكَ عَنْ أَخِيكَ شَيْءٌ فَقَالَ لَمْ أَقُلْهُ فَأَقْبِلْ مِنْهُ، فَإِنَّ ذَلِكَ تَوْبَةٌ لَهُ. وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا بَلَغَكَ عَنْ أَخِيكَ شَيْءٌ وَشَهِدَ أَرْبَعُونَ أَنَّهُمْ سَمِعُوهُ مِنْهُ فَقَالَ: لَمْ أَقُلْهُ، فَأَقْبِلْ مِنْهُ. (24)

فرمود: چنانچه شنیدی که برادرت - یا دوستت - چیزی بر علیه تو گفته است و او تکذیب کرد قبول کن. همچنین فرمود: اگر چیزی را از برادرت بر علیه خودت شنیدی و نیز چهل نفر شهادت دادند، ولی او تکذیب کرد و گفت: من نگفته ام، حرف او را بپذیر.

25- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَكْمُلُ إِيمَانُ الْعَبْدِ حَتَّى تَكُونَ فِيهِ أَرْبَعُ خِصَالٍ: يَحْسُنُ خُلُقَهُ، وَ سَيِّئَ خِفْ نَفْسَهُ، وَ يُمَسِّكُ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ، وَ يُخْرِجُ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ. (25)

فرمود: ایمان انسان کامل نمی گردد مگر آن که چهار خصلت در او باشد: اخلاقش نیکو باشد، نفس خود را سبک شمارد، کنترل سخن داشته باشد، اضافی ثروتش - حق الله و حق الناس - را بپردازد.

26- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : دَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ، وَ ادْفَعُوا أَبْوَابَ الْبَلَايَا بِالْأَسْتِغْفَارِ. (26)

فرمود: مریضان خود را به وسیله پرداخت صدقه مداوا و معالجه نمایید، و بلاها و مشکلات را با استغفار و توبه دفع کنید.

27- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْكُمُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ فِي أَفْضَلِ السَّاعَاتِ، فَعَلَيْكُمْ بِالذُّعَاءِ فِي إِدْبَارِ الصَّلَوَاتِ. (27)

فرمود: خداوند متعال پنج نماز در بهترین اوقات را بر شما واجب گرداند، پس سعی کنید حوایج و خواسته های خود را پس از هر نماز با خداوند مطرح و درخواست کنید.

28- قَالَ ﷺ: كُلُوا مَا يَقَعُ مِنَ الْمَائِدَةِ فِي الْحَضَرِ، فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ، وَلَا تَأْكُلُوا مَا يَقَعُ مِنْهَا فِي الصَّحَارَى. (28)

فرمود: هنگام خوردن غذا در منزل، آنچه که اطراف سفره و ظرف می ریزد جمع کنید و میل نمایید که در آن ها شفای دردهای درونی است، ولی چنانچه در بیابان سفره انداختید؛ اضافه های آن را رها کنید - برای جانوران - .

29- قَالَ ﷺ: أَرْبَعَةٌ مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ: الْبِرُّ، وَالسَّخَاءُ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ، وَالْقِيَامُ بِحَقِّ الْمُؤْمِنِ. (29)

فرمود: چهار چیز از اخلاق پسندیده پیغمبران الهی است: نیکی، سخاوت، صبر و شکیبایی در مصائب و مشکلات، اجراء حق و عدالت بین مؤمنین.

30- قَالَ ﷺ: إِمْتَحِنُوا شِيعَتَنَا عِنْدَ ثَلَاثَ: عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافَظَتُهُمْ عَلَيْهَا، وَعِنْدَ أَسْرَارِهِمْ كَيْفَ حِفْظُهُمْ لَهَا عِنْدَ عَدُوِّنَا، وَإِلَى أَمْوَالِهِمْ كَيْفَ مُوَسَّاتُهُمْ لِأَخْوَانِهِمْ فِيهَا. (30)

فرمود: شیعیان و دوستان ما را در سه مورد آزمایش نمایید:

- 1 - مواقع نماز، چگونه رعایت آن را می نمایند.
- 2 - اسرار یکدیگر را چگونه فاش و یا نگهداری می کنند.
- 3 - نسبت به اموال و ثروتشان چگونه به دیگران رسیدگی می کنند و حقوق خود را می پردازند.

31- قَالَ ﷺ: مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ إِذَا رَغِبَ، وَإِذَا رَهَبَ، وَإِذَا اشْتَهَى، وَإِذَا غَضِبَ وَإِذَا رَضِيَ، حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ. (31)

فرمود: هر که در چهار موقع، مالک نفس خود باشد: هنگام رفاه و توسعه زندگی، هنگام سختی و تنگ دستی، هنگام اشتها و آرزو و هنگام خشم و غضب؛ خداوند متعال بر جسم او، آتش را حرام می گرداند.

32- قَالَ عَلِيٌّ: إِنَّ النَّهَارَ إِذَا جَاءَ قَالَ: يَا بَنَ آدَمَ، أَعْجَلُ فِي يَوْمِكَ هَذَا خَيْرًا، أَشْهَدُ لَكَ بِهِ عِنْدَ رَبِّكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَإِنِّي لَمْ آتِكَ فِيهَا مَضَى وَلَا آتِيكَ فِيهَا بَقِيَ، فَإِذَا جَاءَ اللَّيْلُ قَالَ مِثْلُ ذَلِكَ. (32)

فرمود: هنگامی که روز فرا رسد گوید: تا می توانی در این روز از کارهای خیر انجام بده که من در قیامت در پیشگاه خداوند شهادت می دهم و بدان که من قبلا در اختیار تو نبودم و در آینده نیز پیش تو باقی نخواهم ماند، همچنین هنگامی که شب فرارسد چنین زبان حالی را خواهد داشت.

33- قَالَ عَلِيٌّ: يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ فِيهِ ثَمَانُ خِصَالٍ: وَقُورٌ عِنْدَ الْهَزَاهِرِ، صَبُورٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ، شَكُورٌ عِنْدَ الرَّخَاءِ، قَانِعٌ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ، لَا يَظْلِمُ الْأَعْدَاءَ، وَلَا يَتَحَامَلُ لِلْأَصْدِقَاءِ، بَدْنُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ، وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ. (33)

فرمود: سزاوار است که هر شخص مؤمن در بردارنده هشت خصلت باشد: هنگام فتنه ها و آشوب ها باوقار و آرام، هنگام بلاها و آزمایش ها بردبار و صبور، هنگام رفاه و آسایش شکرگزار، به آنچه خداوند روزیش گردانده قانع باشد. دشمنان و مخالفان را مورد ظلم و اذیت قرار ندهد، بر دوستان برنامه ای را تحمیل ننماید، جسمش خسته؛ ولی دیگران از او راحت و از هر جهت در آسایش باشند

34- قَالَ عَلِيٌّ: مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَارِفًا بِحَقِّنَا عُتِقَ مِنَ النَّارِ وَكُنِبَ لَهُ بَرَاءَةٌ مِنَ عَذَابِ الْقَبْرِ. (34)

فرمود: هرکس که در روز جمعه فوت نماید و از دنیا برود؛ و عارف به حق ما - اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام - باشد، از آتش سوزان دوزخ آزاد می گردد؛ و نیز از عذاب شب اول قبر در امان خواهد بود.

35- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الرَّجُلَ يَذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَحْرُمُ صَلَاةَ اللَّيْلِ، إِنَّ الْعَمَلَ السَّيِّئَ أَسْرَعُ فِي صَاحِبِهِ مِنَ السَّكِينِ فِي اللَّحْمِ. ⁽³⁵⁾

فرمود: چه بسا شخصی به وسیله انجام گناهی از نماز شب محروم گردد، همانا تأثیر گناه در - روان - انسان سریع تر از تأثیر چاقو در گوشت است.

36- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَتَخَلَّلُوا بَعُودَ الرِّيحَانِ وَلَا بِقَضِيبِ الرُّمَانِ، فَإِنَّهُمَا يُهَيِّجَانِ عِرْقَ الْجُدَامِ. ⁽³⁶⁾

فرمود: به وسیله چوب ریحان و چوب انار، دندان های خود را خلال نکنید، زیرا که تحریک کننده عوامل مرض جذام و پیسی می باشد.

37- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَقْلِيمُ الْأَطْفَارِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ يُؤْمِنُ مِنَ الْجُدَامِ وَالْبَرَصِ وَالْعَمَى، وَإِنْ لَمْ تَحْتَجْ فَحَكِّهَا حَكًّا. وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَخَذُ الشَّارِبِ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ أَمَانٌ مِنَ الْجُدَامِ. ⁽³⁷⁾

فرمود: کوتاه کردن ناخن ها در روز جمعه موجب سلامتی از جذام و پیسی و ضعف بینائی چشم خواهد شد و اگر امکان کوتاه کردن آن نباشد سر آن ها را بتراش. و نیز فرمود: کوتاه کردن سیبیل در هر جمعه سبب ایمنی از مرض جذام می شود.

38- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا أُوتِيَ إِلَى فِرَاشِكَ فَانظُرْ مَا سَلَكَتَ فِي بَطْنِكَ، وَمَا كَسَبْتَ فِي يَوْمِكَ، وَادْكُرْ أَنْكَ مَيِّتٌ، وَأَنْ لَكَ مَعَادًا. ⁽³⁸⁾

فرمود: در آن هنگامی که وارد رختخواب خود می شوی، با خود بیندیش که در آن روز چه نوع خوراکی ها و آشامیدنی ها از چه راهی به دست آورده ای

و میل نموده ای. و در آن روز چه چیزهایی را چگونه و از چه راهی کسب و تحصیل کرده ای؛ و در هر حال متوجه باش که مرگ تو را می رباید؛ و سپس در صحرای محشر - جهت بررسی گفتار و کردارت - حاضر خواهی شد.

39- قَالَ ﷺ: إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنْتَى عَشْرَ أَلْفِ عَالَمٍ، كُلُّ عَالَمٍ مِنْهُمْ أَكْبَرُ مِنْ سَبْعِ سَمَوَاتٍ وَ سَبْعِ أَرْضِينَ، مَا يُرَى عَالَمٌ مِنْهُمْ أَنْ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَالَمًا غَيْرُهُمْ وَ أَنَا الْحُجَّةُ عَلَيْهِمْ. (39)

فرمود: همانا خداوند متعال، دوازده هزار جهان آفریده است که هر یک از آن ها نسبت به آسمان ها و زمین های هفت گانه بزرگ تر می باشد؛ و من - و دیگر ائمه دوازده گانه - از طرف خداوند بر همه آن ها حجّت و راهنما هستیم.

40- قَالَ ﷺ: حَدِيثٌ فِي حَلَالٍ وَ حَرَامٍ تَأْخُذُهُ مِنْ صَادِقٍ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا مِنْ ذَهَبٍ وَ فِضَّةٍ. (40)

فرمود: سخنی را درباره مسائل حلال و حرام و احکام دین خدا، از راست گوی مؤمنی دریافت کنی؛ بهتر و ارزشمندتر است از تمام دنیا و ثروت های آن.

پاورقی ها :

- 1 - جامع الاحادیث الشیعه: ج 1 ص 127 ح 102، بحار الأنوار: ج 2، ص 178، ح 28.
- 2 - أمالی الصدوق: ص 253.
- 3 - أمالی الصدوق: ص 197.
- 4 - وسائل الشیعه: ج 4 ص 34 ح 4442.
- 5 - وسائل الشیعه: ج 8 ص 13.
- 6 - اختصاص: ص 240، بحار الأنوار: ج 75، ص 260، ح 58.
- 7 - مستدرک الوسائل: ج 9 ص 16 ح 4.
- 8 - وسائل الشیعه: ج 11 ص 412.
- 9 - أمالی طوسی: ج 2 ص 279.
- 10 - وسائل الشیعه: ج 1 ص 380 ح 2.
- 11 - امالی طوسی: ج 2 ص 343.
- 12 - وسائل الشیعه: ج 1 ص 474 ح 5.
- 13 - من لا یحضره الفقیه: ج 2 ص 51 ح 13.
- 14 - وسائل الشیعه: ج 10 ص 157 ح 3.
- 15 - وسائل الشیعه: ج 6 ص 204 ح 1.
- 16 - وسائل الشیعه: ج 6 ص 225 ح 10.
- 17 - وسائل الشیعه: ج 25 ص 147 ح 2.
- 18 - وسائل الشیعه: ج 25 ص 208 ح 4.
- 19 - جامع احادیث الشیعه: ج 5 ص 358 ح 12.
- 20 - جامع احادیث الشیعه: ج 6 ص 178 ح 78.
- 21 - وسائل الشیعه: ج 2 ص 124 ح 1.
- 22 - أمالی طوسی: ج 2، ص 278، س 9، وسائل الشیعه: ج 16، ص 360، ح 10.
- 23 -
- 24 - مصادقه الاخوان: ص 82.
- 25 - امالی طوسی: ج 1 ص 125.
- 26 - مستدرک الوسائل: ج 7 ص 163 ح 1.

- 27 - مستدرک الوسائل: ج 6 ص 431 ح 6.
- 28 - مستدرک الوسائل: ج 16 ص 288 ح 1.
- 29 - أعيان الشّيعه: ج 1، ص 672، بحار الأنوار: ج 78، ص 260، ذيل ح 108 .
- 30 - وسائل الشّيعه: ج 4 ص 112.
- 31 - وسائل الشّيعه: ج 15 ص 162 ح 8.
- 32 - وسائل الشّيعه: ج 16 ص 93 ح 2.
- 33 - اصول كافي: ج 2، ص 47، ح 1، ص 230، ح 2، ونزهه الناظر حلواني: ص 120، ح 70.
- 34 - مستدرک الوسائل: ج 6 ص 66 ح 22.
- 35 - اصول كافي: ج 2 ص 272.
- 36 - أمالي صدوق: ص 321، بحار الأنوار: ج 66، ص 437، ح 3 .
- 37 - وسائل الشّيعه: ج 7 ص 363 و 356.
- 38 - دعوات راوندى ص 123، ح 302، بحار الأنوار: ج 71، ص 267، ح 17.
- 39 - خصال: ص 639، ح 14، بحار الأنوار: ج 27، ص 41، ح 1.
- 40 - الإمام الصادق عليه السلام: ص 143.

حضرت امام کاظم علیه السلام

1- قال الإمام موسى بن جعفر الكاظم عليه السلام : وَجَدْتُ عِلْمَ النَّاسِ فِي أَرْبَعٍ :
أَوَّلُهَا أَنْ تَعْرِفَ رَبَّكَ، وَالثَّانِيَةُ أَنْ تَعْرِفَ مَا صَنَعَ بِكَ، وَالثَّلَاثَةُ أَنْ تَعْرِفَ مَا أَرَادَ
مِنْكَ، وَالرَّبِيعَةُ أَنْ تَعْرِفَ مَا يُخْرِجُكَ عَنْ دِينِكَ. (1)

حضرت امام موسی کاظم علیه السلام فرمود: تمام علم مردم را در چهار مورد
شناسائی کرده ام: اولین آن ها این که پروردگار و آفریدگار خود را بشناسی و
نسبت به او شناخت پیدا کنی. دوم، این که بفهمی که از برای وجود تو و نیز
برای بقاء حیات تو چه کارها و تلاش هائی صورت گرفته است. سوم، بدانی که
برای چه آفریده شده ای و منظور چه بوده است. چهارم، معرفت پیدا کنی به آن
چیزهائی که سبب می شود از دین و اعتقادات خود منحرف شوی (یعنی راه
خوشبختی و بدبختی خود را بشناسی و در جامعه چشم و گوش بسته حرکت
نکنی).

2- قَالَ علیه السلام : مَا مِنْ بَلَاءٍ يَنْزِلُ عَلَى عَبْدٍ مُؤْمِنٍ فَيُلْهِمُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الدُّعَاءَ
إِلَّا كَانَ كَشَفُ ذَلِكَ الْبَلَاءِ وَشِيكًا، وَمَا مِنْ بَلَاءٍ يَنْزِلُ عَلَى عَبْدٍ مُؤْمِنٍ فَيُمْسِكُ عَنْ
الدُّعَاءِ إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْبَلَاءَ طَوِيلًا، فَإِذَا نَزَلَ الْبَلَاءُ فَعَلَيْكُمْ بِالْدُّعَاءِ وَالتَّضَرُّعِ إِلَى
اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (2)

فرمود: نیست بلائی که بر مؤمن وارد شود مگر آن که به وسيله دعا سریع بر
طرف می گردد؛ و چنانچه دعا نکند طولانی خواهد، پس هنگامی مصیبتی و
بلائی وارد شد، به درگاه خداوند دعا و تضرع کنید .

3- قَالَ علیه السلام : لَيْسَ مِنْ دَوَاءٍ إِلَّا وَهُوَ يُهَيِّجُ دَاءً، وَلَيْسَ شَيْءٌ فِي الْبَدَنِ أَنْفَعَ
مِنْ إِمْسَاكِ الْيَدِ إِلَّا عَمَّا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ. (3)

فرمود: هیچ دارویی نیست مگر آن که در اثر عوارض جنبی آن دردی دیگر را تهییج و تحریک می نماید؛ و هیچ درمانی بهتر و سود مندتر از امساک و خودداری نیست مگر در حال نیاز و ضرورت.

4- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا تَفَقَّهُ، عَرَفَ النَّاسَ وَلَا يَعْرِفُونَهُ. (4)

فرمود: خداوند متعال رحمت کند بنده ای را که در مسائل دینی تفقه و تحقیق نماید (فقیه و عالم باشد) و نسبت به مردم شناخت پیدا کند، گرچه مردم او را نشناسند و قدر و منزلت او را ندانند.

5- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ أَهْلَ الْأَرْضِ مَرْحُومُونَ مَا يَخَافُونَ، وَأَدْوَا الْأَمَانَةَ، وَ عَمِلُوا بِالْحَقِّ. (5)

فرمود: اهل زمین مورد رحمت - و برکت الهی - هستند، مادامی که خوف و ترس - از گناه و معصیت داشته باشند -، ادای امانت نمایند و حق را دریابند و مورد عمل قرار دهند.

6- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بِئْسَ الْعَبْدُ يَكُونُ ذَاوَجْهَيْنِ وَ ذَالِسَانَيْنِ. (6)

فرمود: بد شخصی است آن که دارای دو چهره و دو زبان می باشد، - که در پیش رو چیزی گوید و پشت سر چیز دیگر -.

7- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ اسْتَشَارَ لَمْ يَعْذِمْ عِنْدَ الصَّوَابِ مَادِحًا، وَ عِنْدَ الْخَطِإِ عَازِرًا. (7)

فرمود: کسی که در امور زندگی خود - با اهل معرفت - مشورت کند، چنانچه درست و صحیح عمل کرده باشد مورد تعریف و تمجید قرار می گیرد و اگر خطا و اشتباه کند عذرش پذیرفته است.

8- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مِنْ نَفْسِهِ وَاِعْظُ تَمَكَّنَ مِنْهُ عَدُوُّهُ - يَعْنِي

الشَّيْطَانَ - (8)

فرمود: هر کسی عقل و تدبیرش را مورد استفاده قرار ندهد، دشمنش - یعنی؛ شیاطین انسی و جنی و نیز هواهای نفسانی - به راحتی او را می فریبند و منحرف می شود.

9- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا قُسِّمَ بَيْنَ الْعِبَادِ أَفْضَلُ مِنَ الْعَقْلِ، نَوْمُ الْعَاقِلِ أَفْضَلُ مِنَ سَهَرِ الْجَاهِلِ. (9)

فرمود: چیزی با فضیلت تر و بهتر از عقل، بین بندگان توزیع نشده است، (تا جائی که) خواب عاقل - هوشمند - افضل و بهتر از شب زنده داری جاهل بی خرد است.

10- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَدْخُلُوا الْحَمَّامَ عَلَى الرَّيِّقِ، وَلَا تَدْخُلُوهُ حَتَّى تُطْعَمُوا شَيْئًا. (10)

فرمود: بعد از صبحانه، بدون فاصله حمام نروید؛ همچنین سعی شود با معده خالی داخل حمام نروید، بلکه حتی الامکان قبل از رفتن به حمام قدری غذا بخورید.

11- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِيَّاكَ وَالْمِزَاحَ، فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِنُورِ إِيْمَانِكَ، وَيَسْتَخِفُّ مُرُوتَكَ. (11)

فرمود: بر حذر باش از شوخی و مزاح - بی جا - چون که نور ایمان را از بین می برد و جوانمردی و آبرو را سبک و بی اهمیت می گرداند.

12- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اللَّحْمُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، وَالسَّمَكُ يُذِيبُ الْجَسَدَ. (12)

فرمود: خوردن گوشت، موجب روئیدن گوشت در بدن و فریبهی آن می گردد؛ ولی خوردن ماهی، گوشت بدن را آب و جسم را لاغر می گرداند.

13- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ صَدَقَ لِسَانُهُ زَكَى عَمَلُهُ، وَمَنْ حَسَنَتْ نِيَّتُهُ زِيدَ فِي رِزْقِهِ، وَمَنْ حَسَنَ بَرُّهُ بِإِخْوَانِهِ وَأَهْلِهِ مُدَّ فِي عُمُرِهِ. (13)

فرمود: هر که زبانش صادق باشد اعمالش تزکیه است، هر که فکر و نیتش نیک باشد در روزیش توسعه خواهد بود، هر که به دوستان و آشنایانش نیکی و احسان کند، عمرش طولانی خواهد شد.

14- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ بَكَتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ وَبُقِعَتِ الْأَرْضُ. (14)

فرمود: زمانی که مؤمن بمیرد، ملائکه و ممتازترین قسمتهای زمین برای او گریه می کنند.

15- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمُؤْمِنُ بَعْرُضٍ كُلِّ خَيْرٍ، لَوْ قُطِعَ أَنْمَلَهُ أَنْمَلَهُ كَانَ خَيْرًا لَهُ، وَ لَوْ وُلِّيَ شَرْقَهَا وَ غَرْبَهَا كَانَ خَيْرًا لَهُ. (15)

فرمود: مؤمن (همیشه، در همه حالات) در معرض خیر و سعادت خواهد بود، چنانچه (در سختی قرار گیرد و) بندهای بدنش قطعه قطعه گردد برایش خیر و خوشبختی است؛ و اگر هم تمام شرق و غرب دنیا در اختیارش قرار گیرد، نیز برایش خیر و سعادت است.

16- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ. (16)

فرمود: هرکس بخواهد (در هر جهتی) قوی ترین مردم باشد باید توکل در همه امور، بر خداوند سبحان نماید.

17- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَدَاءُ الْأَمَانَةِ وَالصَّدَقُ يُجْلِبَانِ الرِّزْقَ، وَالْخِيَانَةُ وَالْكَذِبُ يُجْلِبَانِ الْفَقْرَ وَالنَّفَاقَ. (17)

فرمود: امانت داری و راست گوئی، هر دو موجب توسعه روزی می شوند؛ ولیکن خیانت در امانت و دروغ گوئی موجب فلاکت و بیچارگی و سبب تیرگی دل می باشد.

18- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَبْلِغْ خَيْرًا وَقُلْ خَيْرًا وَلَا تَكُنْ إِمَّعَهُ. (18)

فرمود: نسبت به هم نوع خود خیر و نیکی داشته باش، و سخن خوب و مفید بگو، و خود را تابع بی تفاوت و بی مسئولیت قرار مده.

19- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَفَقَّهُوا فِي دِينِ اللَّهِ، فَإِنَّ الْفِقْهَ مِفْتَاحُ الْبَصِيرَةِ، وَ تَمَامُ الْعِبَادَةِ، وَ السَّبَبُ إِلَى الْمَنَازِلِ الرَّفِيعَةِ وَ الرَّتَبِ الْجَلِيلَةِ فِي الدِّينِ وَ الدُّنْيَا. (19)

فرمود: مسائل و احکام اعتقادی و عملی دین را فرا گیرید، چون که شناخت احکام و معرفت نسبت به دستورات خداوند، کلید بینائی و بینش و اندیشه می باشد و موجب تمامیت کمال عبادات و اعمال می گردد؛ و راه به سوی مقامات و منازل بلندمرتبه دنیا و آخرت است.

20- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَضْلُ الْفَقِيهِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الشَّمْسِ عَلَى الْكَوَاكِبِ، وَ مَنْ لَمْ يَتَفَقَّهُ فِي دِينِهِ لَمْ يَرْضَ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا. وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَظَّمَ الْعَالِمَ لِعِلْمِهِ وَ دَعَّ مُنَازَعَتَهُ، وَ صَغَّرَ الْجَاهِلَ لِجَهْلِهِ وَ لَا تَطْرُدُهُ وَ لَكِنْ قَرَّبَهُ وَ عَلَّمَهُ. (20)

فرمود: ارزش و فضیلت فقیه بر عابد همانند فضیلت خورشید بر ستاره ها است؛ و کسی که در امور دین فقیه و عارف نباشد، خداوند نسبت به اعمال او راضی نخواهد بود. و نیز فرمود: عالم را به جهت عملش تعظیم و احترام کن و با او منازعه منما، و اعتنائی به جاهل مکن ولی طردش هم نگردان، بلکه او را جذب نما و آنچه نمی داند تعلیمش بده.

21- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : دَخَلْتُ إِلَيْهِ، فَقَالَ: لَا تَسْتَعْنِي شِيعَتُنَا عَنْ أَرْبَعٍ: خُمْرَهُ يُصَلِّي عَلَيْهَا، وَ خَاتَمُ يَتَخْتَمُ بِهِ، وَ سِوَاكُ يَسْتَاكُ بِهِ، وَ سُبْحَهُ مِنْ طِينِ قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِيهَا ثَلَاثٌ وَ ثَلَاثُونَ حَبَّةً، مَتَى قَلْبُهَا ذَاكِرًا لِلَّهِ كُتِبَ لَهُ بِكُلِّ حَبَّةٍ أَرْبَعُونَ حَسَنَةً، وَ إِذَا قَلْبُهَا سَاهِيًا يَعْثُبُ بِهَا كُتِبَ لَهُ عِشْرُونَ حَسَنَةً. (21)

فرمود: شیعیان و دوستان ما (در هر حال و در هر کجاکه باشند) از چهار چیز نباید بی نیاز باشند: جانمازی که بر آن نماز بخوانند، انگشتی که در دست

نمایند، مسواکی که دندانهای خود را به وسیله آن مسواک کنند؛ و تسییحی از تربت امام حسین علیه السلام که دارای 34 دانه باشد و به وسیله آن ذکر گوید، که خداوند متعال در مقابل هر دانه آن چهل حسنه در نامه اعمالش ثبت می نماید؛ و چنانچه آن را دست گیرد بدون آن که ذکر و دعائی بخواند 20 حسنه به او داده می شود.

22- قال علیه السلام : صَلَوَةُ النَّوَافِلِ قُرْبَانٌ إِلَى اللَّهِ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ. (22)

فرمود: انجام نمازهای مستحبی، هر مؤمنی را به خداوند متعال نزدیک می نماید.

23- قال علیه السلام : مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ، مَسُّهَا لَيْنٌ وَ فِي جَوْفِهَا السَّمُّ الْقَاتِلِ، يَحْذَرُهَا الرَّجَالُ ذَوِي الْعُقُولِ وَ يَهْوَى إِلَيْهَا الصَّبِيَانُ بِأَيْدِيهِمْ. (23)

فرمود: مثل دنیا همانند مار است که پوست ظاهر آن نرم و لطیف و خوشرنگ، ولی در درون آن سم کشنده ای است که مردان عاقل و هشیار از آن گریزانند و بچه صفتان و بولهوسان به آن عشق می ورزند.

24- قال علیه السلام : مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ مَاءِ الْبَحْرِ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ إِزْدَادَ عَطْشاً حَتَّى يَقْتُلَهُ. (24)

فرمود: مثل دنیا (و اموال و زیورآلات و تجملات آن) همانند آب دریا است که انسان تشنه، هر چه از آن بیاشامد بیشتر تشنه می شود و آنقدر میل می کند تا هلاک شود.

25- قال علیه السلام : لَيْسَ الْقَبْلَةُ عَلَى الْفَمِ إِلَّا لِلزَّوْجَةِ وَ الْوَالِدِ الصَّغِيرِ. (25)

فرمود: بوسیدن لب ها و دهان - برای یکدیگر در هر حالتی - صحیح نیست مگر برای همسر و یا فرزند کوچک.

26- قَالَ ﷺ : مَنْ نَظَرَ بِرَأْيِهِ هَلَكَ، وَ مَنْ تَرَكَ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّهِ ضَلَّ، وَ مَنْ تَرَكَ كِتَابَ اللَّهِ وَ قَوْلَ نَبِيِّهِ كَفَرَ. (26)

فرمود: هرکس به رأی و سلیقه خود اهمیت دهد و در مسائل دین به آن عمل کند هلاک می شود، و هرکس اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم را رها کند گمراه می گردد، و هرکس قرآن و سنت رسول خدا را ترک کند کافر می باشد.

27- قَالَ ﷺ : إِنْ اللَّهُ لِيُبْغِضُ الْعَبْدَ النَّوَامَ، إِنْ اللَّهُ لِيُبْغِضُ الْعَبْدَ الْفَارِعَ. (27)

فرمود: همانا خداوند دشمن دارد آن بنده ای را که زیاد بخوابد، و دشمن دارد آن بنده ای را که بیکار باشد.

28- قَالَ ﷺ : التَّوَاضُعُ: أَنْ تُعْطِيَ النَّاسَ مَا تُحِبُّ أَنْ تُعْطَاهُ. (28)

فرمود: تواضع و فروتنی آن است که آن چه دوست داری، دیگران درباره تو انجام دهند، تو هم همان را درباره دیگران انجام دهی.

29- قَالَ ﷺ : يُسْتَحَبُّ غَرَامَةُ الْغُلَامِ فِي صِغَرِهِ لِيَكُونَ حَلِيمًا فِي كِبَرِهِ وَ يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يُوسِّعَ عَلَى عِيَالِهِ لئَلَّا يَتَمَنَّوْا مَوْتَهُ. (29)

فرمود: بهتر است پسر را در دوران کودکی به کارهای مختلف و سخت، وادار نمائی تا در بزرگی حلیم و بردبار باشد؛ و بهتر است مرد نسبت به اهل منزل خود دست و دل باز باشد و در حدّ توان رفع نیاز کند تا آرزوی مرگش را ننمایند.

30- قَالَ ﷺ : لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا اسْتَرَادَ اللَّهَ، وَ إِنْ عَمِلَ سَيِّئًا اسْتَعْفَرَ اللَّهَ وَ تَابَ إِلَيْهِ. (30)

فرمود: از شیعیان و دوستان ما نیست، کسی که هر روز محاسبه نفس و بررسی اعمال خود را نداشته باشد، که اگر چنانچه اعمال و نیاتش خوب بوده،

سعی کند بر آن‌ها بیفزاید و اگر زشت و ناپسند بوده است، از خداوند طلب مغفرت و آمرزش کند و جبران نماید.

31- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا مِنْ بَلَاءٍ يَنْزِلُ عَلَى عَبْدٍ مُؤْمِنٍ، فَيُلْهِمُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الدُّعَاءَ، إِلَّا كَانَ كَشْفُ ذَلِكَ الْبَلَاءِ وَشِيكَا، وَ مَا مِنْ بَلَاءٍ يَنْزِلُ عَلَى عَبْدٍ مُؤْمِنٍ فَيَمْسِكُ عَنِ الدُّعَاءِ إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْبَلَاءُ طَوِيلًا، فَإِذَا نَزَلَ الْبَلَاءُ فَعَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ، وَ التَّضَرُّعِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (31)

فرمود: بلائی و گرفتاری بر مؤمنی وارد نمی‌شود مگر آن‌که خداوند جل و علی بر او الهام می‌فرستد که به درگاه باری تعالی دعا نماید؛ و آن بلا سریع بر طرف خواهد شد. و چنانچه از دعا خود داری نماید، آن بلا و گرفتاری طولانی گردد. پس هر گاه فتنه و بلائی بر شما وارد شود، به درگاه خداوند مهربان دعا و زاری نمائید.

32- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا فِي الْمِيزَانِ شَيْءٌ أَثْقَلُ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ. (32)

فرمود: در میزان الهی نیست عمل و چیزی، سنگین‌تر از ذکر صلوات بر محمد و اهل بیتش (صلوات الله عليهم اجمعين).

33- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قَلِيلُ الْعَمَلِ مِنَ الْعَاقِلِ مَقْبُولٌ مُضَاعَفٌ وَ كَثِيرُ الْعَمَلِ مِنْ أَهْلِ الْهَوَى وَالْجَهْلِ مَرْدُودٌ. (33)

فرمود: اعمال شخص عاقل مقبول است و چند برابر اجر خواهد داشت گرچه قلیل باشد، ولی شخص نادان و هوسران گرچه زیادکار و خدمت و عبادت کند پذیرفته نخواهد بود.

34- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَشَعْرُ الْجَسَدِ إِذَا طَالَ قَطَعَ مَاءَ الصُّلْبِ، وَأَرْخَى الْمَفَاصِلَ، وَوَرِثَ الضَّعْفَ وَالسَّلَّ، وَإِنَّ النُّورَةَ تَزِيدُ فِي مَاءِ الصُّلْبِ، وَتُقَوِّي الْبَدْنَ، وَتَزِيدُ فِي شَحْمِ الْكُلَيْتَيْنِ، وَتَسْمِنُ الْبَدْنَ. (34)

فرمود: موهای بدن - زیر بغل و اطراف عورت - چنانچه بلند شود سبب قطع و کمبود آب کمر، سستی مفاصل استخوان و ضعف سینه و گلو خواهد شد، استعمال نوره سبب تقویت تمامی آن ها می باشد.

35- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ثَلَاثَةٌ يَجْلُونَ الْبَصَرَ: النَّظَرُ إِلَى الْخَضْرَاءِ، وَ النَّظَرُ إِلَى الْمَاءِ الْجَارِي، وَ النَّظَرُ إِلَى الْوَجْهِ الْحَسَنِ. (35)

فرمود: سه چیز بر نورانیت چشم می افزاید: نگاه بر سبزه، نگاه بر آب جاری و نگاه به صورت زیبا.

36- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّه، وَ أَنَا وَاللَّهُ ذَلِكَ الْحُجَّةُ. (36)

فرمود: همانا زمین در هیچ موقعیتی خالی از حجت خدا نیست و به خدا سوگند که من خلیفه و حجت خداوند هستم.

37- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمُؤْمِنُ مِثْلُ كُفْتِي الْمِيزَانِ كُلَّمَا زِيدَ فِي إِيْمَانِهِ زِيدَ فِي بَلَاءِهِ. (37)

فرمود: مؤمن همانند دو کفه ترازو است، که هر چه ایمانش افزوده شود بلاها و آزمایشاتش بیشتر می گردد.

38- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّمَا أَمْرُكُمْ أَنْ تَسْأَلُوا، وَ لَيْسَ عَلَيْنَا الْجَوَابُ، إِنَّمَا ذَلِكَ إِلَيْنَا. (38)

فرمود: شماها مأمور شده اید که - از ما اهل بیت رسول الله - سؤال کنید، ولیکن جواب و پاسخ آن ها بر ما واجب نیست بلکه اگر مصلحت بود پاسخ می دهیم وگرنه ساکت می باشیم.

39- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا ذُنُوبَانِ ضَارِبَانِ فِي غَنَمٍ قَدْ غَابَ عَنْهُ رُعَاؤُهُمَا، بِأَضْرَفٍ فِي دِينِ مُسْلِمٍ مِنْ حُبِّ الرِّيَاسَةِ. (39)

فرمود: خطر و ضرر علاقه به ریاست برای مسلمان بیش از دو گِرد درنده ای است، به گله گوسفندی که چوپان ندارند حمله کنند.

40- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْإِيمَانُ فَوْقَ الْأَسْلَامِ بِدَرَجَةٍ، وَالتَّقْوَى فَوْقَ الْإِيمَانِ بِدَرَجَةٍ، وَالْيَقِينُ فَوْقَ التَّقْوَى بِدَرَجَةٍ، وَ مَا قُسِّمَ فِي النَّاسِ شَيْءٌ أَقْلُ مِنْ الْيَقِينِ. (40)

فرمود: ایمان، یک درجه از اسلام بالاتر است؛ تقوی نیز، یک درجه از ایمان بالاتر؛ یقین، یک درجه از تقوی بالاتر و برتر می باشد و درجه ای کمتر از مرحله یقین در بین مردم ثمره بخش نخواهد بود.

پاورقی ها :

- 1 - کافی: ج 1، ص 50، ح 11، أعيان الشيعة: ج 2، ص 9، نزهة الناظر: ص 121، ح 1.
- 2 - اصول کافی: ج 2، ص 471، ح 2. وسائل الشريعة: ج 7، ص 44، ح 8674.
- 3 - کافی: ج 8، ص 273، ح 409. وسائل الشريعة: ج 2، ص 408، ح 2490. بحار: ج 59، ص 68، ح 18.
- 4 - نزهة الناظر و تنبيه خاطر حلواني: ص 122، ح 2.
- 5 - تهذيب الأحكام: ج 6، ص 350، ح 991، وافى: ج 4، ص 433، ح 2273.
- 6 - تحف العقول: ص 291، بحار الأنوار: ج 1، ص 150، ضمن ح 30.
- 7 - نزهة الناظر و تنبيه خاطر: ص 123، ح 13، بحار الأنوار: ج 75، ص 140، ح 37.
- 8 - نزهة الناظر و تنبيه خاطر: ص 124، ح 15.
- 9 - تحف العقول: ص 213، بحار الأنوار: ج 1، ص 154، ضمن ح 30، و ج 75، ص 312، ضمن ح 1.
- 10 - وسائل الشريعة: ج 2، ص 52، ح 1454.
- 11 - وسائل الشريعة: ج 12، ص 118، ح 15812.
- 12 - وسائل الشريعة: ج 25، ص 78، ح 21240.
- 13 - تحف العقول: ص 388، س 17، بحار الأنوار: ج 75، ص 303، ضمن حديث 25.
- 14 - اصول کافی: ج 1، ص 38، بحار الأنوار: ج 82، ص 177، ح 18.
- 15 - كتاب التمهيد: ص 55، ح 109، بحار الأنوار: ج 64، ح 242، ح 79.
- 16 - بحار الأنوار: ج 75، ص 327، ضمن ح 4.
- 17 - تحف العقول: ص 297، بحار الأنوار: ج 75، ص 327، ضمن ح 4.
- 18 - تحف العقول: ص 304، بحار الأنوار: ج 2، ص 21، ح 62، و ج 75، ص 325، ح 2.
- 19 - تحف العقول: ص 302، بحار الأنوار: ج 10، ص 247، ح 13.
- 20 - تحف العقول: ص 303 و ص 209.
- 21 - تهذيب الأحكام: 75/6، ح 147، بحار الأنوار: 132/101، ح 61.
- 22 - وسائل الشريعة: ج 4، ص 73، ح 4547.
- 23 - تحف العقول: ص 292، بحار الأنوار: ج 1، ص 152، ضمن ح 30.
- 24 - تحف العقول: ص 292، بحار الأنوار: ج 1، ص 152، ضمن ح 30.

- 25 - تحف العقول: ص 302، بحار الأنوار: ج 10، ص 246، ح 12.
- 26 - أصول كافي: ج 1 ص 72 ح 10.
- 27 - وسائل الشيعه: ج 17 ص 58 ح 4.
- 28 - وسائل الشيعه: ج 15، ص 273، ح 20497.
- 29 - وسائل الشيعه: ج 21، ص 479، ح 27805.
- 30 - وسائل الشيعه: ج 16، ص 95، ح 21074.
- 31 - الكافي: ج 2، ص 471، ح 2، وسائل الشيعه: ج 7، ص 44، ح 8674.
- 32 - أصول كافي: ج 2، ص 494، ح 15.
- 33 - تحف العقول: ص 286، بحار الأنوار: ج 70، ص 111، ح 14.
- 34 - وسائل الشيعه: ج 2، ص 65، ح 1499.
- 35 - وسائل الشيعه: ج 5، ص 340، ح 3، محاسن برقي: ص 622، ح 69.
- 36 - كافي ج 1 ص 179 ح 9.
- 37 - تحف العقول: ص 301، بحار الأنوار: ج 78، ص 320، ضمن ح 3.
- 38 - مستدرک الوسائل: ج 17، ص 278، ح 35.
- 39 - وسائل الشيعه: ج 15، ص 350، ح 1، مستدرک: ج 11، ص 381، ح 1.
- 40 - وافي: ج 4، ص 145، ح 1، بحار الأنوار: ج 67، ص 136، ح 2.

حضرت امام رضا علیه السلام

1- قال الامام علی بن موسی الرضا علیه السلام : مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ علیه السلام بِشَطِّ الْفُرَاتِ، كَانَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فَوْقَ عَرْشِهِ. ⁽¹⁾

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: هر مؤمنی که قبر امام حسین علیه السلام را کنار شطّ فرات (در کربلا) زیارت کند همانند کسی است که خداوند متعال را بر فراز عرش زیارت کرده باشد.

2- كَتَبَ علیه السلام : أَبْلِغْ شِيعَتِي: إِنَّ زِيَارَتِي تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَلْفَ حَجَّةٍ، فَقُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام : أَلْفُ حَجَّةٍ؟!

قال: إِي وَاللَّهِ، وَ أَلْفُ أَلْفِ حَجَّةٍ، لِمَنْ زَارَهُ عَارِفًا بِحَقِّهِ. ⁽²⁾
حضرت به یکی از دوستانش نوشت: به دیگر دوستان و علاقمندان ما بگو: ثواب زیارت - قبر - من معادل است با یک هزار حجّ.
راوی گوید: به امام جواد علیه السلام عرض کردم: هزار حجّ برای ثواب زیارت پدرت می باشد؟!!

فرمود: بلی، هر که پدرم را با معرفت در حقّش زیارت نماید، هزار هزار - یعنی یک میلیون - حجّ ثواب زیارتش می باشد.

3- قَالَ علیه السلام : أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ الْعَبْدُ عَلَيْهِ، الصَّلَاةُ فَإِنْ صَحَّتْ لَهُ الصَّلَاةُ صَحَّ مَاسِوَاهَا، وَإِنْ رُدَّتْ رُدَّتْ مَاسِوَاهَا. ⁽³⁾

فرمود: اولین عملی که از انسان مورد محاسبه و بررسی قرار می گیرد نماز است، چنانچه صحیح و مقبول واقع شود، بقیه اعمال و عبادات نیز قبول می گردد وگرنه مردود خواهد شد.

4- قَالَ علیه السلام : لِلصَّلَاةِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ بَابٍ. ⁽⁴⁾
فرمود: نماز دارای چهار هزار در (جزء و شرط) می باشد.

5- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الصَّلَاةُ قُرْبَانٌ كُلُّ تَقَىٍّ (5)

فرمود: نماز، هر شخص با تقوا و پرهیزکاری را - به خداوند متعال - نزدیک کننده است.

6- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يُؤْخَذُ الْعُلَامُ بِالصَّلَاةِ وَهُوَ ابْنُ سَبْعِ سِنِينَ (6)

فرمود: پسران باید در سنین هفت سالگی به نماز وادار شوند.

7- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَرَضَ اللَّهُ عَلَى النِّسَاءِ فِي الْوُضُوءِ أَنْ تُبَدَّءَ الْمَرْثَةَ بِبَاطِنِ ذِرَاعِهَا وَ الرَّجُلُ بِظَاهِرِ الذَّرَاعِ (7)

فرمود: خداوند در وضو بر زنان لازم دانسته است که از جلوی آرنج دست، آب بریزند و مردان از پشت آرنج. (این عمل از نظر فتوای مراجع تقلید مستحب می باشد).

8- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَى أَمْرَنَا، قِيلَ: كَيْفَ يُحْيِي أَمْرَكُمْ؟

وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا وَيُعَلِّمُهَا النَّاسَ (8)

فرمود: رحمت خدا بر کسی باد که امر ما را زنده نماید، سؤال شد: چگونه؟
حضرت پاسخ داد: علوم ما را فرا گیرد و به دیگران بیاموزد.

9- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ، وَلَتَنْهَيْنَنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ، أَوْ لَيْسَتْ عَمَلَنَّ عَلَيْكُمْ

شِرَارُكُمْ، فَيَدْعُو خِيَارُكُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ (9)

فرمود: باید هر یک از شماها امر به معروف و نهی از منکر نمائید، وگرنه
شوروترین افراد بر شما تسلط یافته و آنچه که خوبان شما، دعا و نفرین کنند
مستجاب نخواهد شد.

10- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يُكْفِّرُ بِهِ ذُنُوبَهُ، فَلْيَكْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الذُّنُوبَ هَدْمًا (10)

فرمود: کسی که توان جبران گناهانش را ندارد، زیاد بر حضرت محمد و اهل بیتش علیهم السلام صلوات و درود فرستد، که همانا گناهانش - اگر حق الناس نباشد - محو و نابود گردد.

11- قَالَ عليه السلام: الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ التَّسْبِيحَ وَالتَّهْلِيلَ وَالتَّكْبِيرَ. (11)

فرمود: فرستادن صلوات و تحیت بر حضرت محمد و اهل بیت آن حضرت علیهم السلام در پیشگاه خداوند متعال، پاداش گفتن «سبحان الله، لا إله إلا الله، الله اکبر» را دارد.

12- قَالَ عليه السلام: لَوْ خَلَّتِ الْأَرْضُ طَرْفَهُ عَيْنٍ مِنْ حُجَّةٍ لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا. (12)

فرمود: چنانچه زمین لحظه ای خالی از حجّت خداوند باشد، اهل خود را در خود فرو می برد.

13- قَالَ عليه السلام: عَلَيْكُمْ بِسِلَاحِ الْأَنْبِيَاءِ، فَقِيلَ لَهُ: وَمَا سِلَاحُ الْأَنْبِيَاءِ؟ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! فَقَالَ عليه السلام: الدُّعَاءُ. (13)

فرمود: بر شما باد به کارگیری سلاح پیامبران، به حضرت گفته شد: سلاح پیغمبران علیهم السلام چیست؟ در جواب فرمود: توجه به خداوند متعال؛ و دعا کردن و از او کمک خواستن می باشد.

14- قَالَ عليه السلام: صَاحِبُ النِّعْمَةِ يَجِبُ عَلَيْهِ التَّوَسُّعُ عَلَى عِيَالِهِ. (14)

فرمود: هر که به هر مقداری که در توانش می باشد، باید برای اهل منزل خود انفاق و خرج کند.

15- قَالَ عليه السلام: الْمَرَضُ لِلْمُؤْمِنِ تَطْهِيرٌ وَرَحْمَةٌ وَلِلْكَافِرِ تَعْذِيبٌ وَلَعْنَةٌ، وَإِنَّ الْمَرَضَ لَا يَزَالُ بِالْمُؤْمِنِ حَتَّى لَا يَكُونَ عَلَيْهِ ذَنْبٌ. (15)

فرمود: مریضی، برای مؤمن سبب رحمت و آمرزش گناهانش می باشد و برای کافر عذاب و لعنت خواهد بود.

سپس افزود: مریضی، همیشه همراه مؤمن است تا آن که از گناهانش چیزی باقی نماند و پس از مرگ آسوده و راحت باشد.

16- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا أَكْتَهَلَ الرَّجُلُ فَلَا يَدْعُ أَنْ يَأْكُلَ بِاللَّيْلِ شَيْئًا، فَإِنَّهُ أَهْدَى لِنَوْمِهِ، وَأَطْيَبُ لِلنَّكْهَةِ. (16)

فرمود: وقتی که مرد به مرحله پیری و کهولت سن برسد، حتماً هنگام شب - قبل از خوابیدن - مقداری غذا تناول کند که برای آسودگی خواب مفید است، همچنین برای هم خوابی و زناشوئی سودمند خواهد بود.

17- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّمَا يُرَادُ مِنَ الْأَمَامِ قِسْطُهُ وَ عَدْلُهُ، إِذَا قَالَ صَدَقَ، وَ إِذَا حَكَمَ عَدَلَ، وَ إِذَا وَعَدَ أَنْجَزَ. (17)

فرمود: همانا از امام و راهنمای جامعه، مساوات و عدالت خواسته شده است که در سخنان صادق، در قضاوت ها عادل و نسبت به وعده هایش وفا نماید.

18- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يُجْمَعُ الْمَالُ إِلَّا بِخَمْسِ خِصَالٍ: بِيُخْلِ شَدِيدًا، وَ أَمَلَ طَوِيلًا، وَ حِرْصَ غَالِبٍ، وَ قَطِيعَةَ الرَّحِيمِ، وَ إِيْثَارَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ. (18)

فرمود: ثروت، انباشته نمی گردد مگر با یکی از پنج خصلت: بخیل بودن، آرزوی طول و دراز داشتن، حریص بر دنیا بودن، قطع صلح رحم کردن، آخرت را فدای دنیا کردن.

19- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ أَنَّ النَّاسَ قَصَّرُوا فِي الطَّعَامِ، لَأَسْتَقَامَتْ أُبْدَانُهُمْ. (19)

فرمود: چنانچه مردم خوراک خویش را کم کنند و پر خوری ننمایند، بدن های آن ها دچار امراض مختلف نمی شود.

20- قَالَ ﷺ: مَنْ خَرَجَ فِي حَاجَةٍ وَ مَسَحَ وَجْهَهُ بِمَاءِ الْوَرْدِ لَمْ يَرْهَقْ وَجْهَهُ قَتْرًا وَلَا ذَلَّةً. (20)

فرمود: هرکس هنگام خروج از منزل برای حوایج زندگی خود، صورت خویش را با گلاب خوشبو و معطر نماید، دچار ذلت و خواری نخواهد شد.

21- قَالَ ﷺ: إِنَّ فِي الْهِنْدِيَاءِ شِفَاءً مِنَ الْفِ دَاءٍ، مَا مِنْ دَاءٍ فِي جَوْفِ الْإِنْسَانِ إِلَّا قَمَعَهُ الْهِنْدِيَاءُ. (21)

فرمود: گیاه کاسنی شفای هزار نوع درد و مرض است، کاسنی هر نوع مرضی را در درون انسان ریشه کن می نماید.

22- قَالَ ﷺ: السَّخِيُّ يَأْكُلُ طَعَامَ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ، وَالْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ طَعَامَ النَّاسِ لِكَيْلَا يَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ. (22)

فرمود: افراد سخاوتمند از خوراک دیگران استفاده می کنند تا دیگران هم از امکانات ایشان بهره گیرند و استفاده کنند؛ ولیکن افراد بخیل از غذای دیگران نمی خورند تا آن ها هم از غذای ایشان نخورند.

23- قَالَ ﷺ: شِيعَتُنَا الْمُسْلِمُونَ لَا مِرْنَا، الْأَخِذُونَ بِقَوْلِنَا، الْمُخَالِفُونَ لِأَعْدَائِنَا، فَمَنْ لَمْ يَكُنْ كَذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَّا. (23)

فرمود: شیعیان ما کسانی هستند که تسلیم امر و نهی ما باشند، گفتار ما را سرلوحه زندگی - در عمل و گفتار - خود قرار دهند، مخالف دشمنان ما باشند و هر که چنین نباشد از ما نیست.

24- قَالَ ﷺ: مَنْ تَذَكَّرَ مُصَابِنَا، فَبَكَى وَ أَبَكَى لَمْ تَبْكِ عَيْنُهُ يَوْمَ تَبْكِي الْعُيُونُ، وَ مَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا يُحْيِي فِيهِ أَمْرُنَا لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ. (24)

فرمود: هر که مصائب ما - اهل بیت عصمت و طهارت - را یادآور شود و گریه کند یا دیگری را بگریاند، روزی که همه گریان باشند او نخواهد گریست،

و هر که در مجلسی بنشیند که علوم و فضائل ما گفته شود همیشه زنده دل خواهد بود.

25- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمُسْتَتِرُ بِالْحَسَنَةِ يَعْدِلُ سَبْعِينَ حَسَنَةً، وَالْمُذْبِعُ بِالسَّيِّئَةِ مَخْذُولٌ، وَالْمُسْتَتِرُ بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُورٌ لَهُ. (25)

فرمود: انجام دادن حسنه و کار نیک به صورت مخفی، معادل هفتاد حسنه است؛ و آشکار ساختن گناه و خطا موجب خواری و پستی می گردد و پوشاندن و آشکار نکردن خطا و گناه موجب آمرزش آن خواهد بود.

26- أَنَّهُ سُئِلَ مَا الْعَقْلُ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: التَّجَرُّعُ لِلْغُصَّةِ، وَ مُدَاهَنَةُ الْأَعْدَاءِ، وَ مُدَارَاهُ الْأَصْدِقَاءِ. (26)

از امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ سؤال شد که عقل و هوشیاری چگونه است؟ حضرت در جواب فرمود: تحمل مشکلات و ناملایمات، زیرک بودن و حرکات دشمن را زیر نظر داشتن، مدارا کردن با دوستان می باشد - که اختلاف نظرها سبب فتنه و آشوب نشود -.

27- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا بِتَحْرِيمِ الْخَمْرِ، وَ أَنْ يُقَرَّ بِأَنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ. (27)

فرمود: خداوند هیچ پیغمبری را نفرستاده مگر آن که در شریعت او شراب و مُسکرات حرام بوده است، همچنین هر یک از پیامبران معتقد بودند که خداوند هر آنچه را اراده کند انجام می دهد.

28- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَتْرُكُوا الطَّيِّبَ فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَيَوْمٌ وَ يَوْمٌ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَفِي كُلِّ جُمُعَةٍ. (28)

فرمود: سعی نمائید هر روز، از عطر استفاده نمائید و اگر نتوانستید یک روز در میان، و اگر نتوانستید پس هر جمعه خود را معطر و خوشبو گردانید (با رعایت شرائط زمان و مکان).

29- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا كَذِبَ الْوَلَاءُ حُبِسَ الْمَطَرُ، وَإِذَا جَارَ السُّلْطَانُ هَانَتِ الدَّوْلَةُ، وَإِذَا حُبِسَتِ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي. (29)

فرمود: هرگاه والیان و مسئولان حکومت دروغ گویند باران نمی بارد، و اگر رئیس حکومت، ظلم و ستم نماید پایه های حکومتش سست و ضعیف می گردد؛ و چنانچه مردم زکات - و خمس مالشان را - نپردازند چهارپایان می میرند.

30- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمَلَائِكَةُ تُقَسِّمُ أَرْزَاقَ بَنِي آدَمَ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ، فَمَنْ نَامَ فِيمَا بَيْنَهُمَا نَامَ عَنْ رِزْقِهِ. (30)

فرمود: ما بین طلوع سپیده صبح تا طلوع خورشید ملائکه الهی ارزاق انسان ها را سهمیه بندی می نمایند، هرکس در این زمان بخوابد غافل و محروم خواهد شد.

31- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ فَرَّجَ عَنْ مُؤْمِنٍ فَرَّجَ اللَّهُ قَلْبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (31)

فرمود: هرکس مشکلی از مؤمنی را بر طرف نماید و او را خوشحال سازد، خداوند او را در روز قیامت خوشحال و راضی می گرداند.

32- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّا لَنَعْرِفُ الرَّجُلَ إِذَا رَأَيْنَاهُ بِحَقِيقَةِ الْإِيمَانِ وَبِحَقِيقَةِ النِّفَاقِ. (32)

فرمود: همانا ما اهل بیت عصمت و طهارت چنانچه شخصی را بنگریم، ایمان و اعتقاد او را می شناسیم که اعتقادات درونی و افکار او چگونه است.

33- قَالَ ﷺ: لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: سُنَّةٌ مِنْ اللَّهِ وَ سُنَّةٌ مِنْ نَبِيِّهِ وَ سُنَّةٌ مِنْ وَلِيِّهِ، أَمَّا السُّنَّةُ مِنَ اللَّهِ فَكَيْتَمَانُ السَّرِّ، أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ نَبِيِّهِ مُدَارَاهُ النَّاسِ، أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ وَلِيِّهِ فَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ. (33)

فرمود: مؤمن، حقیقت ایمان را درک نمی کند مگر آن که 3 خصلت را دارا باشد:

خصلتی از خداوند، که کتمان اسرار افراد باشد، خصلتی از پیغمبر اسلام ﷺ که مدارا کردن با مردم باشد، خصلتی از ولی خدا که صبر و شکیبایی در مقابل شدائد و سختی ها را داشته باشد.

34- قَالَ ﷺ: إِنَّ الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ، يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ، إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ. (34)

فرمود: همانا سکوت و خاموشی راهی از راه های حکمت است، سکوت موجب محبت و علاقه می گردد، سکوت راهنمایی برای کسب خیرات می باشد.

35- قَالَ ﷺ: مِنْ السُّنَنِ التَّرْوِيجُ بِاللَّيْلِ، لِأَنَّ اللَّهَ جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا، وَالنِّسَاءُ إِذَا هُنَّ سَكَنَ. (35)

فرمود: بهترین وقت برای تزویج و زناشوئی شب است که خداوند متعال شب را وسیله آرامش و سکون قرار داده، همچنین زنان آرام بخش و تسکین دهنده می باشند.

36- قَالَ ﷺ: مَا مِنْ عَبْدٍ زَارَ قَبْرَ مُؤْمِنٍ، فَقَرَأَ عَلَيْهِ «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» سَبْعَ مَرَّاتٍ، إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَلِصَاحِبِ الْقَبْرِ. (36)

فرمود: هر بنده ای از بندگان خداوند بر قبر مؤمنی جهت زیارت حضور یابد و هفت مرتبه سوره مبارکه - إنا أنزلناه - را بخواند، خداوند متعال گناهان او و صاحب قبر را مورد بخشش و آمرزش قرار می دهد.

37- قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ: الْأَخُ الْأَكْبَرُ بِمَنْزِلَةِ الْأَبِ. (37)

فرمود: برادر بزرگ جانشین و جایگزین پدر خواهد بود.

38- قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ: أَنْمَا تَغْضَبُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، فَلَا تَغْضَبُ لَهُ بِأَكْثَرِ مِمَّا غَضِبَ عَلَيَّ

نَفْسِهِ. (38)

فرمود: چنانچه در موردی خواستی غضب کنی و برای خدا بر خورد نمایی، پس متوجه باش که غضب و خشم خود را در جهت و محدوده رضایت و خوشنودی خداوند، اعمال کن.

39- قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ: خَيْرُ الْأَعْمَالِ الْحَرْتُ، تَزْرَعُهُ، فَيَأْكُلُ مِنْهُ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ، أَمَّا الْبَرُّ

فَمَا أَكَلَ مِنْ شَيْءٍ إِسْتَغْفَرَ لَكَ، وَأَمَّا الْفَاجِرُ فَمَا أَكَلَ مِنْهُ مِنْ شَيْءٍ لَعَنَهُ، وَيَأْكُلُ مِنْهُ الْبُهَائِمُ وَالطَّيْرُ. (39)

فرمود: بهترین کارها، شغل کشاورزی است، چون که در نتیجه کشت و تلاش، همه انسان های خوب و بد از آن استفاده می کنند.

اما استفاده خوبان سبب آموزش گناهان می باشد، ولی استفاده افراد فاسد و فاسق موجب لعن ایشان خواهد شد، همچنین تمام پرنده ها و چرندگان از تلاش و نتیجه کشت بهره مند خواهند شد.

40- قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ: مَنْ تَرَكَ السَّعْيَ فِي حَوَائِجِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، قَضَى اللَّهُ لَهُ

حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَقَرَّتْ بِنَا فِي الْجَنَانِ عَيْنُهُ. (40)

فرمود: هرکس روز عاشورای امام حسین علیه السلام، دنبال کسب و کار نرود (و مشغول عزاداری و حزن و اندوه گردد)، خداوند متعال خواسته ها و حوائج دنیا و آخرت او را برآورده می نماید؛ و در بهشت چشمش به دیدار ما - اهل بیت - روشن می گردد.

پاورقی ها :

- 1 - مستدرک الوسائل: ج 10، ص 250، ح 38.
- 2 - مستدرک الوسائل: ج 10، ص 359، ح 2.
- 3 - مستدرک الوسائل: ج 3، ص 25، ح 4.
- 4 - تهذیب الأحكام: ج 2، ص 242، ح 957.
- 5 - وسائل الشیعه: ج 4، ص 43، ح 4469.
- 6 - وسائل الشیعه: ج 21، ص 460، ح 27580.
- 7 - وسائل الشیعه: ج 1، ص 467، ح 1238.
- 8 - بحار الأنوار: ج 2، ص 30، ح 13.
- 9 - الدرّة الباهره: ص 38، س 3، بحار: ج 75، ص 354، ح 10.
- 10 - جامع الأخبار ص 59، بحار الأنوار: ج 91، ص 47، ح 2.
- 11 - أمالی شیخ صدوق ص 68، بحار الأنوار: ج 91، ص 47، ضمن ح 2.
- 12 - علل الشرایع: ص 198، ح 21.
- 13 - بصائر الدرجات: جزء 6، ص 308، باب 8، ح 5.
- 14 - وسائل الشیعه: ج 21، ص 540، ح 27807.
- 15 - بحار الأنوار: ج 78، ص 183، ح 35، ثواب الأعمال: ص 175.
- 16 - محاسن برقی: ص 422، ح 208.
- 17 - الدرّة الباهره: ص 37، س 13، بحار: ج 75، ص 354، س 5.
- 18 - وسائل الشیعه: ج 21، ص 561، ح 27873.
- 19 - مستدرک الوسائل: ج 2، ص 155، ح 30.
- 20 - مصادقه الإخوان شیخ صدوق: ص 52، ح 1.
- 21 - وسائل الشیعه: ج 25، ص 183، ح 31693.
- 22 - مستدرک الوسائل: ج 15، ص 358، ح 8.
- 23 - جامع أحادیث الشیعه: ج 1، ص 171، ح 234، بحار: ج 65، ص 167، ح 24.
- 24 - وسائل الشیعه: ج 14، ص 502، ح 19693.
- 25 - وسائل الشیعه: ج 16، ص 63، ح 20990.
- 26 - أمالی شیخ صدوق: ص 233، ح 17.

- 27 - بحار الأنوار: ج 4، ص 97، ح 3.
- 28 - مستدرک الوسائل: ج 6، ص 49، ح 6.
- 29 - أمالی شیخ طوسی: ص 82، مستدرک الوسائل: ج 6، ص 188، ح 1.
- 30 - وسائل الشیعه: ج 6، ص 497، ح 6533.
- 31 - اصول کافی: ج 2، ص 160، ح 4، وسائل الشیعه: ج 16، ص 372، ح 6.
- 32 - إعلام الوری: ج 2، ص 70، بصائر الدرجات: جزء 8، ص 308، ح 5.
- 33 - بحار الأنوار: ج 75، ص 334، ح 1، مستدرک الوسائل: ج 9، ص 37، ح 10138.
- 34 - مستدرک الوسائل: ج 9، ص 16، ح 10073.
- 35 - وسائل الشیعه: ج 3، ص 91، ح 22040.
- 36 - من لا یحضره الفقیه: ج 1، ص 115، ح 541، وسائل الشیعه: ج 3، ص 227، ح 3479.
- 37 - وسائل الشیعه: ج 20، ص 283، ح 25636.
- 38 - عیون أخبار الرضا علیه السلام: ج 1، ص 292، ح 44.
- 39 - کافی: ج 5، ص 260، ح 5.
- 40 - عیون أخبار الرضا علیه السلام: ج 1، ص 299، ح 57.

حضرت امام جواد علیه السلام

1- قال الإمام أبو جعفر محمد التقي الجواد علیه السلام : الْمُؤْمِنُ يَحْتَاجُ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: تَوْفِيقٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَوَاعِظٍ مِنْ نَفْسِهِ، وَاقْبُولِ مِمَّنْ يَنْصَحُهُ. (1)

حضرت امام محمد جواد علیه السلام فرمود: مؤمن در هر حال نیازمند به سه خصلت است:

توفیق از طرف خداوند متعال، واعظی از درون خود، قبول و پذیرش نصیحت کسی که او را نصیحت نماید.

2- قَالَ علیه السلام : مُلَاقَاةُ الْأَخْوَانِ نَشْرَةٌ، وَتَلْقِيحٌ لِلْعَقْلِ وَإِنْ كَانَ نَزْرًا قَلِيلًا. (2)

فرمود: ملاقات و دیدار با دوستان و برادران - خوب - ، موجب صفای دل و نورانیت آن می گردد و سبب شکوفائی عقل و درایت خواهد گشت، گرچه در مدت زمانی کوتاه انجام پذیرد.

3- قَالَ علیه السلام : إِيَّاكَ وَ مُصَاحَبَةَ الشَّرِيرِ، فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُوقِ، يَحْسُنُ مَنْظَرُهُ وَ يَقْصِحُ أَثْرَهُ. (3)

فرمود: مواظب باش از مصاحبت و دوستی با افراد شرور، چون که او همانند شمشیری زهرآلود، براق است که ظاهرش زیبا و اثراتش زشت و خطرناک خواهد بود.

4- قَالَ علیه السلام : كَيْفَ يُضَيِّعُ مِنَ اللَّهِ كَافِلُهُ، وَكَيْفَ يَنْجُو مِنَ اللَّهِ طَالِبُهُ، وَ مَنْ انْقَطَعَ إِلَى غَيْرِ اللَّهِ وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَيْهِ. (4)

فرمود: چگونه گمراه و درمانده خواهد شد کسی که خداوند سرپرست و متکفل اوست.

چطور نجات می یابد کسی که خداوند طالبش می باشد.

هر که از خدا قطع امید کند و به غیر او پناهنده شود، خداوند او را به همان شخص واگذار می کند.

5- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الْمَوَارِدَ أَعْيَبَتْهُ الْمَصَادِرُ. (5)

فرمود: هرکس موقعیت شناس نباشد؛ جریانات، او را می رباید و هلاک خواهد شد.

6- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ عَتَبَ مِنْ غَيْرِ ارْتِيَابٍ أَعْتَبَ مِنْ غَيْرِ اسْتِعْتَابٍ. (6)

فرمود: سرزنش کردن دیگران بدون علت و دلیل سبب ناراحتی و خشم خواهد گشت، در حالی که رضایت آنان نیز کسب نخواهد کرد.

7- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْإِخْلَاصُ. (7)

فرمود: با فضیلت ترین و ارزشمندترین عبادت ها آن است که خالص و بدون ریا باشد.

8- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَخْفَى عَلَى النَّاسِ وَلَادَتُهُ، وَيَغِيبُ عَنْهُمْ شَخْصُهُ، وَتَحْرُمُ عَلَيْهِمْ تَسْمِيَّتُهُ، وَهُوَ سَمَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَكُنِيَهُ. (8)

فرمود: زمان ولادت امام عصر عليه السلام بر مردم - زمانش - مخفی است، و شخصش از شناخت افراد غایب و پنهان است.

و حرام است که آن حضرت را نام ببرند؛ و او همانم و هم کنیه رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم است.

9- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عِزُّ الْمُؤْمِنِ غِنَاهُ عَنِ النَّاسِ. (9)

فرمود: عزت و شخصیت مؤمن در بی نیازی و طمع نداشتن به - مال و زندگی - دیگران است.

10- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَصْغَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَّدَهُ، فَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ عَنِ اللَّهِ فَقَدْ

عَبَّدَ اللَّهَ، وَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ يُنْطِقُ عَنْ لِسَانِ إِبْلِيسَ فَقَدْ عَبَّدَ إِبْلِيسَ. (10)

فرمود: هرکس به شخصی سخنان علاقمند و متمایل باشد، بنده اوست، پس چنانچه سخنور برای خدا و از - احکام و معارف - خدا سخن بگوید، بنده خداست، و اگر از زبان شیطان - و هوی و هوس و مادیات - سخن بگوید، بنده شیطان خواهد بود.

11- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يَضُرُّكَ سَخَطُ مَنْ رَضَاهُ الْجَوْرُ. (11)

فرمود: کسی که طالب رضایت خداوند متعال باشد، دشمنی ستمگران، او را زیان و ضرر نمی رساند.

12- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ خَطَبَ إِلَيْكُمْ فَرَضِيْتُمْ دِيْنَهُ وَ أَمَانَتَهُ فَرَوْجُوْهُ، إِلَّا تَفْعَلُوْهُ تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَ فَسَادٌ كَبِيْرٌ. (12)

فرمود: هر که به خواستگاری دختر شما آید و به تقوا و تدین و امانتداری او مطمئن می باشید با او موافقت کنید وگرنه شما سبب فتنه و فساد بزرگی در روی زمین خواهید شد.

13- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا خْتَلَفَ النَّاسُ. (13)

فرمود: چنانچه افراد جاهل و بی تجربه ساکت باشند مردم دچار اختلافات و تشنجات نمی شوند.

14- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيْحًا كَانَ شَرِيْكَاً فِيْهِ. (14)

فرمود: هر که کار زشتی را تحسین و تأیید کند، در عقاب آن شریک می باشد.

15- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ انْقَادَ إِلَى الطُّمَأْنِيْنَةِ قَبْلَ الْخَيْرِ فَقَدْ عَرَضَ نَفْسَهُ لِلْهَلَكَةِ وَالْعَاقِبَةُ الْمُعْصِيْبَةُ. (15)

فرمود: هرکس بدون تفکر و اطمینان نسبت به جوانب (هر کاری، فرمانی، حرکتی و...) مطیع و پذیرای آن شود، خود را در معرض سقوط قرار داده؛ و نتیجه ای جز خشم و عصبانیت نخواهد گرفت.

16- قَالَ عَلِيٌّ: مَنْ اسْتَعْنَى بِاللَّهِ إِفْتَقَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ، وَمَنْ اتَّقَى اللَّهَ أَحَبَّهُ النَّاسُ وَإِنْ كَرِهُوا. (16)

فرمود: هر که خود را به وسیله خداوند بی نیاز بداند مردم محتاج او خواهند شد و هر که تقوای الهی را پیشه خود کند خواه ناخواه، مورد محبت مردم قرار می گیرد گرچه مردم خودشان اهل تقوا نباشند.

17- قَالَ عَلِيٌّ: عَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيًّا أَلْفَ كَلِمَةٍ، كُلُّ كَلِمَةٍ يَفْتَحُ أَلْفُ كَلِمَةٍ. (17)

فرمود: حضرت رسول ﷺ، یک هزار کلمه به امام علیؑ تعلیم نمود که از هر کلمه ای هزار باب علم و مسأله فرعی باز می شود. 18- قَالَ عَلِيٌّ: نِعْمَةٌ لَا تُشْكُرُ كَسَيْبَتَهُ لَا تُغْفَرُ. (18)

فرمود: خدمت و نعمتی که مورد شکر و سپاس قرار نگیرد همانند خطائی است که غیر قابل بخشش باشد.

19- قَالَ عَلِيٌّ: مَوْتُ الْإِنْسَانِ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرُ مِنْ مَوْتِهِ بِالْأَجْلِ، وَحَيَاتُهُ بِالْبِرِّ أَكْثَرُ مِنْ حَيَاتِهِ بِالْعُمْرِ. (19)

فرمود: فرارسیدن مرگ انسان ها، به جهت معصیت و گناه، بیشتر است تا مرگ طبیعی و عادی، همچنین حیات و زندگی - لذت بخش - به وسیله نیکی و احسان به دیگران بیشتر و بهتر است از عمر بی نتیجه.

20- قَالَ عَلِيٌّ: لَنْ يَسْتَكْمِلَ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يُؤْثِرَ دِينَهُ عَلَى شَهْوَتِهِ، وَلَنْ يُهْلِكَ حَتَّى يُؤْثِرَ شَهْوَتَهُ عَلَى دِينِهِ. (20)

فرمود: بنده ای حقیقت ایمان را نمی یابد مگر آن که دین و احکام الهی را در همه جهات بر تمایلات و هواهای نفسانی خود مقدم دارد.

و کسی هلاک و بدبخت نمی گردد مگر آن که هواها و خواسته های نفسانی خود را بر احکام الهی مقدم نماید.

21- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلَيْكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ، فَإِنَّ طَلَبَهُ فَرِيضَةٌ وَالْبَحْثُ عَنْهُ نَافِلَةٌ، وَهُوَ صِلَةٌ بَيْنَ الْأَخْوَانِ، وَدَلِيلٌ عَلَى الْمُرُوءَةِ، وَتُحْفَةٌ فِي الْمَجَالِسِ، وَصَاحِبٌ فِي السُّفَرِ، وَأَنْسٌ فِي الْغُرَبِ. (21)

فرمود: بر شما باد به تحصیل علم و معرفت، چون فراگیری آن واجب و بحث پیرامون آن مستحب و پرفائده است.

علم وسیله کمک به دوستان و برادران است، دلیل و نشانه مروّت و جوانمردی است، هدیه و سرگرمی در مجالس است، همدم و رفیق انسان در مسافرت است؛ و آنیس و مونس انسان در تنهایی می باشد.

22- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: خَفَضُ الْجَنَاحِ زِينَةُ الْعِلْمِ، وَحُسْنُ الْأَدَبِ زِينَةُ الْعَقْلِ، وَبَسْطُ الْوَجْهِ زِينَةُ الْحِلْمِ. (22)

فرمود: تواضع و فروتنی زینت بخش علم و دانش است، آدب داشتن و اخلاق نیک زینت بخش عقل می باشد، خوش روئی با افراد زینت بخش حلم و بردباری است.

23- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَوَسَّدِ الصَّبْرَ، وَاعْتَنِقِ الْفَقْرَ، وَارْفُضِ الشَّهَوَاتِ، وَخَالَفِ الْهَوَى، وَاعْلَمْ أَنَّكَ لَنْ تَخْلُوَ مِنْ عَيْنِ اللَّهِ، فَانظُرْ كَيْفَ تَكُونُ. (23)

فرمود: در زندگی، صبر را تکیه گاه خود، فقر و تنگ دستی را همنشین خود قرار بده و با هواهای نفسانی مخالفت کن.

و بدان که هیچگاه از دیدگاه خداوند پنهان و مخفی نخواهی ماند، پس مواظب باش که در چه حالتی خواهی بود.

24- قَالَ ﷺ: مَنْ أْتَمَّ رُكُوعَهُ لَمْ تُدْخِلْهُ وَحْشَةَ الْقَبْرِ. ⁽²⁴⁾

فرمود: هرکس رکوع نمازش را به طور کامل و صحیح انجام دهد، وحشت قبر بر او وارد نخواهد شد.

25- قَالَ ﷺ: الْخُشُوعُ زِينَةُ الصَّلَاةِ، وَ تَرَكَ مَا لَا يُعْنَى زِينَةُ الْوَرَعِ. ⁽²⁵⁾

فرمود: خشوع و خضوع زینت بخش نماز خواهد بود، ترک و رها کردن آنچه (برای دین و دنیا و آخرت) سودمند نباشد زینت بخش ورع و تقوای انسان می باشد.

26- قَالَ ﷺ: الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ خَلْقَانِ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ، فَمَنْ نَصَرَهُمَا أَعَزَّهُ اللَّهُ، وَ مَنْ خَذَلَهُمَا خَذَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ. ⁽²⁶⁾

فرمود: امر به معروف و نهی از منکر دو مخلوق الهی است، هر که آن ها را یاری و اجراء کند مورد نصرت و رحمت خدا قرار می گیرد و هر که آن ها را ترک و رها گرداند مورد خذلان و عقاب قرار می گیرد.

27- قَالَ ﷺ: إِنْ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَخْتَارُ مِنْ مَالِ الْمُؤْمِنِ وَ مِنْ وُلْدِهِ أَنْفَسَهُ لِيَأْجُرَّهُ عَلَى ذَلِكَ. ⁽²⁷⁾

فرمود: همانا خداوند متعال بهترین و عزیزترین ثروت و فرزند مؤمن را می گیرد (و هلاک و نابود می گرداند)، چون دنیا و متعلقات آن بی ارزش است تا در قیامت پاداش عظیمی عطایش نماید.

28- قَالَ لَهُ رَجُلٌ: أَوْصِنِي بِوَصِيَّةٍ جَامِعَةٍ مُخْتَصَرَةٍ؟

فَقَالَ ﷺ: صُنْ نَفْسَكَ عَنْ عَارِ الْعَاجِلِهِ وَ نَارِ الْأَجَلِهِ. ⁽²⁸⁾

شخصی به حضرت عرض کرد: مرا موعظه و نصیحتی کامل و مختصر عطا فرما؟

امام علیه السلام فرمود: اعضاء و جوارح - ظاهری و باطنی - خود را از ذلت و تنگ سریع و زودرس، همچنین از آتش و عذاب آخرت، در امان و محفوظ بدار.

29- قَالَ علیه السلام: فَسَادُ الْأَخْلَاقِ بِمُعَاشَرَةِ السُّفَهَاءِ، وَ صِلَاحُ الْأَخْلَاقِ بِمُنَافَسَةِ الْعُقَلَاءِ. (29)

فرمود: معاشرت و همنشینی با بی خردان و افراد لاابالی سبب فساد و تباهی اخلاق خواهد شد؛ و معاشرت و رفاقت با خردمندان هوشیار، موجب رشد و کمال اخلاق می باشد.

30- قَالَ علیه السلام: الْأَدَبُ عِنْدَ النَّاسِ النُّطْقُ بِالْمُسْتَحْسَنَاتِ لَا غَيْرُ، وَ هَذَا لَا يُعْتَدُّ بِهِ مَا لَمْ يُوصَلْ بِهَا إِلَى رِضَا اللَّهِ سُبْحَانَهُ، وَ الْجَنَّةِ، وَ الْأَدَبُ هُوَ أَدَبُ الشَّرِيعَةِ، فَتَأَدَّبُوا بِهَا تَكُونُوا أَدَبَاءَ حَقًّا. (30)

فرمود: مفهوم و معنای ادب از نظر مردم، تنها خوب سخن گفتن است که رکیک و سبک نباشد، ولیکن این نظریه قابل توجه نیست تا مادامی که انسان را به خداوند متعال و بهشت نزدیک نگرداند.

بنابر این ادب یعنی رعایت احکام و مسائل دین، پس با عمل کردن به دستورات الهی و ائمه اطهار علیهم السلام، ادب خود را آشکار سازید.

31- قَالَ علیه السلام: ثَلَاثُ خِصَالٍ تَجْتَلِبُ بِهِنَّ الْمَحَبَّةُ: الْإِنصَافُ فِي الْمُعَاشَرَةِ، وَ الْمُوَاسَاةُ فِي الشَّدَّةِ، وَ الْإِنطِوَاعُ وَ الرَّجُوعُ إِلَى قَلْبِ سَلِيمٍ. (31)

فرمود: سه خصلت جلب محبت می کند: انصاف در معاشرت با مردم، همدردی در مشکلات آن ها، همراه و همدم شدن با معنویات.

32- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: التَّوْبَةُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمٍ: نَدَمٌ بِالْقَلْبِ، وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ، وَعَمَلٌ بِالْجَوَارِحِ، وَعَزْمٌ أَنْ لَا يَعُودَ. (32)

فرمود: شرایط پذیرش توبه چهار چیز است: پشیمانی قلبی، استغفار با زبان، جبران کردن گناه - نسبت به همان گناه حق الله و یا حق الناس -، تصمیم جدی بر این که دیگر مرتکب آن گناه نشود.

33- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ثَلَاثٌ مِنْ عَمَلِ الْأَبْرَارِ: إِقَامَةُ الْفَرَائِضِ، وَاجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ، وَاحْتِرَاسٌ مِنَ الْغَفْلَةِ فِي الدِّينِ. (33)

فرمود: سه چیز از کارهای نیکان است: انجام واجبات الهی، ترک و دوری از گناهان، مواظبت و رعایت مسائل و احکام دین.

34- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَحَقِيقَةُ الْأَدَبِ: اجْتِمَاعُ خِصَالِ الْخَيْرِ، وَتَجَافِي خِصَالِ الشَّرِّ، وَبِالْأَدَبِ يَبْلُغُ الرَّجُلُ الْمَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَيَصِلُ بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ. (34)

فرمود: حقیقت ادب و تربیت عبارت است از: دارا بودن خصلت های خوب، خالی بودن از صفات زشت و ناپسند.

انسان به وسیله ادب - در دنیا و آخرت - به کمالات اخلاقی می رسد؛ و نیز با رعایت ادب نیل به بهشت می یابد.

35- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ بَيْنَ جَبَلَيْ طُوسٍ قَبْضَةٌ قُبِضَتْ مِنَ الْجَنَّةِ، مَنْ دَخَلَهَا كَانَ آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ. (35)

فرمود: همانا بین دو سمت شهر طوس قطعه ای می باشد که از بهشت گرفته شده است، هر که داخل آن شود - و با معرفت زیارت کند - روز قیامت از آتش در امان خواهد بود.

36- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ زَارَ قَبْرَ عَمَّتِي بِقُمْ، فَلَهُ الْجَنَّةُ. (36)

فرمود: هرکس قبر عمّه ام - حضرت معصومه سلام الله علیها - را با علاقه و معرفت در قم زیارت کند، أهل بهشت خواهد بود.

37- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ زَارَ قَبْرَ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فَجَلَسَ عِنْدَ قَبْرِهِ وَاسْتَقْبَلَ الْقَبْلَةَ وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى الْقَبْرِ وَقَرَأَ: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» سَبْعَ مَرَّاتٍ، أَمِنَ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ. (37)

فرمود: هرکس بر بالین قبر مؤمنی حضور یابد و رو به قبله بنشیند و دست خود را روی قبر بگذارد و هفت مرتبه سوره مبارکه «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را بخواند از شدايد و سختیهای صحرای محشر در امان قرار می گیرد.

38- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ثَلَاثٌ يَبْلُغُنَّ بِالْعَبْدِ رِضْوَانَ اللَّهِ: كَثْرَةُ الْأَسْتِغْفَارِ، وَخَفْضُ الْجَانِبِ، وَكَثْرَةُ الصَّدَقَةِ. (38)

فرمود: سه چیز، سبب رسیدن به رضوان خدای متعال می باشد: نسبت به گناهان و خطاها، زیاد استغفار و اظهار ندامت کردن. اهل تواضع کردن و فروتن بودن. صدقه و کارهای خیر بسیار انجام دادن.

39- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعَامِلُ بِالظُّلْمِ، وَالْمُعِينُ لَهُ، وَالرَّاضِي بِهِ شُرَكَاءُ. (39)

فرمود: انجام دهنده ظلم، کمک دهنده ظلم و کسی که راضی به ظلم باشد، هر سه شریک خواهند بود.

40- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: التَّوَّاضِعُ زِينَةُ الْحَسَبِ، وَالْفَصَاحَةُ زِينَةُ الْكَلَامِ، وَالْعَدْلُ زِينَةُ الْإِيمَانِ، وَالسَّكِينَةُ زِينَةُ الْعِبَادَةِ، وَالْحِفْظُ زِينَةُ الرَّوَايَةِ. (40)

فرمود: تواضع و فروتنی زینت بخش حسب و شرف، فصاحت زینت بخش کلام، عدالت زینت بخش ایمان و اعتقادات، وقار و ادب زینت بخش اعمال و عبادات؛ و دقت در ضبط و حفظ آن، زینت بخش نقل روایت و سخن می باشد.

پاورقی ها :

- 1 - بحار الأنوار: ج 72، ص 65، ح 3، مستدرک الوسائل: ج 8، ص 329، ح 9576.
- 2 - امالی شیخ مفید: ص 328، ح 13، مستدرک: ج 8، ص 324، ح 9562.
- 3 - أعلام الدّین: ص 309، س 11، مستدرک الوسائل: ج 8، ص 351، ح 9634.
- 4 - بحار الأنوار: ح 68، ص 155، ح 69.
- 5 - أعلام الدّین: ص 309، س 5، بحار الأنوار: ج 75، ص 364، ضمن ح 5.
- 6 - بحار الأنوار: ج 71، ص 181، س 1، أعيان الشّيعه: ج 2، ص 36، س 14.
- 7 - تنبيه الخواطر: ص 428، بحار الأنوار: ج 67، ص 245، ح 19.
- 8 - وسائل الشّيعه: ج 16، ص 242، ح 21466.
- 9 - بحار الأنوار: ج 72، ص 109، ح 12، مستدرک الوسائل: ج 7، ص 230، ح 8114.
- 10 - مستدرک الوسائل: ج 17، ص 308، ح 5.
- 11 - بحار الأنوار: ج 75، ص 380، ح 42.
- 12 - تهذيب الأحكام: ج 7، ص 396، ح 9.
- 13 - كشف الغمّه: ج 2، ص 349، بحار الأنوار: ج 75، ص 81، ح 75.
- 14 - كشف الغمّه: ج 2، ص 349، بحار الأنوار: ج 75، ص 82، ح 79.
- 15 - بحار الأنوار: ج 68، ص 340، ح 13.
- 16 - بحار الأنوار: ج 75، ص 79، ح 62.
- 17 - خصال: ج 2، ص 650، ح 46.
- 18 - بحار الأنوار: ج 68، ص 53، ح 69.
- 19 - كشف الغمّه: ج 2، ص 350، س 11.
- 20 - بحار الأنوار: ج 75، ص 80، ح 63.
- 21 - حليه الأبرار: ج 4، ص 599، س 11.
- 22 - كشف الغمّه: ج 2، ص 347.
- 23 - بحار الأنوار: ج 75، ص 358، ح 1.
- 24 - کافی: ج 3، ص 321، ح 7.
- 25 - نور الأبصار: ص 331، س 12، بحار الأنوار: ج 75، ص 80، س 12.
- 26 - خصال صدوق: ص 42، ح 32.

- 27 - كافي: ج 3، ص 218، ح 3.
- 28 - احقاق الحق: ج 12، ص 439، س 11.
- 29 - كشف الغمّة: ج 2، ص 349، بحار الأنوار: ج 75، ص 82، ح 78.
- 30 - ارشاد القلوب ديلمي: ص 160، س 19.
- 31 - كشف الغمّة: ج 2، ص 349، س 13.
- 32 - بحار الأنوار: ج 75، ص 81، ح 74.
- 33 - كشف الغمّة: ج 2، ص 349، س 3.
- 34 - ارشاد القلوب ديلمي: ص 160، س 15.
- 35 - عيون اخبار الرضا عليه السلام: ج 2، ص 256، ح 6.
- 36 - كامل الزيارات: ص 536، ح 827، بحار الأنوار: ج 99، ص 265.
- 37 - اختيار معرفة الرجال: ص 564، ح 1066.
- 38 - كشف الغمّة: ج 2، ص 349، س 7.
- 39 - كشف الغمّة: ج 2، ص 348، س 18، بحار: ج 75، ص 81، ح 69.
- 40 - كشف الغمّة: ج 2، ص 347، س 19، بحار: ج 75، ص 80، ح 65.

حضرت امام هادی علیه السلام

1- قال الإمام أبو الحسن عليّ النقي الهادي عليه السلام : مَنْ اتَّقَى اللَّهَ يُتَّقَى، وَمَنْ أَطَاعَ اللَّهَ يُطَاعُ، وَمَنْ أَطَاعَ الْخَالِقَ لَمْ يُبَالِ سَخَطَ الْمَخْلُوقِينَ، وَمَنْ أَسَخَطَ الْخَالِقَ فَقَمِينٌ أَنْ يَحِلَّ بِهِ سَخَطُ الْمَخْلُوقِينَ. ⁽¹⁾

حضرت امام هادی علیه السلام فرمود: کسی که تقوی الهی را رعایت نماید و مطیع احکام و مقررات الهی باشد، دیگران مطیع او می شوند و هر شخصی که اطاعت از خالق نماید، باکی از دشمنی و عداوت انسان ها نخواهد داشت؛ و چنانچه خدای متعال را با معصیت و نافرمانی خود به غضب درآورد، پس سزاوار است که مورد خشم و دشمنی انسان ها قرار گیرد.

2- قال عليه السلام : مَنْ أَنْسَ بِاللَّهِ اسْتَوْحَشَ مِنَ النَّاسِ، وَعَلَامَةُ الْأَنْسِ بِاللَّهِ الْوَحْشَةُ مِنَ النَّاسِ. ⁽²⁾

فرمود: کسی که با خداوند متعال مونس باشد و او را آنیس خود بداند، از مردم احساس وحشت می کند.

و علامت و نشانه آنس با خداوند وحشت از مردم است - یعنی از غیر خدا نهراسیدن و از مردم احتیاط و دوری کردن - .

3- قال عليه السلام : السَّهْرُ الَّذِي الْمَنَامُ، وَالْجُوعُ يَزِيدُ فِي طَيْبِ الطَّعَامِ. ⁽³⁾

فرمود: شب زنده داری، خواب بعد از آن را لذیذ می گرداند؛ و گرسنگی در خوشمزگی طعام می افزاید - یعنی هر چه انسان کمتر بخوابد بیشتر از خواب لذت می برد و هر چه کم خوراک باشد مزه غذا گواراتر خواهد بود - .

4- قال عليه السلام : لَا تَطْلُبِ الصِّفَا مِمَّنْ كَدَرَتْ عَلَيْهِ، وَلَا النَّصْحَ مِمَّنْ صَرَفَتْ سُوءَ ظَنِّكَ إِلَيْهِ، فَإِنَّمَا قَلْبُ غَيْرِكَ كَقَلْبِكَ لَهُ. ⁽⁴⁾

فرمود: از کسی که نسبت به او کدورت و کینه داری، صمیمیت و محبت
مجوی.

همچنین از کسی که نسبت به او بدگمان هستی، نصیحت و موعظه طلب نکن،
چون که دیدگاه و افکار دیگران نسبت به تو همانند قلب خودت نسبت به آن ها
می باشد.

5- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْحَسَدُ مَا حَقَّ الْحَسَنَاتِ، وَالزُّهْمُ جَالِبُ الْمَقْتِ، وَالْعُجْبُ صَارِفٌ
عَنْ طَلَبِ الْعِلْمِ دَاعٍ إِلَى الْعَمَلِ وَالْجَهْلِ، وَالْبُخْلُ أَدْخَمُ الْأَخْلَاقِ، وَالطَّمَعُ سَجِيَّةٌ سَيِّئَةٌ.⁽⁵⁾

فرمود: حسد موجب نابودی ارزش و ثواب حسنات می گردد.
تکبر و خودخواهی جذب کننده دشمنی و عداوت افراد می باشد.
عجب و خودبینی مانع تحصیل علم خواهد بود و در نتیجه شخص را در
پستی و نادانی نگه می دارد.

بخیل بودن بدترین اخلاق است؛ و نیز طمع داشتن خصلتی ناپسند و زشت
می باشد.

6- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْهَزْلُ فِكَاهَةُ السُّفَهَاءِ، وَصَنَاعَةُ الْجُهَّالِ.⁽⁶⁾

فرمود: مسخره کردن و شوخی های - بی مورد - از بی خردی است و کار
انسان های نادان می باشد.

7- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الدُّنْيَا سُوقٌ رِبِحٌ فِيهَا قَوْمٌ وَخَسِرَ آخِرُونَ.⁽⁷⁾

فرمود: دنیا همانند بازاری است که عده ای در آن - برای آخرت - سود می
برند و عده ای دیگر ضرر و خسارت متحمل می شوند.

8- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: النَّاسُ فِي الدُّنْيَا بِالْأَمْوَالِ وَفِي الْآخِرَةِ بِالْأَعْمَالِ.⁽⁸⁾

فرمود: مردم در دنیا به وسیله ثروت و تجملات شهرت می یابند ولی در
آخرت به وسیله اعمال محاسبه و پاداش داده خواهند شد.

9- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مُخَالَطَةُ الْأَشْرَارِ تَدُلُّ عَلَى شِرَارٍ مَنِ يُخَالَطُهُمْ.⁽⁹⁾

فرمود: همنشین شدن و معاشرت با افراد شرور نشانه پستی و شرارت تو خواهد بود.

10- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَهْلُ قُمْ وَ أَهْلُ آبِهِ مَغْفُورٌ لَهُمْ، لِزِيَارَتِهِمْ لِجَدِّي عَلَى ابْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِطُوسٍ، أَلَا وَ مَنْ زَارَهُ فَأَصَابَهُ فِي طَرِيقِهِ قَطْرَةٌ مِنَ السَّمَاءِ حَرَّمَ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ.⁽¹⁰⁾

فرمود: اهالی قم و اهالی آبه - یکی از روستاهای حوالی ساوه - آمرزیده هستند به جهت آن که جدّم امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ را در شهر طوس زیارت می کنند. و سپس حضرت افزود: هر که جدّم امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ را زیارت کند و در مسیر راه صدمه و سختی تحمل کند خداوند آتش را بر بدن او حرام می گرداند.

11- عَنْ يَعْقُوبِ بْنِ السَّكَيْتِ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الْهَادِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا بَالُ الْقُرْآنِ لَا يَزِدَادُ عَلَى النَّشْرِ وَالِدَّرْسِ إِلَّا غَضَاضَهُ؟

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَجْعَلْهُ لِزَمَانٍ دُونَ زَمَانٍ، وَلَا لِنَاسٍ دُونَ نَاسٍ، فَهُوَ فِي كُلِّ زَمَانٍ جَدِيدٌ وَ عِنْدَ كُلِّ قَوْمٍ غَضٌّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.⁽¹¹⁾

یکی از اصحاب حضرت به نام ابن سکیت گوید: از امام هادی عَلَيْهِ السَّلَامُ سؤال کردم: چرا قرآن با مرور زمان و زیاد خواندن و تکرار، کهنه و مندرس نمی شود؛ بلکه همیشه حالتی تازه و جدید در آن وجود دارد؟

امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: چون که خداوند متعال قرآن را برای زمان خاصی و یا طایفه ای مخصوص قرار نداده است؛ بلکه برای تمام دوران ها و تمامی اقشار مردم فرستاده است، به همین جهت همیشه حالت جدید و تازه ای دارد و برای جوامع بشری تا روز قیامت قابل عمل و اجراء می باشد.

12- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْغَضَبُ عَلَى مَنْ لَا تَمْلِكُ عَجْزًا، وَ عَلَى مَنْ تَمْلِكُ لَوْمًا.⁽¹²⁾

فرمود: غضب و تندی در مقابل آن کسی که توان مقابله با او را ندارد، علامت عجز و ناتوانی است، ولی در مقابل کسی که توان مقابله و رو در روئی او را داری علامت پستی و رذالت است.

13- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا أَيُّهَا الْعُلَمَاءُ شِيعَتِنَا الْقَوَامُونَ بِضُعْفَاءِ مُحِبِّينَا وَأَهْلِ وَاوَالِيَاتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَالْأَنْوَارُ تَسْطَعُ مِنْ تَيْجَانِهِمْ. (13)

فرمود: علماء و دانشمندی که به فریاد دوستان و پیروان ما برسند و از آن ها رفع مشکل نمایند، روز قیامت در حالی محشور می شوند که تاج درخشانی بر سر دارند و نور از آن ها می درخشد.

14- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لِبَعْضِ قَهَارِمَتِهِ: اسْتَكْبَرُوا لَنَا مِنَ الْبَادِنِجَانِ، فَإِنَّهُ حَارٌّ فِي وَقْتِ الْحَرَارَةِ، بَارِدٌ فِي وَقْتِ الْبُرُودَةِ، مُعْتَدِلٌ فِي الْأَوْقَاتِ كُلِّهَا، جَيِّدٌ عَلَى كُلِّ حَالٍ. (14)

به بعضی از غلامان خود فرمود: بیشتر برای ما بادمجان پخت نمایند که در فصل گرما، گرم و در فصل سرما، سرد است؛ و در تمام دوران سال معتدل می باشد و در هر حال مفید است.

15- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: التَّسْرِيحُ بِمِشْطِ الْعَاجِ يُنْبِتُ الشَّعْرَ فِي الرَّأْسِ، وَ يَطْرُدُ الدُّوْدَ مِنَ الدِّمَاغِ، وَ يُطْفِئُ الْمِرَارَ، وَ يَتَّقَى اللَّثَّةَ وَالْعُمُورَ. (15)

فرمود: شانه کردن موها به وسیله شانه عاج، سبب روئیدن و افزایش مو می باشد، همچنین سبب نابودی کرم های درون سر و مُخ خواهد شد و موجب سلامتی فک و لته ها می گردد.

16- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَذْكَرُ مَصْرَعَكَ بَيْنَ يَدَيْ أَهْلِكَ لَا طَبِيبٌ يَمْنَعُكَ، وَلَا حَبِيبٌ يَنْفَعُكَ. (16)

فرمود: بیاد آور و فراموش نکن آن حالت و موقعی را که در میان جمع
اعضاء خانواده و آشنایان قرار می گیری و لحظات آخر عمرت سپری می شود
و هیچ پزشکی و دوستی - و ثروتی - نمی تواند تو را از آن حالت نجات دهد.
17- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْحَرَامَ لَا يَنْمِي، وَإِنْ نَمِيَ لَا يُبَارَكُ فِيهِ، وَمَا أَنْفَقَهُ لَمْ
يُؤْجَرْ عَلَيْهِ، وَمَا خَلَفَهُ كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ. (17)

فرمود: همانا - اموال - حرام، رشد و نمو ندارد و اگر هم احیاناً رشد کند و
زیاد شود برکتی نخواهد داشت و با خوشی مصرف نمی گردد.
و آنچه را از اموال حرام انفاق و کمک کرده باشد اجر و پاداشی برایش
نیست و هر مقداری که برای بعد از خود به هر عنوان باقی گذارد معاقب می
گردد.

18- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْحِكْمَةُ لَا تَنْجِعُ فِي الطَّبَاعِ الْفَاسِدَةِ. (18)

فرمود: حکمت اثری در دل ها و قلب های فاسد نمی گذارد.

19- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثَرَ السَّخِطُونَ عَلَيْهِ. (19)

فرمود: هر که از خود راضی باشد بدگویان او زیاد خواهند شد.

20- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمُصِيبَةُ لِلصَّابِرِ وَاحِدَةٌ وَلِلْجَازِعِ اثْنَتَانِ. (20)

فرمود: مصیبتی که بر کسی وارد شود و صبر و تحمل نماید، تنها یک

ناراحتی است؛ ولی چنانچه فریاد بزند و جزع کند دو ناراحتی خواهد داشت.

21- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ لِلَّهِ بَقَاعًا يُحِبُّ أَنْ يُدْعَى فِيهَا فَيَسْتَجِيبُ لِمَنْ دَعَاهُ، وَالْحَيْرُ

مِنْهَا. (21)

فرمود: برای خداوند بقعه ها و مکان هایی است که دوست دارد در آن ها
خدا خوانده شود تا آن که دعاها را مستجاب گرداند که یکی از بقعه ها حائر و
حرم امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ خواهد بود.

22- قَالَ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمُثِيبُ وَالْمُعَاقِبُ وَالْمُجَازِي بِالْأَعْمَالِ عَاجِلًا
وَأَجَلًا. (22)

فرمود: همانا تنها کسی که ثواب می دهد و عقاب می کند و کارها را در
همان لحظه یا در آینده پاداش می دهد، خداوند خواهد بود.

23- قَالَ ﷺ: مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فَلَا تَأْمَنُ شَرَّهُ. (23)

فرمود: هرکس به خویشتن إهانت کند و کنترل نفس نداشته باشد خود را از
شر او در امان ندان.

24- قَالَ ﷺ: التَّوَاضُعُ أَنْ تُعْطِيَ النَّاسَ مَا تُحِبُّ أَنْ تُعْطَاهُ. (24)

فرمود: تواضع و فروتنی چنان است که با مردم چنان کنی که دوست داری با
تو آن کنند.

25- قَالَ ﷺ: إِنَّ الْجِسْمَ مُحَدَّثٌ وَاللَّهُ مُحَدِّثُهُ وَ مُجَسِّمُهُ. (25)

فرمود: همانا اجسام، جدید و پدیده هستند و خداوند متعال به وجود آورنده
و تجسم بخش آن ها است.

26- قَالَ ﷺ: لَمْ يَزَلِ اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَيْئَ مَعَهُ، ثُمَّ خَلَقَ الْأَشْيَاءَ بَدِيعًا،
وَاخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ. (26)

فرمود: خداوند از ازل، تنها بود و چیزی با او نبود، تمام موجودات را با
قدرت خود آفریده، و بهترین نام ها را برای خود برگزید.

27- قَالَ ﷺ: إِذَا قَامَ الْقَائِمُ يَقْضَى بَيْنَ النَّاسِ بِعِلْمِهِ كَقَضَاءِ دَاوُدَ ﷺ وَ لَا
يَسْأَلُ الْبَيِّنَةَ. (27)

فرمود: زمانی که حضرت حجّت (عج) قیام نماید در بین مردم به علم خویش
قضاوت می نماید؛ همانند حضرت داود ﷺ که از دلیل و شاهد سؤال نمی
فرماید.

28- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَطَاعَ الْخَالِقَ لَمْ يُبَالِ بِسَخَطِ الْمَخْلُوقِينَ وَ مَنْ أَسَخَطَ الْخَالِقَ فَقَمِنَ أَنْ يَحِلَّ بِهِ الْمَخْلُوقِينَ. (28)

فرمود: هرکس مطیع و پیرو خدا باشد از قهر و کارشکنی دیگران باکی نخواهد داشت.

29- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعِلْمُ وَرِثَةٌ كَرِيمَةٌ وَالْأَدَبُ حُلٌّ حَسَنٌ، وَالْفِكْرَةُ مِرَاتٌ صَافِيَةٌ. (29)

فرمود: علم و دانش بهترین یادبود برای انتقال به دیگران است، ادب زیباترین نیکی ها است و فکر و اندیشه آئینه صاف و تزئین کننده اعمال و برنامه ها است.

30- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعُجْبُ صَارِفٌ عَنْ طَلَبِ الْعِلْمِ، دَاعٍ إِلَى الْغَمْطِ وَالْجَهْلِ. (30)

فرمود: خودبینی و غرور، انسان را از تحصیل علوم باز می دارد و به سمت حقارت و نادانی می کشاند.

31- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تُخَيِّبْ رَاجِيكَ فَيَمُقَّتَكَ اللَّهُ وَيُعَادِيكَ. (31)

فرمود: کسی که به تو امید بسته است ناامیدش مگردان، وگرنه مورد غضب خداوند قرار خواهی گرفت.

32- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعِتَابُ مِفْتَاحُ التَّقَالِي، وَالْعِتَابُ خَيْرٌ مِنَ الْحِقْدِ. (32)

فرمود: (مواظب باش که) عتاب و پرخاش گری، مقدمه و کلید غضب است، ولی در هر حال پرخاش گری نسبت به کینه و دشمنی درونی بهتر است (چون کینه، ضررهای خطرناک تری را در بردارد).

33- وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا اسْتِرَاحَ ذُو الْحَرِصِ. (33)

فرمود: شخص طماع و حریص - نسبت به اموال و تجملات دنیا - هیچگاه آسایش و استراحت نخواهد داشت.

34- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْغِنَى قَلَّةٌ تَمَنِّيكَ، وَالرِّضَا بِمَا يَكْفِيكَ، وَالْفَقْرُ شَرُّهُ النَّفْسِ وَشِدَّةُ الْقُنُوطِ، وَالِدَّقَّةُ إِتْبَاعُ الْيَسِيرِ وَالنَّظَرُ فِي الْحَقِيرِ. (34)

فرمود: بی نیازی و توانگری در آن است که کمتر آرزو و توقع باشد و به آنچه موجود و حاضر است راضی و قانع گردی، ولیکن فقر و تهی دستی در آن موقعی است که آرزوهای نفسانی اهمیت داده شود، اما دقت و توجه به مسائل، اهمیت دادن به امکانات موجود و مصرف و استفاده صحیح از آن ها است، اگر چه ناچیز و کم باشد.

35- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْأَمَامُ بَعْدِي الْحَسَنُ، وَبَعْدَهُ ابْنُهُ الْقَائِمُ الَّذِي يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ جَوْرًا وَظُلْمًا. (35)

فرمود: امام و خلیفه بعد از من (فرزندم) حسن؛ و بعد از او فرزندش مهدی - موعود علیه السلام - می باشد که زمین را پر از عدل و داد می نماید، همان طوری که پر از ظلم و ستم گشته باشد.

36- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا كَانَ زَمَانُ الْعَدْلِ فِيهِ أَغْلَبُ مِنَ الْجَوْرِ فَحَرَامٌ أَنْ يُظَنَّ بِأَحَدٍ سُوءًا حَتَّى يُعْلَمَ ذَلِكَ مِنْهُ. (36)

فرمود: در آن زمانی که عدالت اجتماعی، حاکم و غالب بر تباهی باشد، نباید به شخصی بدگمان بود مگر آن که یقین و معلوم باشد.

37- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ لَشِيعَتِنَا بَوْلَايَتِنَا لِعِصْمَةٍ، لَوْ سَلَكَوا بِهَا فِي لُجَّةِ الْبِحَارِ الْغَامِرَةِ. (37)

فرمود: همانا ولایت ما اهل بیت برای شیعیان و دوستانمان پناهگاه امنی می باشد که چنانچه در همه امور به آن تمسک جویند، بر تمام مشکلات (مادی و معنوی) فایق آیند.

38- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا دَاوُدُ لَوْ قُلْتَ: إِنَّ تَارِكَ التَّقِيَّةِ كَتَارِكَ الصَّلَاةِ لَكُنْتَ صَادِقًا. (38)

حضرت به یکی از اصحابش - به نام داود صرّمی - فرمود: اگر قائل شوی که ترک تقیّه همانند ترک نماز است، صادق خواهی بود.

39- قال: سَأَلْتُهُ عَنِ الْحِلْمِ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هُوَ أَنْ تَمْلِكَ نَفْسَكَ وَتَكْظِمَ غَيْظَكَ، وَلَا يَكُونَ ذَلِكَ إِلَّا مَعَ الْقُدْرَةِ. (39)

یکی از اصحاب از آن حضرت پیرامون معنای حِلْم و بردباری سؤال نمود؟ حضرت در پاسخ فرمود: این که در هر حال مالک نفس خود باشی و خشم خود را فرو ببری و آن را خاموش نمائی و این تحمّل و بردباری در حالی باشد که توان مقابله با شخصی را داشته باشی.

40- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الدُّنْيَا دَارَ بَلْوَى وَالْآخِرَةَ دَارَ عُقْبَى، وَجَعَلَ بَلْوَى الدُّنْيَا لِثَوَابِ الْآخِرَةِ سَبَبًا وَثَوَابَ الْآخِرَةِ مِنْ بَلْوَى الدُّنْيَا عَوْضًا. (40)

فرمود: همانا خداوند، دنیا را جایگاه بلاها و امتحانات و مشکلات قرار داد؛ و آخرت را جایگاه نتیجه گیری زحمات، پس بلاها و زحمات و سختی های دنیا را وسیله رسیدن به مقامات آخرت قرار داد و اجر و پاداش زحمات دنیا را در آخرت عطا می فرماید.

پاورقی ها :

- 1 - بحار الأنوار: ج 68، ص 182، ح 41، أعيان الشيعة: ج 2، ص 39.
- 2 - عُدَّة الداعى مرحوم راوندی: ص 208.
- 3 - بحار الأنوار: ج 84 ص 172 به نقل از أعلام الدين ديلمى.
- 4 - بحار الأنوار: ج 75، ص 369، ح 4، أعلام الدين: ص 312، س 14.
- 5 - بحار الأنوار: ج 69، ص 199، ح 27.
- 6 - الدرّة الباهرة: ص 42، س 5، بحار الأنوار: ج 75، ص 369، ح 20.
- 7 - أعيان الشيعة: ج 2، ص 39، تحف العقول: ص 438.
- 8 - أعيان الشيعة: ج 2، ص 39، بحار الأنوار: ج 17.
- 9 - مستدرک الوسائل: ج 12، ص 308، ح 14162.
- 10 - عيون أخبار الرضا عليه السلام: ج 2، ص 260، ح 22.
- 11 - أمالى شيخ طوسى: ج 2، ص 580، ح 8.
- 12 - مستدرک الوسائل: ج 12، ص 11، ح 13376.
- 13 - بحار الأنوار: ج 2، ص 6، ضمن ح 13.
- 14 - كافي: ج 6، ص 373، ح 2، وسائل الشيعة: ج 25، ص 210، ح 31706.
- 15 - بحار الأنوار: ج 73، ص 115، ح 16.
- 16 - أعلام الدين: ص 311، س 16، بحار الأنوار: ج 75، ص 369، ح 4.
- 17 - كافي: ج 5، ص 125، ح 7.
- 18 - نزهه الناظر و تنبيه الخاطر: ص 141، ح 23، أعلام الدين: ص 311، س 20.
- 19 - بحار الأنوار: ج 69، ص 316، ح 24.
- 20 - أعلام الدين: ص 311، س 4، بحار الأنوار: ج 75، ص 369.
- 21 - تحف: ص 357، بحار الأنوار: ج 98، ص 130، ح 34.
- 22 - تحف: ص 358، بحار الأنوار: ج 59، ص 2، ضمن ح 6.
- 23 - تحف العقول: ص 383، بحار الأنوار: ج 75، ص 365.
- 24 - محجّه البيضاء: ج 5، ص 225.
- 25 - بحار الأنوار: ج 57، ص 81، ح 51، به نقل از توحيد شيخ صدوق.
- 26 - بحار الأنوار: ج 57، ص 83، ح 64، به نقل از احتجاج طبرسى.

- 27 - بحار الأنوار: ج 50، ص 264، ح 24، به نقل از مناقب و خرائج.
- 28 - بحار الأنوار: ج 50، ص 177، ح 56، و ج 71، ص 182 ح 41.
- 29 - بحار الأنوار: ج 71، ص 324، مستدرک الوسائل: ج 11، ص 184، ح 4.
- 30 - بحار الأنوار: ج 75، ص 369، س 4.
- 31 - بحار الأنوار: ج 75، ص 173، ح 2.
- 32 - نزهة الناظر: ص 139، ح 12، بحار الأنوار: ج 78، ص 368، ضمن ح 3.
- 33 - نزهة الناظر و تنبيه خاطر: ص 141، ح 21، مستدرک الوسائل: ج 2، ص 336، ح 11.
- 34 - الدرّة الباهرة: ص 14، نزهة الناظر: ص 138، ح 7، بحار: ج 75، ص 109، ح 12.
- 35 - بحار الأنوار: ج 50، ص 239، ح 4، به نقل از إكمال الدين صدوق.
- 36 - بحار الأنوار: ج 73، ص 197، ح 17، به نقل از الدرّة الباهرة: ص 42، س 10.
- 37 - بحار الأنوار: ج 50، ص 215، ح 1، س 18، به نقل از أمالي شيخ طوسي.
- 38 - وسائل الشّيعة: ج 16، ص 211، ح 21382، مستطرفات السّرائر: ص 67، ح 10.
- 39 - نزهة الناظر و تنبيه خاطر: ص 138، ح 5، مستدرک الوسائل: ج 2، ص 304، ح 17.
- 40 - تحف العقول: ص 358.

حضرت امام حسن عسکری علیه السلام

1- قال الإمام أبو محمد الحسن العسکری علیه السلام : إنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَيَّنَّ حُجَّتَهُ مِنْ سَائِرِ خَلْقِهِ بِكُلِّ شَيْءٍ، وَيُعْطِيهِ اللُّغَاتِ، وَمَعْرِفَةَ الْأَنْسَابِ وَالْأَجَالِ وَالْحَوَادِثِ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَمْ يَكُنْ يَبِينُ الْحُجَّةَ وَالْمَحْجُوحَ فَرْقًا.⁽¹⁾

حضرت امام حسن عسکری علیه السلام فرمود: همانا خداوند متعال، حجّت و خلیفه خود را برای بندگانش الگو و دلیلی روشن قرار داد، همچنان خداوند حجّت خود را ممتاز گرداند و به تمام لغت ها و اصطلاحات قبائل و اقوام آشنا ساخت و آنساب همه را می شناسد و از نهایت عمر انسان ها و موجودات و نیز جریات و حادثه ها آگاهی کامل دارد و چنانچه این امتیاز وجود نمی داشت، بین حجّت خدا و بین دیگران فرقی نبود.

2- قَالَ علیه السلام : عَلَامَةُ الْإِيمَانِ خَمْسٌ: التَّخْتُمُ بِالْيَمِينِ، وَ صَلَاةُ الْإِحْدَى وَ خَمْسِينَ، وَالْجَهْرُ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَ تَغْفِيرُ الْجَبِينِ، وَ زِيَارَةُ الْأَرْبَعِينَ.⁽²⁾
فرمود: علامت و نشانه ایمان پنج چیز است: انگشتر به دست راست داشتن، خواندن پنجاه و یک رکعت نماز (واجب و مستحب)، خواندن «بسم الله الرحمن الرحيم» را (در نماز ظهر و عصر) با صدای بلند، پیشانی را - در حال سجده - روی خاک نهادن، زیارت اربعین امام حسین علیه السلام انجام دادن.

3- قَالَ علیه السلام : لَيْسَتْ الْعِبَادَةُ كَثْرَةَ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ، وَ إِنَّمَا الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ التَّفَكُّرِ فِي أَمْرِ اللَّهِ.⁽³⁾

فرمود: عبادت در زیاد انجام دادن نماز و روزه نیست، بلکه عبادت با تفکر و اندیشه در قدرت بی منتهای خداوند در امور مختلف می باشد.

4- قَالَ علیه السلام : خَصَلْتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا شَيْءٌ: الْإِيمَانُ بِاللَّهِ، وَ نَفْعُ الْأَخْوَانِ.⁽⁴⁾

فرمود: دو خصلت و حالتی که والاتر از آن دو چیز نمی باشد عبارتند از: ایمان و اعتقاد به خداوند، نفع رساندن به دوستان و آشنایان.

5- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا، مُؤْمِنُهُمْ وَ مُخَالِفُهُمْ، أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ فَيَبْسِطُ لَهُمْ وَجْهَهُ، وَ أَمَّا الْمُخَالِفُونَ فَيَكَلِّمُهُمْ بِالْمُدَارَاهِ لِاجْتِنَابِهِمْ إِلَى الْإِيمَانِ. (5)

فرمود: با دوست و دشمن خوش گفتار و خوش برخورد باشید، اما با دوستان مؤمن به عنوان یک وظیفه که باید همیشه نسبت به یکدیگر با چهره ای شاداب برخورد نمایند، اما نسبت به مخالفین به جهت مدارا و جذب به اسلام و احکام آن.

6- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اللَّحَاقُ بِمَنْ تَرَجُّوْ خَيْرٌ مِنَ الْمَقَامِ مَعَ مَنْ لَا تَأْمَنُ شَرَّهُ. (6)

فرمود: تداوم دوستی و معاشرت با کسی که احتمال دارد سودی برایت داشته باشد، بهتر است از کسی که محتمل است شرّ - جانی، مالی، دینی و... - برایت داشته باشد.

7- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِيَّاكَ وَ الْأَذَاعَةَ وَ طَلَبَ الرَّئِيسَةِ، فَإِنَّهُمَا يَدْعُوَانِ إِلَى الْهَلَكَةِ. (7)

فرمود: مواظب باش از این که بخواهی شایعه و سخن پراکنی نمائی و یا این که بخواهی دنبال مقام و ریاست باشی و تشنه آن گردی، چون هر دوی آن ها انسان را هلاک خواهد نمود.

8- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ مُدَارَاهِ أَعْدَاءِ اللَّهِ مِنْ أَفْضَلِ صَدَقَةِ الْمَرْءِ عَلَى نَفْسِهِ وَ إِخْوَانِهِ. (8)

فرمود: مدارا و سازش با دشمنان خدا - و دشمنان اهل بیت عَلَيْهِ السَّلَامُ در حال تقیه - بهتر است از هر نوع صدقه ای که انسان برای خود بپردازد.

9- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : حُسْنُ الصُّورَةِ جَمَالٌ ظَاهِرٌ، وَ حُسْنُ الْعَقْلِ جَمَالٌ بَاطِنٌ. (9)

فرمود: نیکوئی شکل و قیافه، یک نوع زیبایی و جمال در ظاهر انسان پدیدار است و نیکو بودن عقل و درایت، یک نوع زیبایی و جمال درونی انسان می باشد.

10- قَالَ عَلِيٌّ : مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ، وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ. (10)

فرمود: هرکس دوست و برادر خود را محرمانه موعظه کند، او را زینت بخشیده؛ و چنانچه علنی باشد سبب ننگ و تضعیف او گشته است.

11- قَالَ عَلِيٌّ : مَنْ لَمْ يَتَّقِ وُجُوهُ النَّاسِ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ. (11)

فرمود: کسی که در مقابل مردم بی باک باشد و رعایت مسائل اخلاقی و حقوق مردم را نکند، تقوای الهی را نیز رعایت نمی کند.

12- قَالَ عَلِيٌّ : مَا أَقْبِحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةً تُذِلُّهُ. (12)

فرمود: قبیح ترین و زشت ترین حالت و خصلت برای مؤمن آن حالتی است که دارای آرزویی باشد که سبب ذلت و خواری او گردد.

13- قَالَ عَلِيٌّ : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ نَسَبَ ذَنْبَكَ إِلَيْهِ. (13)

فرمود: بهترین دوست و برادر، آن فردی است که خطاهای تو را به عهده گیرد و خود را مقصر بداند.

14- قَالَ عَلِيٌّ : مَا تَرَكَ الْحَقَّ عَزِيزًا إِلَّا ذَلَّ، وَلَا أَخَذَ بِهِ ذَلِيلًا إِلَّا عَزَّ. (14)

فرمود: حق و حقیقت را هیچ صاحب مقام و عزیزی ترک و رها نکرد مگر آن که ذلیل و خوار گردید، همچنین هیچ شخصی حق را به اجراء در نیآورد مگر آن که عزیز و سربلند شده است.

15- قَالَ عَلِيٌّ : مِنْ الْفَوَاقِرِ الَّتِي تَقْصِمُ الظُّهْرَ جَارٌ إِنْ رَأَى حَسَنَةً أَطْفَأَهَا وَإِنْ

رَأَى سَيِّئَةً أَفْشَاهَا. (15)

فرمود: یکی از مصائب و ناراحتی های کمرشکن، همسایه ای است که اگر به او احسان و خدمتی شود آن را پنهان و مخفی دارد و اگر ناراحتی و اذیت می متوجه اش گردد آن را علنی و آشکار سازد.

16- قَالَ عَلِيُّ لِشِيعَتِهِ: أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالْوَرَعِ فِي دِينِكُمْ وَالْأَجْتِهَادِ لِلَّهِ، وَ صِدْقِ الْحَدِيثِ، وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى مَنْ أَيْتَمَّكُمْ مِنْ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ، وَطُولِ السُّجُودِ، وَحُسْنِ الْجَوَارِ. (16)

به شیعیان و دوستان خود فرمود: تقوای الهی را پیشه کنید و در امور دین ورع داشته باشید، در تقرب به خداوند کوشا باشید و در صحبت ها صداقت نشان دهید، هرکس امانتی را نزد شما نهاد آن را سالم تحویلش دهید، سجده های خود را در مقابل خداوند طولانی کنید و به همسایگان خوش رفتاری و نیکی نمائید.

17- قَالَ عَلِيُّ: مَنْ تَوَاضَعَ فِي الدُّنْيَا لِإِخْوَانِهِ فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصِّدِّيقِينَ، وَمِنْ شِيعَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلِيُّ حَقًّا. (17)

فرمود: هرکس در دنیا در مقابل دوستان و هم نوعان خود متواضع و فروتنی نماید، در پیشگاه خداوند در زمره صدیقین و از شیعیان امام علیؑ خواهد بود.

18- قَالَ عَلِيُّ: إِنَّهُ يُكْتَبُ لِحُمَى الرَّبِيعِ عَلَى وَرَقِهِ، وَيُعَلَّقُهَا عَلَى الْمَحْمُومِ: «يَا نَارُكُونِي بَرْدًا»، فَإِنَّهُ يَبْرَأُ بِإِذْنِ اللَّهِ. (18)

فرمود: کسی که ناراحتی تب و لرز دارد، این آیه شریفه قرآن در «سوره انبیاء، آیه 69» را روی کاغذی بنویسد و بر گردن او آویزان نمائید تا با اذن خداوند متعال بهبود یابد.

19- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ وَ ذِكْرَ الْمَوْتِ، وَ تَلَاوَةَ الْقُرْآنِ، وَالصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَإِنَّ الصَّلَاةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ عَشْرُ حَسَنَاتٍ. (19)

فرمود: ذکر و یاد خداوند متعال، مرگ و حالات آن، تلاوت و تدبیر قرآن؛ و نیز صلوات و درود فرستاد بر حضرت رسول - و اهل بیتش ﷺ - را زیاد و به طور مکرر انجام دهید، همانا یاداش صلوات بر آن ها، ده حسنه و ثواب می باشد.

20- قَالَ ﷺ : إِنَّكُمْ فِي آجَالٍ مَنقُوصَةٍ وَأَيَّامٍ مَّعْدُودَةٍ، وَالْمَوْتُ يَأْتِي بَغْتَةً، مَنْ يَزْرَعُ شَرًّا يَحْصَدُ نِدَامَةً. (20)

فرمود: همانا شما انسان ها در یک مدّت و مهلت کوتاهی به سر می برید که مدّت زمان آن حساب شده و معین می باشد و مرگ، ناگهان و بدون اطلاع قبلی وارد می شود و شخص را می رباید، پس متوجه باشید که هرکس هر مقدار در عبادت و بندگی و انجام کارهای نیک تلاش کند - فردای قیامت - غبطه می خورد که چرا بیشتر انجام نداده است و کسی که کار خلاف و گناه انجام دهد پشیمان و سرافکنده خواهد بود.

21- قَالَ ﷺ : إِنْ الْوُصُولَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَفَرٌ لَا يُدْرَكُ إِلَّا بِامْتِطَاءِ اللَّيْلِ. (21)

فرمود: همانا رسیدن به خداوند متعال و مقامات عالیه یک نوع سفری است که حاصل نمی شود مگر با شب زنده داری - و تلاش در عبادت و جلب رضایت او در امور مختلف - .

22- قَالَ ﷺ : الْمَقَادِيرُ الْعَالِيَةُ لَا تُدْفَعُ بِالْمُغَالَبَةِ، وَالْأَرْزَاقُ الْمَكْتُوبَةُ لَا تُنَالُ بِالشَّرِّهِ، وَلَا تُدْفَعُ بِالْأَمْسَاكِ عَنْهَا. (22)

فرمود: مقدراتی که در انتظار ظهور می باشد با زرنگی و تلاش از بین نمی رود و آنچه مقدر باشد خواهد رسید، همچنین رزق و روزی هرکس، ثبت و تعیین شده است و با زیاده روی در مصرف به جایی نخواهد رسید؛ و نیز با نگهداری هم نمی توان آن را دفع کرد.

23- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي فَمِهِ، وَفَمُ الْحَكِيمِ فِي قَلْبِهِ. (23)

فرمود: اندیشه احمق در دهان اوست، ولیکن دهان و سخن عاقل در درون او می باشد.

(یعنی؛ افراد احمق اول حرف می زنند و سپس در جهت سود و زیان آن فکر می کنند، بر خلاف عاقل که بدون فکر سخن نمی گوید).

24- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمُؤْمِنُ بَرَكَةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِ وَحُجَّةٌ عَلَى الْكَافِرِ. (24)

فرمود: وجود شخص مؤمن برای دیگر مؤمنین برکت و سبب رحمت می باشد و نسبت به کفار و مخالفین حجّت و دلیل است.

25- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَسْغُلُكَ رِزْقٌ مَضْمُونٌ عَنْ عَمَلٍ مَفْرُوضٍ. (25)

فرمود: مواظب باش که طلب روزی - که از طرف خداوند متعال تضمین شده - تو را از کار و اعمال واجب باز ندارد (یعنی؛ مواظب باش که به جهت تلاش و کار بیش از حد نسبت به واجبات سست و سهل انگار نباشی).

26- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: جُرْأَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ فِي صِغَرِهِ تَدْعُو إِلَى الْعُقُوقِ فِي كِبَرِهِ.

(26)

فرمود: رو پیدا کردن و جری شدن فرزند هنگام طفولیت در مقابل پدر، سبب می شود که در بزرگی مورد نفرین و غضب پدر قرار گیرد.

27- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَجْمَعُ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ، تَرَى مَا تُحِبُّ. (27)

فرمود: نماز ظهر و عصر را دنباله هم - در اول وقت - انجام بده، که در نتیجه آن فقر و تنگ دستی از بین می رود و به مقصود خود خواهی رسید.

28- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَوْزَعُ النَّاسِ مَنْ وَقَفَ عِنْدَ الشُّبْهَةِ، أَعْبَدُ النَّاسِ مَنْ أَقَامَ الْفَرَائِضَ، أَزْهَدُ النَّاسِ مَنْ تَرَكَ الْحَرَامَ، أَشَدُّ النَّاسِ اجْتِهَادًا مَنْ تَرَكَ الذُّنُوبَ. (28)

فرمود: پارساترین مردم آن کسی است که از موارد گوناگون شبهه و مشکوک اجتناب و دوری نماید؛ عابدترین مردم آن شخصی است که قبل از هر چیز، واجبات الهی را انجام دهد؛ زاهدترین انسان ها آن فردی است که موارد حرام و خلاف را مرتکب نشود؛ قوی ترین اشخاص آن شخصی است که هر گناه و خطائی را - در هر حالتی که باشد - ترک نماید.

29- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَعْرِفُ النِّعْمَةَ إِلَّا الشَّاكِرُ، وَلَا يَشْكُرُ النِّعْمَةَ إِلَّا الْعَارِفُ. (29)

فرمود: کسی قدر نعمتی را نمی داند مگر آن که شکرگزار باشد و کسی نمی تواند شکر نعمتی را انجام دهد مگر آن که اهل معرفت باشد.

30- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يُغْفَرُ قَوْلُ الرَّجُلِ: لَيْتَنِي لَا أُوَاخِذُ إِلَّا بِهَذَا. (30)

فرمود: بعضی از گناہانی که آمرزیده نمی شود: خلافی است که شخصی انجام دهد و بگوید: ای کاش فقط به همین خلاف عقاب می شدم، یعنی؛ گناه در نظرش ناچیز و ضعیف باشد.

31- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : بُسَّ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَكُونُ ذَا وَجْهَيْنِ وَ ذَالِسَانَيْنِ، يَطْرَى أَخَاهُ شَاهِدًا وَ يَأْكُلُهُ غَائِبًا، إِنْ أُعْطِيَ حَسَدَهُ، وَ إِنْ ابْتُلِيَ خَذَلَهُ. (31)

فرمود: بد آدمی است آن که دارای دو چهره و دو زبان می باشد؛ دوست و برادرش را در حضور، تعریف و تمجید می کند ولی در غیاب و پشت سر، بدگوئی و مذمت می نماید که همانند خوردن گوشت های بدن او محسوب می شود، چنین شخص دو چهره اگر دوستش در آسایش و رفاه باشد حسادت می ورزد و اگر در ناراحتی و سختی باشد زخم زبان می زند.

32- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مِنْ التَّوَاضُعِ السَّلَامُ عَلَى كُلِّ مَنْ تَمَرُّ بِهِ، وَالْجُلُوسُ دُونَ شَرَفِ الْمَجْلِسِ. (32)

فرمود: یکی از نشانه های تواضع و فروتنی آن است که به هرکس برخورد نمائی سلام کنی و در هنگام ورود به مجلس هر کجا، جا بود بنشیننی - نه آن که به زور و زحمت برای دیگران جائی را برای خود باز کنی -

33- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ رَضِيَ بِدُونِ الشَّرَفِ مِنَ الْمَجْلِسِ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ وَ مَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ حَتَّى يَقُومَ، مِنَ التَّوَاضُعِ السَّلَامُ عَلَى كُلِّ مَنْ تَمَرُّ بِهِ. (33)

فرمود: کسی که متکبر نباشد و موقع ورود به مجلس هر کجا جائی بود بنشیند تا زمانی که حرکت نکرده باشد خدا و ملائکه هایش بر او درود و رحمت می فرستند؛ از علائم و نشانه های تواضع و فروتنی آن است که به هر شخصی برخورد نمودی سلام کنی.

34- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تُمَارِ فَيَذْهَبُ بِهَاؤُكَ، وَلَا تُمَارِحَ فَيُجْتَرَأُ عَلَيْكَ. (34)

فرمود: با کسی جدال و نزاع نکن که بهاء و ارزش خود را از دست می دهی، با کسی شوخی و مزاح - ناشایسته و بی مورد - نکن و گرنه افراد بر تو جریء و چیره خواهند شد.

35- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ آثَرَ طَاعَةَ أَبِي دِينَهِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى طَاعَةِ أَبِي نَسَبِهِ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ: لَا وَثْرَنَكَ كَمَا آثَرْتَنِي، وَلَا شَرَفَنَكَ بِحَضْرَةِ أَبِي دِينَكَ كَمَا شَرَفْتَ نَفْسَكَ بِإِيثَارِ حُبِّهِمَا عَلَى حُبِّ أَبِي نَسَبِكَ. (35)

فرمود: کسی که مقدم دارد طاعت و پیروی پیغمبر اسلام حضرت محمد و امیرالمؤمنین امام علی صلوات الله علیهما را بر پیروی از پدر و مادر جسمانی خود، خداوند متعال به او خطاب می نماید: همان طوری که دستورات مرا بر هر چیزی مقدم داشتی، تو را در خیرات و برکات مقدم می دارم و تو را همنشین

پدر و مادر دینی یعنی حضرت رسول و امام علیؑ می گردانم، همان طوری که علاقه و محبت - عملی و اعتقادی - خود را نسبت به آن ها بر هر چیزی مقدم داشتی.

36- قَالَ عَلِيُّؑ : لَيْسَ مِنَ الْأَدَبِ إِظْهَارُ الْفَرَحِ عِنْدَ الْمَحْزُونِ. (36)

فرمود: از ادب - و اخلاق انسانی و اسلامی - نیست که در حضور شخص مصیبت دیده و غمگین، اظهار شادی و سرور کند.

37- قَالَ عَلِيُّؑ : مَنْ كَانَ الْوَرَعُ سَجِيَّتَهُ، وَالْكَرَمُ طَبِيعَتَهُ، وَالْحِلْمُ خُلَّتَهُ، كَثُرَ صَدِيقُهُ وَالثَّنَاءُ عَلَيْهِ. (37)

فرمود: هرکس ورع و احتیاط در روش زندگی، بزرگواری و سخاوت عادت برنامه اش و صبر و بردباری برنامه اش باشد؛ دوستانش زیاد و تعریف کنندگانش بسیار خواهند بود.

38- قَالَ عَلِيُّؑ : أَعْرِفُ النَّاسَ بِحُقُوقِ إِخْوَانِهِ، وَأَشَدُّهُمْ قَضَاءً لَهَا، أَعْظَمُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا. (38)

فرمود: هرکس حقوق هم نوعان خود را بشناسد و رعایت کند و مشکلات و نیازمندی های آن ها را برطرف نماید، در پیشگاه خداوند دارای عظمت و موقعیتی خاصی خواهد بود.

39- قَالَ عَلِيُّؑ : اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا زِينًا وَلَا تَكُونُوا شَيْنًا، جُرُّوا إِلَيْنَا كُلَّ مَوَدَّةٍ، وَادْفَعُوا عَنَّا كُلَّ قَبِيحٍ، فَإِنَّهُ مَا قِيلَ فِينَا مِنْ حُسْنٍ فَنَحْنُ أَهْلُهُ، وَمَا قِيلَ فِينَا مِنْ سُوءٍ فَمَا نَحْنُ كَذَلِكَ. (39)

فرمود: تقوای الهی را - در همه امور - رعایت کنید، و زینت بخش ما باشید و مایه ننگ ما قرار نگیرید، سعی کنید افراد را به محبت و علاقه ما جذب کنید

و زشتی‌ها را از ما دور نمائید؛ درباره ما آنچه از خوبی‌ها بگویند صحیح است و ما از هر گونه عیب و نقصی مبرا خواهیم بود.

40- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا أَيُّهَا عُلَمَاءُ شِيعَتِنَا الْقَوَامُونَ لِضُعْفَاءِ مُحِبِّينَا وَأَهْلِ وَايْتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَالْأَنْوَارُ تَسْطَعُ مِنْ تِيْجَانِهِمْ عَلَى رَأْسِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ تَاجٌ بِهَاءٍ، قَدْ أَنْبَتَتْ تِلْكَ الْأَنْوَارُ فِي عَرَصَاتِ الْقِيَامَةِ وَدُورِهَا مَسِيرَةَ ثَلَاثِمِائَةِ أَلْفِ سَنَةٍ. (40)

فرمود: آن دسته از علماء و دانشمندان شیعیان ما که در هدایت و رفع مشکلات دوستان و علاقه‌مندان ما، تلاش کرده‌اند، روز قیامت در حالتی وارد صحرای محشر می‌شوند که تاج کرامت بر سر نهاده و نور وی، همه جا را روشنائی می‌بخشد و تمام اهل محشر از آن نور بهره‌مند خواهند شد.

پاورقی ها :

- 1 - اصول کافی: ج 1، ص 519، ح 11.
- 2 - حدیقه الشیعه: ج 2، ص 194، وافی: ج 4، ص 177، ح 42.
- 3 - مستدرک الوسائل: ج 11، ص 183، ح 12690.
- 4 - تحف العقول: ص 489، س 13، بحار الأنوار: ج 75، ص 374، ح 26.
- 5 - مستدرک الوسائل: ج 12، ص 261، ح 14061.
- 6 - مستدرک الوسائل: ج 8، ص 351، ح 5، بحار الأنوار: ج 71، ص 198، ح 34.
- 7 - بحار الأنوار: ج 50، ص 296، ضمن ح 70.
- 8 - مستدرک الوسائل: ج 12، ص 261، س 15، بحار الأنوار: ج 75، ص 401، ضمن ح 42.
- 9 - بحار الأنوار: ج 1، ص 95، ح 27.
- 10 - تحف العقول: ص 489، س 20، بحار الأنوار: ج 75، ص 374، ح 33.
- 11 - بحار الأنوار: ج 68، ص 336، س 21، ضمن ح 22.
- 12 - تحف العقول: ص 498، س 22، بحار الأنوار: ج 75، ص 374، ح 35.
- 13 - بحار الأنوار: ج 71، ص 188، ح 15.
- 14 - تحف العقول: ص 489، س 17، بحار الأنوار: ج 75، ص 374، ح 24.
- 15 - بحار الأنوار: ج 75، ص 372، ح 11.
- 16 - أعيان الشیعه: ج 2، ص 41، س 30، بحار الأنوار: ج 75، ص 372، ح 12.
- 17 - احتجاج طبرسی: ج 2، ص 517، ح 340، بحار الأنوار: ج 41، ص 55، ح 5.
- 18 - طب الائمه سید شبر: ص 331، س 8.
- 19 - بحار الأنوار: ج 75، ص 372، س 21، ضمن ح 12.
- 20 - أعيان الشیعه: ج 2، ص 42، س 2، بحار الأنوار: ج 75، ص 373، ح 19.
- 21 - أعيان الشیعه: ج 2، ص 42، س 29، بحار الأنوار: ج 75، ص 380، س 1.
- 22 - أعلام الدین: ص 313، س 3، بحار الأنوار: ج 75، ص 379، س 18.
- 23 - تحف العقول: ص 489، س 8، بحار الأنوار: ج 75، ص 374، ح 21.
- 24 - تحف العقول: ص 489، س 7، بحار الأنوار: ج 75، ص 374، ح 20.
- 25 - تحف العقول: ص 489، س 9، بحار الأنوار: ج 75، ص 374، ح 22.
- 26 - تحف العقول: ص 489، س 14، بحار الأنوار: ج 75، ص 374، ح 27.

- 27 - کافی: ج 3، ص 287، ح 6.
- 28 - أعيان الشّيعه: ج 2، ص 42، س 1، بحار الأنوار: ج 75، ص 373، ح 18.
- 29 - أعلام الدّين ديلمي: ص 313، س 3، بحار الأنوار: ج 75، ص 378، س 16.
- 30 - غيبه شيخ طوسي: ص 207، ح 176، بحار الأنوار: ج 50، ص 250، ح 4.
- 31 - بحار الأنوار: ج 75، ص 373، ح 14.
- 32 - بحار الأنوار: ج 75، ص 372، ح 9.
- 33 - بحار الأنوار: ج 78، ص 466، ح 12، به نقل از تحف العقول.
- 34 - أعيان الشّيعه: ج 2، ص 41، س 23، بحار الأنوار: ج 75، ص 370، ح 1.
- 35 - تفسير الإمام العسكري عليه السلام: ص 333، ح 210.
- 36 - بحار الأنوار: ج 75، ص 374، ح 28.
- 37 - أعلام الدّين: ص 314، س 7، بحار الأنوار: ج 75، ص 379، س 22.
- 38 - احتجاج طبرسي: ج 2، ص 517، ح 340.
- 39 - بحار الأنوار: ج 75، ص 372، س 18.
- 40 - تفسير الإمام العسكري عليه السلام: ص 345، ح 226.

حضرت امام مهدی (عجل الله فرجه الشريف)

1- قال الإمام المهدي، صاحب العصر و الزمان (عجل الله فرجه الشريف):
الَّذِي يَجِبُ عَلَيْكُمْ وَ لَكُمْ أَنْ تَقُولُوا: إِنَّا قُدُوهُ وَ أَيْمَهُ وَ خُلَفَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ، وَ
أَمْنَاهُ عَلَى خَلْقِهِ، وَ حُجَّتُهُ فِي بِلَادِهِ، نَعْرِفُ الْحَلَالَ وَ الْحَرَامَ، وَ نَعْرِفُ تَأْوِيلَ
الْكِتَابِ وَ فَصْلَ الْخِطَابِ. (1)

امام زمان (عجل الله فرجه الشريف) فرمود: بر شما واجب است و به سود
شما خواهد بود که معتقد باشید بر این که ما اهل بیت رسالت، محور و اساس
امور، پیشوایان هدایت و خلیفه خداوند متعال در زمین هستیم.

همچنین ما امین خداوند بر بندگانش و حجت او در جامعه می باشیم، حلال
و حرام را می شناسیم، تأویل و تفسیر آیات قرآن را عارف و آشنا هستیم.

2- قَالَ (عَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ): أَنَا خَاتَمُ الْأَوْصِيَاءِ، بِي يَدْفَعُ الْبَلَاءَ عَن
أَهْلِي وَ شِيعَتِي. (2)

فرمود: من آخرین وصی پیغمبر خدا هستم به وسیله من بلاها و فتنه ها از
آشنایان و شیعیانم دفع و برطرف خواهد شد.

3- قَالَ (عَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ): أَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى
رُؤَاهِ حَدِيثِنَا (أَحَادِيثِنَا)، فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ وَ أَنَا حُجَّتُهُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ. (3)

فرمود: جهت حل مشکلات در حوادث - امور سیاسی، عبادی، اقتصادی،
نظامی، فرهنگی، اجتماعی و... - به راویان حدیث و فقهاء مراجعه کنید که آن
ها در زمان غیبت خلیفه و حجت من بر شما هستند و من حجت خداوند بر آن
ها می باشم.

4- قَالَ (عَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ): الْحَقُّ مَعَنَا، فَلَنْ يُوحِشَنَا مَنْ قَعَدَعَنَا، وَ
نَحْنُ صَنَائِعُ رَبِّنَا، وَ الْخَلْقُ بَعْدُ صَنَائِعِنَا. (4)

فرمود: حَقَانِيَّت و واقِعِيَّت با ما اهل بیت رسول الله ﷺ می باشد و کناره گیری عده ای، از ما هرگز سبب وحشت ما نخواهد شد، چرا که ما دست پروره های نیکوی پروردگار می باشیم؛ و دیگر مخلوقین خداوند، دست پرورده های ما خواهند بود.

5- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرْجَهُ الشَّرِيفَ) : إِنَّ الْجَنَّةَ لَا حَمْلَ فِيهَا لِلنِّسَاءِ وَلَا وِلَادَةَ، فَإِذَا أَشْتَهَى مُؤْمِنٌ وُلْدًا خَلَقَهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ بِغَيْرِ حَمْلٍ وَلَا وِلَادَةٍ عَلَى الصُّورَةِ الَّتِي يُرِيدُ كَمَا خَلَقَ آدَمَ (عَجَّلَ اللهُ فَرْجَهُ الشَّرِيفَ) عِبْرَةً. (5)

فرمود: همانا بهشت جایگاهی است که در آن آبستن شدن و زایمان برای زنان نخواهد بود، پس هرگاه مؤمنی آرزوی فرزند نماید، خداوند متعال بدون جریان حمل و زایمان، فرزند دلخواهش را به او می دهد همان طوری که حضرت آدم (عَجَّلَ اللهُ فَرْجَهُ الشَّرِيفَ) را آفرید.

6- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرْجَهُ الشَّرِيفَ) : لَا يُنَازِعُنَا مَوْضِعُهُ إِلَّا ظَالِمٌ آثِمٌ، وَلَا يَدَّعِيهِ إِلَّا جَاحِدٌ كَافِرٌ. (6)

فرمود: کسی با ما، در رابطه با مقام ولایت و امامت مشاجره و منازعه نمی کند مگر آن که ستمگر و معصیت کار باشد، همچنین کسی مدعی ولایت و خلافت نمی شود مگر کسی که منکر و کافر باشد.

7- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرْجَهُ الشَّرِيفَ) : إِنَّ الْحَقَّ مَعَنَا وَفِينَا، لَا يَقُولُ ذَلِكَ سِوَانَا إِلَّا كَذَّابٌ مُفْتَرٌ، وَلَا يَدَّعِيهِ غَيْرُنَا إِلَّا ضَالٌّ غَوِيٌّ. (7)

فرمود: حقیقت - در همه موارد و امور - با ما و در بین ما اهل بیت عصمت و طهارت خواهد بود و چنین سخنی را هر فردی غیر از ما بگوید دروغ گو و مفتری می باشد؛ و کسی غیر از ما آن را ادعا نمی کند مگر آن که گمراه باشد.

8- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفِ) : اَبِي اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لِلْحَقِّ اِلَّا اِتْمَامًا وَ
لِلْبَاطِلِ اِلَّا زُهُوقًا. (8)

فرمود: همانا خداوند متعال، اِباء و امتناع دارد نسبت به حق مگر آن که به
اِتمام و کمال برسد و باطل، نابود و مضمحل گردد.

9- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفِ) : اِنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِاحِدٍ مِنْ اَبَائِي اِلَّا وَقَدْ
وَقَعَتْ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةٌ لِطَاغُوتِ زَمَانِهِ، وَ اِنِّي اَخْرُجُ حِيْنَ اَخْرُجُ وَ لَا يَبِيعُهُ لِاحِدٍ مِنْ
الطَّوَاغِيْتِ فِي عُنُقِي. (9)

فرمود: همانا پدران من (اِئمه و اوصياء عَلَيْهِ السَّلَام)، بيعت حاکم و طاغوت زمانشان،
بر ذمه آن ها بود؛ ولی من در هنگامی ظهور و خروج نمایم که هیچ طاغوتی بر
من منت و بیعتی نخواهد داشت.

10- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفِ) : اَنَا الَّذِي اَخْرُجُ بِهَذَا السَّيْفِ فَاَمْلَأُ الْاَرْضَ
عَدْلًا وَ قِسْطًا كَمَا مُلِئْتُ ظُلْمًا وَ جَوْرًا. (10)

فرمود: من آن کسی هستم که در آخر زمان با این شمشیر - ذوالفقار - ظهور
و خروج می کنم و زمین را پر از عدل و داد می نمایم همان گونه که پر از ظلم
و جور شده است.

11- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفِ) : اتَّقُوا اللهَ وَ سَلِّمُوا لَنَا، وَ رُدُّوا الْاَمْرَ اِلَيْنَا،
فَعَلَيْنَا الْاَصْدَارُ كَمَا كَانَ مِنْنا الْاَيْرُ، وَ لَا تَحَاوُلُوا كَشْفَ مَا غُطِّيَ عَنْكُمْ. (11)

فرمود: از خدا بترسید و تسلیم ما باشید، و امور خود را به ما واگذار کنید،
چون وظیفه ما است که شما را بی نیاز و سیراب نمائیم همان طوری که ورود
شما بر چشمه معرفت به وسیله ما می باشد؛ و سعی نمائید به دنبال کشف آنچه
از شما پنهان شده است نباشید.

12- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ): أَمَّا أَمْوَالُكُمْ فَلَا تَقْبَلُهَا إِلَّا لِتُطَهَّرُوا، فَمَنْ شَاءَ فَلْيَصِلْ، وَمَنْ شَاءَ فَلْيَقْطَعْ. (12)

فرمود: اموال - خمس و زکوت - شما را جهت تطهیر و تزکیه زندگی و ثروتان می پذیریم، پس هر که مایل بود بپردازد، و هر که مایل نبود نپردازد.

13- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ): إِنَّا نُحِيطُ عَلِمًا بِأَنْبَائِكُمْ، وَلَا يَغْزُبُ عَنَّا شَيْءٌ مِنْ أَخْبَارِكُمْ. (13)

فرمود: ما بر تمامی احوال و اخبار شما آگاه و آشنائیم و چیزی از شما نزد ما پنهان نیست.

14- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ): مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى اللَّهِ حَاجَةٌ فَلْيَغْتَسِلْ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ وَيَأْتِ مُصَلًّا. (14)

فرمود: هر که خواسته ای و حاجتی از پیشگاه خداوند متعال دارد بعد از نیمه شب جمعه غسل کند و جهت مناجات و راز و نیاز با خداوند، در جایگاه نمازش قرار گیرد.

15- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ): يَا بَنَ الْمَهْزِيَارِ! لَوْلَا اسْتِغْفَارُ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ، لَهَلَكَ مَنْ عَلَيْهَا، إِلَّا خَوَاصَّ الشَّيْبَعَةِ الَّتِي تَشَبَّهُ أَقْوَالَهُمْ أَفْعَالَهُمْ. (15)

فرمود: اگر طلب مغفرت و آمرزش بعضی شماها برای همدیگر نبود، هرکس روی زمین بود هلاک می گردید، مگر آن شیعیان خاصی که گفتارشان با کردارشان یکی است.

16- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ): وَأَمَّا قَوْلُ مَنْ قَالَ: إِنَّ الْحُسَيْنَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ) لَمْ يَمُتْ فَكُفْرٌ وَتَكْذِيبٌ وَضَلَالٌ. (16)

فرمود: و اما کسانی که معتقد باشند حسین (عجل الله فرجه الشريف) زنده است و وفات نکرده، کفر و تکذیب و گمراهی است.

17- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَه الشَّرِيفِ): مِنْ فَضْلِهِ، أَنَّ الرَّجُلَ يَنْسَى التَّسْبِيحَ وَ يُدِيرُ السَّبْحَةَ، فَيَكْتُبُ لَهُ التَّسْبِيحُ. (17)

فرمود: از فضائل تربت حضرت سیدالشهداء (عجل الله فرجه الشريف) آن است که چنانچه تسبیح تربت حضرت در دست گرفته شود ثواب تسبیح و ذکر را دارد، گرچه دعائی هم خوانده نشود.

18- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَه الشَّرِيفِ): فِيمَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ مُتَعَمِّدًا بِجِمَاعٍ مُحَرَّمٍ أَوْ طَعَامٍ مُحَرَّمٍ عَلَيْهِ: إِنَّ عَلَيْهِ ثَلَاثُ كَفَّارَاتٍ. (18)

فرمود: کسی که روزه ماه رمضان را عمداً با چیز یا کار حرامی افطار - و باطل - نماید، (غیر از قضای روزه نیز) هر سه نوع کفاره (60 روزه، اطعام 60 مسکین، آزادی یک بنده) بر او واجب می شود.

19- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَه الشَّرِيفِ): أَلَا أُبَشِّرُكَ فِي الْعِطَاسِ؟ قُلْتُ: بَلَى، فَقَالَ: هُوَ أَمَانٌ مِنَ الْمَوْتِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ. (19)

نسیم خادم گوید: در حضور حضرت عطسه کردم، فرمود: می خواهی تو را بر فوائد عطسه بشارت دهم؟
عرض کردم: بلی.

فرمود: عطسه، انسان را تا سه روز از مرگ نجات می بخشد.

20- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَه الشَّرِيفِ): مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ سَمَّانِي فِي مَحْفَلٍ مِنَ النَّاسِ.

(وَقَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَه الشَّرِيفِ): مَنْ سَمَّانِي فِي مَجْمَعٍ مِنَ النَّاسِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ. (20)

فرمود: ملعون و مغضوب است کسی که نام اصلی مرا در جائی بیان کند.

و نیز فرمود: هر که نام اصلی مرا در جمع مردم بر زبان آورد، بر او لعنت و غضب خداوند می باشد.

21- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفُ): يَعْْمَلُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْكُمْ مَا يَقْرُبُ بِهِ مِنْ مَحَبَّتِنَا، وَ لِيَتَجَنَّبَ مَا يُدْنِيهِ مِنْ كِرَاهِيَّتِنَا وَ سَخَطِنَا، فَإِنَّ امْرَأً يَبْغَتْهُ فُجَاءَةٌ حِينَ لَا تَنْفَعُهُ تَوْبَتُهُ، وَ لَا يُنْجِيهِ مِنْ عِقَابِنَا نَدْمٌ عَلَى حُوبِهِ. (21)

فرمود: هر یک از شما باید عملی را انجام دهد که سبب نزدیکی به ما و جذب محبت ما گردد؛ و باید دوری کند از کرداری که ما نسبت به آن، ناخوشایند و خشمناک می باشیم، پس چه بسا شخصی در لحظه ای توبه کند که دیگر به حال او سودی ندارد و نیز او را از عقاب و عذاب الهی نجات نمی بخشد.

22- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفُ): إِنَّ الْأَرْضَ تَضِيحُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ بَوْلِ الْأَغْلَفِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا. (22)

فرمود: زمین تا چهل روز از ادرار کسی که ختنه نشده است ناله می کند.
23- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفُ): سَجْدَةُ الشُّكْرِ مِنَ الْأَزْمِ السُّنَنِ وَ أَوْجِبَهَا. (23)

فرمود: سجده شکر پس از هر نماز از بهترین و ضروری ترین سنتها است.
24- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفُ): إِنِّي لِأَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ، كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ. (24)

فرمود: به درستی که من سبب آسایش و امنیت برای موجودات زمینی هستم، همان طوری که ستاره ها برای اهل آسمان آمان هستند.

25- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفُ): قُلُوبُنَا أَوْعِيَةٌ لِمَشِيئَةِ اللَّهِ، فَإِذَا شَاءَ شِئْنَا. (25)

فرمود: قلوب ما ظرف هائی است برای مشیت و اراده الهی، پس هرگاه او بخواهد ما نیز می خواهیم.

26- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهَ الشَّرِيفِ) : إِنَّ اللهَ مَعَنَا، فَلَا فَاقَهَ بِنَا إِلَى غَيْرِهِ، وَالْحَقُّ مَعَنَا فَلَنْ يُوحِشَنَا مَنْ قَعَدَ عَنَّا. (26)

فرمود: خدا با ما است و نیازی به دیگران نداریم؛ و حق با ما است و هر که از ما روی گرداند باکی نداریم.

27- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهَ الشَّرِيفِ) : مَا أُرْغَمَ أَنْفَ الشَّيْطَانِ بِشَيْءٍ مِثْلِ الصَّلَاةِ. (27)

فرمود: هیچ چیزی و عملی همانند نماز، بینی شیطان را به خاک ذلت نمی مالد و او را ذلیل نمی کند.

28- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهَ الشَّرِيفِ) : لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَتَصَرَّفَ فِي مَالِ غَيْرِهِ بِغَيْرِ إِذْنِهِ. (28)

فرمود: برای هیچکس جائز نیست که در اموال و چیزهای دیگران تصرف نماید مگر با اذن و اجازه صاحب و مالک آن.

29- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهَ الشَّرِيفِ) : فَضْلُ الدُّعَاءِ وَ التَّسْبِيحِ بَعْدَ الْفَرَائِضِ عَلَى الدُّعَاءِ بِعَقِيبِ النَّوَافِلِ كَفَضْلِ الْفَرَائِضِ عَلَى النَّوَافِلِ. (29)

فرمود: فضیلت تعقیب دعا و تسبیح بعد از نمازهای واجب نسبت به بعد از نمازهای مستحبی همانند فضیلت نماز واجب بر نماز مستحب می باشد.

30- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهَ الشَّرِيفِ) : أَفْضَلُ أَوْقَاتِهَا صَدْرُ النَّهَارِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ. (30)

فرمود: (برای انجام نماز جعفر طیار) بهترین و با فضیلت ترین اوقات پیش از ظهر روز جمعه خواهد بود.

31- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ) : مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنَ أَخَّرَ الْعَدَاةَ إِلَى أَنْ تَنْقَضِيَ النُّجُومُ. (31)

فرمود: ملعون و نفرین شده است آن کسی که نماز صبح را عمداً تأخیر بیندازد تا موقعی که ستارگان ناپدید شوند.

32- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ) : إِنَّ اللَّهَ قَنَّعَنَا بِعَوَائِدِ إِحْسَانِهِ وَفَوَائِدِ ائْتِنَانِهِ. (32)

فرمود: همانا خداوند متعال، ما اهل بیت را به وسیله احسان و نعمت هایش قانع و خودکفا گردانده است.

33- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ) : إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَبَيْنَ أَحَدٍ قَرَابَةٌ، وَ مَنْ أَنْكَرَنِي فَلَيْسَ مِنِّي، وَ سَبِيلُهُ سَبِيلُ ابْنِ نُوحٍ. (33)

فرمود: بین خداوند و هیچ یک از بندگانش، خویشاوندی وجود ندارد - و برای هرکس به اندازه اعمال و نیات او پاداش داده می شود - هرکس مرا انکار نماید از (شیعیان و دوستان) ما نیست و سرنوشت او همچون فرزند حضرت نوح (عجل الله فرجه الشریف) خواهد بود.

34- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ) : أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّتِهِ إِلَّا ظَاهِرًا وَ إِمَّا مَغْمُورًا. (34)

فرمود: آگاه و متوجه باشید که در هیچ حالتی، زمین خالی از حجّت خداوند نخواهد بود، یا به طور ظاهر و آشکار؛ و یا به طور مخفی و پنهان.

35- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ) : إِذَا أَدِنَ اللَّهُ لَنَا فِي الْقَوْلِ ظَهَرَ الْحَقُّ، وَ اضْمَحَلَّ الْبَاطِلُ، وَ أَنْحَسَرَ عَنْكُمْ. (35)

فرمود: چنانچه خداوند متعال اجازه سخن و بیان حقایق را به ما بدهد، حقانیت آشکار می گردد و باطل نابود می شود و خفقان و مشکلات برطرف خواهد شد.

36- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفُ): وَ أَمَّا وَجْهُ الْاِنْتِفَاعِ بِى فِى غَيْبَتِى فَكَالْاِنْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيَّبَهَا عَنِ الْاَبْصَارِ السَّحَابُ. (36)

فرمود: چگونگی بهره گیری و استفاده از من در دوران غیبت همانند انتفاع از خورشید است در آن موقعی که به وسیله ابرها از چشم افراد ناپدید شود.

37- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفُ): وَ اجْعَلُوا قَصْدَكُمْ اِلَيْنَا بِالْمَوْدَّةِ عَلٰى السُّنَّةِ الْوَاضِحَةِ، فَقَدْ نَصَحْتُ لَكُمْ، وَ اللّٰهُ شَاهِدٌ عَلٰى وَ عَلَيْنُكُمْ. (37)

فرمود: هدف و قصد خویش را نسبت به محبت و دوستی ما - اهل بیت عصمت و طهارت - بر مبنای عمل به سنت و اجراء احکام الهی قرار دهید، پس همانا که موعظ ها و سفارشات لازم را نموده ام؛ و خداوند متعال نسبت به همه ما و شما گواه می باشد.

38- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفُ): أَمَّا ظُهُورُ الْفِرْجِ فَإِنَّهُ اِلَى اللّٰهِ، وَ كَذَبَ الْوَقَاتُونَ. (38)

فرمود: زمان ظهور مربوط به اراده خداوند متعال می باشد و هرکس زمان آن را معین و معرفی کند دروغ گفته است.

39- قَالَ (عَجَّلَ اللهُ فِرْجَهُ الشَّرِيفُ): أَكْثَرُوَالدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفِرْجِ، فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ. (39)

فرمود: برای تعجیل ظهور من - در هر موقعیت مناسبی - بسیار دعا کنید که در آن فرج و حل مشکلات شما خواهد بود.

40- دَفَعَ إِلَيَّ دَفْتَرًا فِيهِ دُعَاءُ الْفَرَجِ وَ صَلَاةٌ عَلَيْهِ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَبِهَذَا فَادُّعُ. (40)

یکی از مؤمنین به نام ابومحمد، حسن بن وجناء گوید: زیر ناودان طلا در حرم خانه خدا بودم که حضرت ولی عصر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را دیدم، دفتری را به من عنایت نمود که در آن دعای فرج و صلوات بر آن حضرت بود.

سپس فرمود: به وسیله این نوشته ها بخوان و برای ظهور و فرج من دعا کن و بر من درود و تحیت بفرست.

پاورقی ها :

- 1- تفسیر عیاشی: ج 1، ص 16، بحار الأنوار: ج 89، ص 96، ح 58.
- 2 - دعوات راوندی: ص 207، ح 563.
- 3 - بحار الأنوار: ح 2، ص 90، ح 13، و 53، ص 181، س 3، و ج 75، ص 380، ح 1.
- 4- بحار الأنوار: ج 53، ص 178، ضمن ح 9.
- 5- بحار الأنوار: ج 53، ص 163، س 16، ضمن ح 4.
- 6- بحار الأنوار: ج 53، ص 179، ضمن ح 9.
- 7- بحار الأنوار: ج 53، ص 191، ضمن ح 19.
- 8- بحار الأنوار: ج 53، ص 193، ضمن ح 21.
- 9- الدرّ الباهره: ص 47، س 17، بحار الأنوار: ج 56، ص 181، س 18.
- 10- بحار الأنوار: ج 53، ص 179، س 14، و ج 55، ص 41.
- 11- إكمال الدّین: ج 2، ص 510، بحار الأنوار: ج 53، ص 191.
- 12- إكمال الدّین: ج 2، ص 484، بحار الأنوار: ج 53، ص 180.
- 13- احتجاج: ج 2، ص 497، بحار الأنوار: ج 53، ص 175.
- 14 - مستدرک الوسائل: ج 2، ص 517، ح 2606.
- 15- مستدرک ج 5، ص 247، ح 5795.
- 16- غیبه طوسی: ص 177، وسائل الشّیعه: ج 28، ص 351، ح 39.
- 17- بحار الأنوار: ج 53، ص 165، س 8، ضمن ح 4.
- 18- من لا یحضره الفقیه: ج 2، ص 74، ح 317، وسائل الشّیعه: ج 10، ص 55، ح 12816.
- 19- إكمال الدّین: ص 430، ح 5، وسائل الشّیعه: ج 12، ص 89، ح 15717.
- 20- وسائل الشّیعه: ج 16، ص 242، ح 12، بحار الأنوار: ج 53، ص 184، ح 13 و 14.
- 21- بحار الأنوار: ج 53، ص 176، س 5، ضمن ح 7، به نقل از احتجاج.
- 22- وسائل الشّیعه: ج 21، ص 442، ح 27534.
- 23- وسائل الشّیعه: ج 6، ص 490، ح 3، بحار الأنوار: ج 53، ص 161، ضمن ح 3.
- 24- الدرّ الباهره: ص 48، س 3.
- 25- بحار الأنوار: ج 52، ص 51، س 4، به نقل از غیبه نعمانی.
- 26- بحار الأنوار: ج 53، ص 191، إكمال الدّین: ج 2، ص 511.

- 27- بحار الأنوار: ج 53، ص 182، ضمن ح 11.
- 28- بحار الأنوار: ج 53، ص 183، ضمن ح 11.
- 29- بحار الأنوار: ج 53، ص 161، ضمن ح 3.
- 30- بحار الأنوار: ج 56، ص 168، ضمن ح 4.
- 31- بحار الأنوار: ج 55، ص 16 وضمن ح 13، و ص 86، ص 60، ح 20.
- 32- بحار الأنوار: ج 52، ص 38، ضمن ح 28.
- 33- بحار الأنوار: ج 50، ص 227، ح 1، به نقل از احتجاج.
- 34- بحار الأنوار: ج 53، ص 191، س 5، ضمن ح 19.
- 35- بحار الأنوار: ج 53، ص 196، س 12، ضمن ح 21.
- 36- بحار الأنوار: ج 53، ص 181، س 21، ضمن ح 10.
- 37- بحار الأنوار: ج 53، ص 179، س 16، ضمن ح 9.
- 38- بحار الأنوار: ج 53، ص 181، س 1، ضمن ح 10.
- 39- بحار الأنوار: ج 53، ص 181، س 23، ضمن ح 10.
- 40- إكمال الدين شيخ صدوق: ص 443، ح 17، بحار الأنوار: ج 52، ص 31، ضمن ح 27.

فهرست مطالب

2	پیامبر مکرم اسلام ﷺ
14	حضرت امام علی ؑ
26	حضرت فاطمه زهرا ؑ
38	حضرت امام حسن مجتبیٰ ؑ
49	حضرت امام حسین ؑ
61	حضرت امام سجاد ؑ
73	حضرت امام باقر ؑ
85	حضرت امام صادق ؑ
97	حضرت امام کاظم ؑ
109	حضرت امام رضا ؑ
121	حضرت امام جواد ؑ
133	حضرت امام هادی ؑ
144	حضرت امام حسن عسکری ؑ
156	حضرت امام مهدی (عجل الله فرجه الشریف)
168	فهرست مطالب